

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Diplomová práce

**Využití evropských fondů v České republice
prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost**

Bc. Dana Benáková

© 2019 ČZU v Praze

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Dana Benáková

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Využití evropských fondů v České republice prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost

Název anglicky

The use of European funds in the Czech Republic through the Operational Program Employment

Cíle práce

Hlavním cílem DP je na základě provedené analýzy Operačního programu Zaměstnanost vyhodnotit čerpání a naplňování stanovených cílů v programovém období 2014-2020. Hlavní cíl je dekomponován do vedlejších cílů následovně:

1. Popsat a vymezit problematiku formování Politiky hospodářské a sociální soudržnosti v historické dimenzi až po současnost.
2. Analyzovat Evropský sociální fond jako nejvýznamnější nástroj vztahující se k lidskému potenciálu
3. V ČR analyzovat Operační program zaměstnanost z hlediska čerpání finančních prostředků a z hlediska naplňování cílů tohoto programu.
4. Na příkladu přístupu LEADER vyhodnotit jeho účinnost, eventuálně navrhnout doporučení pro efektivní čerpání, které povedou k naplňování politiky soudržnosti v následujícím programovém období 2021 – 2027.

Metodika

Metodický postup a zvolené metody vycházejí z výše uvedených cílů.

použité metody:

1. deskripce – pro popis současného stavu (i historické dimenze). Je východiskem pro stanovení oblastí, které budou dále podrobeny zkoumání
2. analýza – pro sledování vývojových trendů kvantitativních indikátorů (trendová, horizontální analýza)
3. analýza vertikální – pro sledování struktury příslušných indikátorů
4. komparace – pro srovnání ČR se zeměmi Evropské unie
5. případová studie zvoleného přístupu LEADER

Podkladem pro zpracování analytické části je především studium dostupných zdrojů. Zejména se jedná o internetové stránky Operačního programu Zaměstnanost, oficiální dokumenty Řídícího orgánu Ministerstva práce a sociálních věcí, evaluační zprávy a poskytnuté sestavy z centrálního systému strukturálních fondů

programového období 2014-2020. Dalším podstatným zdrojem jsou informace získané z nestandardizovaných rozhovorů se zástupci místních akčních skupin.

Doporučený rozsah práce

70 stran

Klíčová slova

Politika hospodářské a sociální soudržnosti, Evropský sociální fond, Operační program Zaměstnanost

Doporučené zdroje informací

- EUROPEAN COMMISSION. The European Social Fund an overview of the program ming period 1994-1999 [online]. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 1998. 316 s. (PDF). ISBN: 92-828-1136-0.
- EUROPEAN COMMITTEE OF THE REGIONS. State of play and future challenges of the European Social Fund in promoting social cohesion in Europe's cities and regions [online]. European Union, 2018. ISBN: 978-92-895-0955-8.
- FONTAINE, P.: Evropa ve 12 lekcích. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské komise, 2014. ISBN 978-92-79-342769.
- HRABÁNKOVÁ, M. – BOHÁČKOVÁ, I. *Strukturální politika Evropské unie*. Praha: C.H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-111-6.
- KOMÁREK, S. Evropa na rozcestí. 1. vyd. Praha: Academia, 2015. 400 s. ISBN 978-80-200-2510-4
- KÖNING, P., LACINA, L. a kol.: Rozpočet a politiky Evropské unie. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2004. ISBN 80-7179-846-0
- MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. Dohoda o partnerství pro programové období 2014-2020, Česká republika [online].
- MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. Evropské strukturální a investiční fondy 2014 – 2020 v kostce, 2015[online]. ISBN 978-80-7538-009-8.
- STEJSKAL, J., KOVÁRNÍK, J.: Regionální politika a její nástroje. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-588-2
- TOMŠÍK, K.: Vývoj a perspektivy evropského venkova. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. ISBN 978-80-7357-495-6
-

Předběžný termín obhajoby

2019/20 ZS – PEF (únor 2020)

Vedoucí práce

prof. Ing. Ivana Boháčková, CSc.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky

Konzultant

není

Elektronicky schváleno dne 13. 11. 2019

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 19. 11. 2019

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 20. 11. 2019

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Využití evropských fondů v České republice prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucí mé diplomové práce, paní prof. Ing. Ivaně Boháčkové, CSc., za hodnotné rady a odborné vedení během mé práce.

Využití evropských fondů v České republice prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost

Souhrn

Diplomová práce se věnuje využití evropských fondů v České republice prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost. V teoretické části je charakterizována regionální a strukturální politika v historické dimenzi až po současnost. V rámci této části jde konkrétně o popis vzniku, vymezení problematiky na evropské i národní úrovni a popis hlavních historických mezníků. Dále je popsán Evropský sociální fond od samotného jeho vzniku až po aktuální programové období. Součástí je uvedení cílů, financování a čerpání na území České republiky od vstupu do EU.

Praktická část se zabývá rozbořem a zhodnocením Operačního programu Zaměstnanost v České republice v aktuálním programovém období 2014-2020, v rámci které je věnován prostor především zhodnocení dosavadního stavu čerpání a vyhodnocení jeho průběžného naplňování cílů dle jednotlivých prioritních os. Provedená analýza představuje využití přístupu LEADER jako nástroje komunitně vedeného místního rozvoje prostřednictvím místních akčních skupin. V závěru práce jsou navržena doporučení pro efektivní čerpání, která povedou k naplňování politiky soudržnosti v následujícím programovém období 2021-2027.

Klíčová slova:

Politika hospodářské a sociální soudržnosti, Evropský sociální fond, Operační program Zaměstnanost

The use of European funds in the Czech Republic through the Operational Program Employment

Summary

The diploma thesis follows up use of European funds in the Czech Republic through the Operational Program Employment. There are carried out the characteristics of regional and structural policy in the historical dimension up to the present in the theoretical part. Specifically a description of the origin, delimitation of the issue at European and national level and a description of the main historical milestones is given followed by the description of European Social Fund from its establishment to the current programming period. It also includes goals, financing and drawing on the territory of the Czech Republic since accession to the EU.

The practical part deals with the analysis and evaluation of the Operational Program Employment in the Czech Republic in the current programming period 2014-2020. Special attention is paid to the evaluation of the current state of drawing and evaluation of its ongoing fulfillment of the objectives according to the individual priority axes. The analysis carried out represents the use of the LEADER approach as a tool of community-led local development through local action groups. At the end of the thesis there are suggested recommendations for effective drawing which will lead to fulfillment of the cohesion policy in the next programming period 2021-2027.

Keywords:

Structural and regional policy, European social fund, Operational Programme Employment

Obsah

1 Úvod.....	12
2 Cíle a metodika práce	14
2. 1 Cíl práce	14
2. 2 Metodika práce.....	14
3 Politika soudržnosti v kontextu evropské integrace	16
3. 1 Evropská integrace v historické dimenzi	16
3.1.1 Období let 1957 až 1974.....	16
3.1.2 Období let 1975 až 1988	19
3.1.3 Období let 1989 až 1999.....	22
3.1.4 Období let 2000 až 2006.....	26
3.1.5 Období let 2007 až 2013	29
3. 2 Současná politika soudržnosti v rozpočtovém období 2014 až 2020	31
4 Evropský sociální fond.....	36
4. 1 Geneze, cíle a poslání ESF	37
4. 2 Financování ESF	40
4. 3 Čerpání prostředků ESF v ČR.....	47
4. 3. 1 Srovnání programových období z hlediska ESF v ČR	50
4. 3. 2 ČR v komparaci alokace prostředků ESF zemím EU.....	51
5 Operační program Zaměstnanost (OPZ) v období 2014 - 2020.....	55
5. 1 Cíle OP Z.....	55
5. 2 Prioritní osy	58
5. 3 Alokace OPZ dle prioritních os.....	61
5. 4 Čerpání prostředků OPZ k 1. 10. 2019	63
5. 5 Projektová aktivita OPZ k 1. 10. 2019.....	66
5. 6 Naplňování výstupu realizace OPZ k 1. 10. 2019.....	71
6 Případová studie zaměřena na přístup LEADER v OPZ	76
6. 1 Přístup LEADER.....	76
6. 2 Aktuální stav realizace	81
6. 3 Úspěšnost přístupu LEADER	84
6. 4 Návrhy na zlepšení.....	97
7 Závěr.....	99
8 Použitá literatura	103

Seznam obrázků

Obrázek 1: Principy metody LEADER	77
---	----

Seznam tabulek

Tabulka 1: Srovnání programových období	32
Tabulka 2: Srovnání programových období – Alokace ESF z celkové alokace pro ČR	51
Tabulka 3: Rozpočet ESF podle zemí v programovém období 2014-2020.....	52
Tabulka 4: Porovnání alokace ESF s jednotlivými státy EU v přepočtu na obyvatele	53
Tabulka 5: Tematické cíle programového období 2014 – 2020	55
Tabulka 6: Rozdělení alokace do jednotlivých PO/IP OP Zaměstnanost.....	62
Tabulka 7: Stav čerpání v jednotlivých PO OPZ v programovém období 2014-2020.....	64
Tabulka 8: Projektová aktivita dle prioritních os od k 1. 10. 2019.....	67
Tabulka 9: Přehled stavu plnění indikátoru – Celkový počet účastníků.....	73
Tabulka 10: Zaměření projektů s vydaným Právním aktem v rámci CLLD	85
Tabulka 11: Plnění povinných výstupových a výsledkových indikátorů v rámci CLLD.....	94

Seznam grafů

Graf 1: Zastoupení fondů na rozpočtu v programovém období 1989-1993	42
Graf 2: Zastoupení fondů na rozpočtu v programovém období 1994-1999	43
Graf 3: Zastoupení fondů na rozpočtu v programovém období 2000-2006	44
Graf 4: Zastoupení fondů na rozpočtu v programovém období 2006-2013	45
Graf 5: Zastoupení fondů na rozpočtu v programovém období 2014-2020	46
Graf 6: Financování programového období 2004-2006 z ESF v mil. EUR	48
Graf 7: Financování programového období 2007-2013 z ESF v mil. EUR	49
Graf 8: Financování programového období 2014-2020 z ESF v mil. EUR	50
Graf 9: Rozdělení finanční alokace OP Zaměstnanosti mezi jednotlivé Prioritní osy	63
Graf 10: Finanční pokrok dle prioritních os	65
Graf 11: Stav OPZ k 1. 10. 2019	65
Graf 12: Realizace OPZ po jednotlivých kvartálech (% z celkové alokace).....	66
Graf 13: Plnění MI – Celkový počet účastníků bez PO 5.....	74
Graf 14: Rozdělení alokace MAS do jednotlivých krajů v ČR	79
Graf 15: Počet MAS dle % zázavazkované alokace ve vydaných právních aktech	82
Graf 16: Počet MAS dle počtu vyhlášených výzev	83

Graf 17: % zázavazkované alokace dle jednotlivých krajů dopadu realizace	84
Graf 18: Zázavazkovaná a vyúčtovaná alokace MAS	85
Graf 19: Zaměření projektů s vydaným Právním aktem v rámci CLLD	86

1 Úvod

Evropa nyní stojí na sklonku nové éry globální ekonomiky. Tradiční rozdělení světa na západní mocnosti a země dohánějící jejich ekonomický náskok již neplatí. Kdysi zřetelné rozdíly mezi rozvíjejícími se a rozvinutými trhy do značné míry mizí. V posledních dekádách spatřujeme nástup trhů s rozvíjející se ekonomikou, tzv. emerging markets. Jde o některé země Asie, Latinské Ameriky či střední a východní Evropy, které jsou v daném regionu považovány za velmi bonitní lídry s rychlou dynamikou růstu oproti vyspělým trhům Spojených států amerických či eurozóny. Jejich velkou výhodou je vlastnictví zdrojů nerostných surovin, jako je např. ropa, zemní plyn, železná ruda apod. Ekonomiky těchto zemí jsou pak mnohem méně citlivé na kolísání cen významných komodit. Rostoucí životní úroveň jejich obyvatelstva a vzrůstající střední vrstva představují hnací motor těchto zemí a zároveň motivaci pro vyspělé mocnosti k vlastnímu růstu.¹

Politika zemí Evropské unie (dále také „EU“ nebo „unie“) je nyní o to více založená na myšlence sjednocené politiky, jednotného vystupování členských států navenek a vyjednávání v ekonomické oblasti ve prospěch Evropy, resp. členů unie jako celku. Evropa potřebuje nadále posilovat svoji pozici, budovat strategii udržitelného rozvoje, vykazovat vysokou úroveň zaměstnanosti, produktivity a sociální soudržnosti.

Jak je uvedeno v dokumentu Strategie Evropa 2020 - Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění, která stanovuje vizi evropského sociálně tržního hospodářství pro dvacáté první století, Evropa může uspět pouze tehdy, bude-li jednat kolektivně – jako Unie.² U zrodu této ideje stáli lídři Evropy již v období po druhé světové válce, kdy byla myšlenka integrace zemí a postupné prohlubování sjednocování politiky států založena na tvorbě bezpečnějšího a stabilnějšího prostředí na evropském kontinentu. Zde se datuje počátek ekonomického propojení formou vytvoření společného evropského rozpočtu, do kterého státy přispívají finanční prostředky a v rámci přerozdělovacího procesu jsou finance vraceny do státních kas prostřednictvím fondů.

V současné době se proces integrace nadále prohlubuje a potřeba politického, legislativního a ekonomického propojení zemí transformuje a naplňuje prostřednictvím stanovení priorit společné politiky, přijímání legislativních opatření a formou řady finančních nástrojů.

¹ KOMÁREK, S. *Evropa na rozcestí*. 1. vyd. Praha: Academia, 2015. 400 s. ISBN 978-80-200-2510-4.

² EVROPSKÁ KOMISE. *Sdělení komise: Evropa 2020. Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění*, 3. 3. 2010 [online]. Ministerstvo pro místní rozvoj. 34 s. (PDF). [cit. 4. 8. 2018]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/getmedia/7c31b211-1a5a-46a8-b6bd-151b72dc94ec/EU2020-CJ.pdf>

Politika hospodářské a sociální soudržnosti Evropské unie slouží zejména k podpoře hospodářského růstu členských zemí EU a snižování sociálních a ekonomických nerovností mezi jednotlivými státy a regiony. Politika hospodářské a sociální soudržnosti Evropské unie slouží zejména k podpoře hospodářského růstu členských zemí EU a snižování sociálních a ekonomických nerovností mezi jednotlivými státy a regiony, což má za cíl snižovat rozdíly mezi úrovní rozvoje jednotlivých regionů. Dále je podporován harmonický, vyvážený a udržitelný rozvoj ekonomických činností, vysoká úroveň zaměstnanosti, rovnost žen a mužů a vysoká úroveň ochrany a zlepšování životního prostředí. Tato politika se nazývá regionální, strukturální, kohezní politikou nebo politikou soudržnosti.

Od poloviny devadesátých let se mění fakticky jen parametry logiky unijní kohezní politiky, mezi které patří kromě návaznosti na „velké“ strategie EU typu Evropa 2020 zejména počet cílů politiky hospodářské a sociální soudržnosti. Základní logika zůstává neměnná, vývoj jde směrem ke koncentraci veřejné podpory z unijních prostředků v duchu jednotné Evropy.³

V této diplomové práci je provedena analýza využití Operačního programu Zaměstnanost v České republice v návaznosti na metodu LEADER jako nástroj komunitně vedeného místního rozvoje, jehož aktivity se soustředí v rámci prioritní osy 2 Sociální začleňování a boj s chudobou.

Operační program Zaměstnanost má za cíl zlepšení lidského kapitálu obyvatel a veřejné správy, coby základních prvků konkurenceschopnosti. Dotace jsou tedy určeny projektům na zvyšování kvality vzdělávání, projektům s cílem podpořit rovné příležitosti žen a mužů, adaptabilitu zaměstnanců a zaměstnavatelů. Dále je podporováno další vzdělávání a sociální začleňování včetně boje s chudobou.

Pokud chce Česká republika (dále také „ČR“) v současném světě obstát a budovat si svou vlastní silnou pozici v rámci Evropské unie a na trhu globální ekonomiky, pak musí těmto oblastem věnovat značnou pozornost.

³ EUROSOP.CZ. Věcně o Evropě. *Regionální politika* [online]. [cit. 15. 6. 2018]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9195/sekce/regionalni-politika/>

2 Cíle a metodika práce

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem diplomové práce je na základě provedené analýzy Operačního programu Zaměstnanost vyhodnotit čerpání alokovaných prostředků a naplňování stanovených cílů v programovém období 2014 až 2020. Součástí cíle je analyzovat vybraný přístup LEADER.

Hlavní cíl je dekomponován do vedlejších cílů následovně:

- Popsat a vymezit problematiku formování Politiky hospodářské a sociální soudržnosti v historické dimenzi až po současnost.
- Analyzovat Evropský sociální fond jako nejvýznamnější nástroj vztahující se k lidskému potenciálu.
- V České republice analyzovat Operační program zaměstnanost z hlediska čerpání finančních prostředků a z hlediska naplňování cílů tohoto programu.
- Na příkladu přístupu LEADER vyhodnotit jeho účinnost, eventuálně navrhnout doporučení pro efektivní čerpání, které povedou k naplňování politiky soudržnosti v následujícím programovém období 2021 až 2027.

2.2 Metodika práce

Metodický postup a zvolené metody vycházejí z výše uvedených cílů.

Metodický postup má dvě části. První část je literární rešerše, pro kterou byla použita odborná literatura pro zpracování teoretických východisek diplomové práce. Druhou částí je již samotná praktická (analytická) část, která se zabývá rozborem a zhodnocení Operačního programu Zaměstnanost v České republice v aktuálním programovém období 2014-2020.

V rámci diplomové práce byly použity tyto metody:

- Metoda deskripce, která je popisnou metodou, jejímž cílem je získání znalostí a vědomostí pomocí studia odborné literatury. Tato metoda byla použita při vypracování literární rešerše, která se zabývá charakteristikou regionální a strukturální politiky v historické dimenzi až po současnost a popisu hlavních historických mezníků při formování Politiky hospodářské a sociální soudržnosti, a dále je tato metoda

použita u přehledu jednotlivých částí diplomové práce vztahujících se k Evropskému sociálnímu fondu (dále také „ESF“), Operačního programu Zaměstnanost (dále také „OPZ“) a přístupu LEADER.

- Horizontální analýza neboli analýza trendů, která slouží k charakteristice příslušných ukazatelů v čase, byla použita při vývoji finančních prostředků, které byly poskytnuty v jednotlivých programových obdobích do Evropského sociálního fondu a Operačního programu Zaměstnanost.
- Vertikální analýza neboli analýzy struktury, která slouží k charakteristice jednotlivých dílčích položek na celek, byla použita u Evropského sociálního fondu, při rozdělení do jednotlivých programů. Dále bylo této metody využito v Operačním programu zaměstnanost, při rozdělení na jednotlivé prioritní osy, aktivity a cíle.
- Metoda srovnání, nebo-li tzv. komparace, jejímž cílem je srovnání několika ukazatelů. Tato metoda byla použita při srovnání programových období ESF v ČR a dále při porovnání alokace prostředků ESF mezi jednotlivými státy EU.
- Případová studie, která je charakterizována jako detailní studium jednoho či několika málo případů za účelem aplikace získaných poznatků při porozumění případům obdobným, byla použita na zvoleném přístupu LEADER pro detailnější zhodnocení tohoto nového programu v rámci celého Operačního programu Zaměstnanost.

Pro zpracování analytické části byly nastudovány a zpracovány dostupné zdroje dat. Zejména se jedná o internetové stránky Operačního programu Zaměstnanost, oficiální dokumenty Řídícího orgánu Ministerstva práce a sociálních věcí, evaluační zprávy a poskytnuté sestavy z centrálního systému strukturálních fondů programového období 2014-2020. Dalším podstatným zdrojem jsou informace získané z nestandardizovaných rozhovorů se zástupci místních akčních skupin.

3 Politika soudržnosti v kontextu evropské integrace

Cílem regionální politiky bylo snižování hospodářských a sociální rozdílů mezi jednotlivými regiony. Potřeba řešit tyto nerovnosti vyvstala zejména po druhém rozšíření v 80. letech 20. století. Jednotný evropský akt, z roku 1986, jehož součástí bylo zavedení politiky směřující k posilování hospodářské a sociální soudržnosti, která by přispívala ke snižování rozdílů v hospodářské vyspělosti různých regionů prostřednictvím strukturálních fondů. V roce 1988 prošla regionální politika výraznou reformou, při které došlo ke sloučení regionální politiky s částí sociální a zemědělské politiky a pro tento nový přístup se začalo uplatňovat označení strukturální politika, respektive politika hospodářské a sociální soudržnosti.⁴

3.1 Evropská integrace v historické dimenzi

Pro tu dobu, ve které byla integrace v počátcích, byl charakteristický individuální přístup členských zemí k regionální politice. Společenství přenechávalo v počátcích aktivitu v oblasti strukturální politiky národním politikám svých šesti členských zemí. Důraz je kladen na problematiku nezaměstnanosti a definování role Evropského sociálního fondu, který je detailněji specifikován v kapitole č. 4. Regionální pohled je v tomto období na okraji zájmu, resp. ponechán v kompetenci členských zemí. Společenství tak v té době, s výjimkou Evropského sociálního fondu, nevytváří žádné finanční zdroje na realizaci strukturální politiky regionálního rozměru.⁵

3.1.1 Období let 1957 až 1974

Pro účely práce je možné etapu let 1957 až 1974 vymezit podpisem zakládacích smluv Evropského hospodářského Společenství (EHS) a Evropského Společenství pro atomovou energii (Euratom) a přijetím Rozhodnutí o zřízení Evropského fondu regionálního rozvoje (dále také „ERDF“) ze summitu v roce 1974 v Paříži. Výše uvedené zakládací smlouvy vstoupily v platnost k 1. lednu 1958.

Společné koordinace na mezinárodní úrovni se prakticky neuplatňovaly z několika dále uvedených příčin. Hlavní pozornost byla věnována makroekonomickým otázkám (zejména odstraňování obchodních bariér). Mezi v té době šesti členskými státy existovala relativní

⁴ TOMŠÍK, K.: *Evropská integrace a environmentální ekonomika*. 9. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, 2016. 83 s. ISBN 978-80-213-2661-3.

⁵ BOHÁČKOVÁ, I., HRABÁNKOVÁ, M.: *Strukturální politika Evropské unie*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. 188 s. ISBN 978-80-7400-111-6.

konvergence v ekonomické úrovni, což snižovalo tlak na tvorbu společné regionální politiky. Ve státech s největšími vnitřními regionálními rozdíly, kterými byly Francie a Itálie, se regionální politika uplatňovala již od konce čtyřicátých let. Nebyla zde tedy snaha a zájem o nastavení a přijetí mezinárodních principů této politiky. Na druhou stranu bylo třeba zřídit společné instituce a orgány pro regionální politiku.

Mnohaletý proces formování regionální a strukturální politiky tedy znamenal překonání mnoha bariér a vynaložení značného úsilí členských států. Prvním významným počinem bylo vytvoření historicky nejstaršího fondu, tzv. Evropského sociálního fondu (dále také „ESF“) v roce 1957 (Římská smlouva, čl. 123). Fond byl určený pro řešení problémů na trhu práce.⁶ Ve stejném roce dochází k vytvoření Evropského hospodářského a sociálního výboru (EHSV). Jedná se o poradní instituci EU, která poskytuje svá stanoviska Evropské komisi, Radě EU a Evropskému parlamentu a působí tedy jako spojovací článek mezi institucemi EU s rozhodovací pravomocí a evropskými občany.⁷ Prostřednictvím nově vytvořeného systému nástrojů a finančních zdrojů došlo k rozvoji hospodářské a sociální soudržnosti, která realizuje regionální a strukturální politiku prostřednictvím strukturálních fondů, Fondu soudržnosti a dalších, zejména fondu pro zemědělství a venkov.

První zmínku o regionálních přístupech v rámci politiky Společenství lze najít v roce 1969 v Memorandu Evropské Komise (dále také „Komise“) a Evropské Rady (dále také „Radě“) s názvem „O koordinaci hospodářských politik a spolupráci v měnových otázkách uvnitř Společenství“ z 12. února 1969.

„Rozdíly v růstovém potenciálu mezi členskými státy brání stanovení stejných cílů pro všechny a naznačují, že pro každou zemi je třeba hledat cíle, které zohlední vlastní potenciál s cílem zajistit lepší využití produkčních zdrojů v celém Společenství a udržování relativních bilancí mezi členskými zeměmi.“⁸

„Komise se také domnívá, že by se mělo věnovat více pozornosti strukturálním problémům, jimž čelí každá země v oblasti politiky růstu a stability a že Výbor pro

⁶ BRINE, J. *The European Social Fund: the Commission, the Member State and levels of governance* [online]. University of the West of England, Bristol, United Kingdom. 2004, Volume 3, Number 4 [cit. 5. 8. 2018]. Dostupné z: <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.2304/eej.2004.3.4.4>

⁷ EUROPA.EU. *Evropský hospodářský a sociální výbor* [online]. [cit. 5. 8. 2018]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies/european-economic-social-committee_cs

⁸ EUROPEAN UNION. *Commission Memorandum to the Council on the Coordination of Economic Policies and Monetary Cooperation within the Community* [online]. Bulletin of the European Communities. March 1969, n° Supplement 3/69. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities. 11 s. (PDF) [cit. 27. 10. 2018]. Dostupné z: https://www.cvce.eu/obj/commission_memorandum_to_the_council_on_the_coordination_of_economic_policies_and_monetary_cooperation_within_the_community_12_february_1969-en-0c6bb32d-10d3-4d61-bf4a-3f4883c6921b.html

střednědobou hospodářskou politiku by měl zadat předběžný výzkum pro přípravu řešení, která by byla koordinována na úrovni Společenství v souladu s obecnými liniemi střednědobých programů...“⁹

Institucionálně bylo Společenství zastřešeno v roce 1968 vznikem Generálního ředitelství Komise Evropských Společenství odpovědné za regionální politiku (DG XVI).

V období let 1958 až 1972 bylo z celkových finančních prostředků Společenství přiděleno 75 % regionálním rozvojovým programům.

V roce 1973 byly do tehdejšího Evropského Společenství přijaty Velká Británie, Irsko a Dánsko. Rozšířením vzrostly nejen sociálně ekonomické rozdíly mezi členskými státy, ale i na úrovni jednotlivých regionů. To pochopitelně ztížilo podmínky pro zabezpečování sociální a ekonomické koheze jako jednoho ze základních integračních cílů. Právě Velká Británie jakožto země s velkými vnitřními regionálními rozdíly a kolébka regionální politiky očekávala přínos ze svého zapojení do ES právě v této oblasti a začala prosazovat vznik společné regionální politiky, financované na bázi jednotného fondu regionálního rozvoje.¹⁰

Souhrn poznatků z období 1957 až 1974 s důrazem na oblast zaměstnanosti

- Vznik Evropského sociálního fondu jako primárního finančního nástroje EU pro investice do lidí
- Přestože název Evropský sociální fond by inklinoval především k sociální politice, byl vnímán spíše jako nástroj přímo spojený pouze s trhem práce a tedy nástroj přímo podporující ekonomický růst v Evropě zničené po druhé světové válce¹¹.
- Cílem ESF bylo především zlepšení postavení zaměstnanců na společném trhu práce a řešení problematiky migrace pracovníků v rámci Evropy¹².

⁹ EUROPEAN UNION. *Commission Memorandum to the Council on the Coordination of Economic Policies and Monetary Cooperation within the Community* [online]. Bulletin of the European Communities. March 1969, n° Supplement 3/69. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities. 11 s. (PDF) [cit. 27. 10. 2018]. Dostupné z: https://www.cvce.eu/obj/commission_memorandum_to_the_council_on_the_coordination_of_economic_policies_and_monetary_cooperation_within_the_community_12_february_1969-en-0c6bb32d-10d3-4d61-bf4a-3f4883c6921b.html

¹⁰ BOHÁČKOVÁ, I., HRABÁNKOVÁ, M.: *Strukturální politika Evropské unie*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. 188 s. ISBN 978-80-7400-111-6.

¹¹ BRINE, J. *The European Social Fund: the Commission, the Member State and levels of governance* [online]. University of the West of England, Bristol, United Kingdom. 2004, Volume 3, Number 4 [cit. 5. 8. 2018]. Dostupné z: <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.2304/eej.2004.3.4.4>

¹² BRINE, J. *The European Social Fund: the Commission, the Member State and levels of governance* [online]. University of the West of England, Bristol, United Kingdom. 2004, Volume 3, Number 4 [cit. 5. 8. 2018]. Dostupné z: <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.2304/eej.2004.3.4.4>

- Předpokládalo se, že ekonomický růst vyřeší sám o sobě veškeré problémy nezaměstnanosti a že nejsou potřeba zásahy aktivní sociální politiky nebo aktivní politiky zaměstnanosti, což se později ukázalo jako chybný předpoklad¹³.

3.1.2 Období let 1975 až 1988

V průběhu 70. a 80. let minulého století plní Společenství na poli regionální strukturální politiky členských států roli spíše koordinátora a vydává doporučení, jak se státy mají chovat na poli regionální politiky. Ekonomické aktivity Společenství se v sedmdesátých letech nerozvíjejí stejně a otázka strukturální a regionální politiky se stává předmětem „Zprávy o regionálních problémech v rozšířeném Společenství“, předložené 4. května 1973 Radě. Zpráva představuje významný mezník v celé koncepci a realizaci strukturální regionální politiky Společenství.¹⁴

Ve výše uvedené zprávě je věnován prostor mechanismu navrhovaného Fondu regionálního rozvoje. Je konstatováno, že hlavní finanční nástroje by měly představovat podpory formou dotace a slevy z úroků půjček na regionální účely. Poprvé v historii Společenství je doporučováno, aby se instituce zabývaly podporou vytváření pracovních míst, a to zejména v zemědělsky orientovaných a průmyslových regionech zasažených úpadkem průmyslu. Komise také navrhovala účelnou diferenciaci projektů ucházejících se o podporu. Diferenciace měla zohledňovat objem investic, počet pracovních míst, která budou vytvořena, nebo samotnou povahu projektu. O menších projektech se mělo rozhodovat na úrovni států, větší projekty byly schvalovány přímo Komisí.¹⁵

V roce 1988 bylo nejvyššími orgány ES přijato rozhodnutí o integraci regionální politiky s částí sociální a agrární politiky do tzv. strukturální politiky.¹⁶

¹³ EUROPEAN COMMISSION. *The European Social Fund an overview of the program ming period 1994-1999* [online]. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 1998. 316 s. (PDF). [cit. 4. 8. 2018]. ISBN: 92-828-1136-0. Dostupné z: <http://aei.pitt.edu/33298/1/A6.pdf>

¹⁴ BOHÁČKOVÁ, I., HRABÁNKOVÁ, M.: *Strukturální politika Evropské unie*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. 188 s. ISBN 978-80-7400-111-6.

¹⁵ BOHÁČKOVÁ, I., HRABÁNKOVÁ, M.: *Strukturální politika Evropské unie*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. 188 s. ISBN 978-80-7400-111-6.

¹⁶ TOMŠÍK, K.: *Vývoj a perspektivy evropského venkova*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. 208 s. ISBN 978-80-7357-495-6.

Přijetí Rozhodnutí o zřízení Evropského fondu regionálního rozvoje

Výsledkem bylo Rozhodnutí o zřízení Evropského regionálního rozvojového fondu (dále také „ERDF“) ze summitu v roce 1974 v Paříži, jehož cílem bylo snižovat velké regionální rozdíly ve Společenství spojené zejména s převahou zemědělství a strukturálními změnami v průmyslu v nejvíce postižených regionech. V roce 1975 bylo členským státům předloženo „Schéma regionálních rozvojových programů“, které stanovilo základní principy, mělo zohlednit rozdíly mezi státy, velikost a polohu územních jednotek a jasně vymezit regiony přicházející v úvahu pro podporu z ERDF. Založení fondu mělo napomoci snazší realizaci projektu Hospodářské a měnové unie, jehož výsledkem mělo být zavedení společné měny. V rámci tohoto fondu se měly prostředky soustřeďovat a poté přerozdělovat ve prospěch ekonomicky slabších regionů.¹⁷

Podíl ERDF, který podporoval zaostalé regiony, na celkovém rozpočtu EU činil v roce 1975 zhruba 4,8 % a do roku 1986 se zvýšil na cca 8,6 %. Většina prostředků byla uvolňována na národní projekty regionální politiky, které však z hlediska integrace byly významné pro snižování regionálních rozdílů v rámci celého Společenství. Vznikaly však již i nadnárodní projekty, zejména ve sféře přeshraniční spolupráce, která se v souvislosti s intenzívním odstraňováním hraničních bariér dynamicky rozvíjela.¹⁸

Ze Stanoviska č. 79/535 ze dne 23. května 1979 k regionálním rozvojovým programům vydaného Komisí vyplynul postoj vedoucí ke sjednocení přístupu k regionální politice. Vyplyvá z něj nutnost přesného definování a koordinace priorit závazných pro celé Společenství a výraznější nasazení prostředků ERDF při plnění podmínek pro jejich přiznání.

V osmdesátých letech je pak snaha o výraznější čerpání prostředků ERDF, aktivity jsou většinou financovány ze státních, regionálních a sub regionálních zdrojů. Nasazení finančních prostředků je cíleno na tvorbu pracovních míst a rozvoj infrastruktury.¹⁹

Největšími příjemci prostředků z ERDF byly Itálie, Velká Británie, Irsko a později po svém přijetí do ES Řecko, Španělsko a Portugalsko.²⁰

¹⁷ BOHÁČKOVÁ, I., HRABÁNKOVÁ, M.: *Strukturální politika Evropské unie*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. 188 s. ISBN 978-80-7400-111-6.

¹⁸ BOHÁČKOVÁ, I., HRABÁNKOVÁ, M.: *Strukturální politika Evropské unie*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. 188 s. ISBN 978-80-7400-111-6.

¹⁹ BOHÁČKOVÁ, I., HRABÁNKOVÁ, M.: *Strukturální politika Evropské unie*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. 188 s. ISBN 978-80-7400-111-6.

²⁰ INFORMAČNÍ SYSTÉM PRO IMPLEMENTACI PRÁVA EU. *Cesta do Evropské unie*, Úřad vlády ČR, [online]. 2011, Databáze č. 16 [cit. 5. 8. 2018]. Dostupné z: <https://isap.vlada.cz/dul/cesty.nsf/7f723857997b924bc1257926004bd509/599abc4327f40bc4802566da002ddda7?OpenDocument>

Přijetí Jednotného evropského aktu

Významný posun v existenci strukturální politiky v regionální dimenzi představoval tzv. „Jednotný evropský akt“ platný k 1. červenci 1987. Přijetí dokumentu znamenalo první podstatnou revizi Římských smluv a mimo jiné přispělo k prohloubení kompetencí a vlivu evropských institucí, k zavedení dalších opatření směřujících k vybudování vnitřního trhu v období do 31. prosince 1992 a také k prohloubení spolupráce mezi členskými zeměmi a institucemi. Cílem bylo sblížení hospodářských a měnových politik, jež by vyústilo v zavedení společné měny. Po vstupu dokumentu v platnost bylo zřejmé, že role strukturální regionální politiky bude stále významnější a bude dostávat nové dimenze tím, že bude posílen vliv institucionálních rozhodnutí na její realizaci. Národní přístupy budou doplňující.²¹

Zavedení společné evropské klasifikace územních statistických jednotek

Došlo k reformě strukturálních fondů prostřednictvím Nařízení Rady (EHS) č. 2052/1988 ze dne 24. června 1988. Reformní kroky byly vedeny snahou snížit finanční prostředky jdoucí do Společné zemědělské politiky a naopak posílit strukturální fondy tak, aby v roce 1993 tvořily 25 % rozpočtu. Na základě výše uvedeného Nařízení Rady byl učiněn i další významný krok v oblasti sjednocování přístupů k regionální politice. Na jeho základě byly vytvořeny speciální územní statistické jednotky tzv. „NUTS“, které měly při aplikaci strukturálních nástrojů zabezpečit územní srovnatelnost podle velikosti.²²

Statistický úřad Evropských Společenství (Eurostat) ve spolupráci s ostatními orgány EU zavedl klasifikaci NUTS (La Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques) pro potřeby klasifikování jednotné unifikované struktury územních jednotek.

Zavedení společné evropské klasifikace vycházelo z potřeby jednotnosti dat pro získávání ekonomických informací o jednotlivých území na srovnatelné bázi. Nastavením závazných limitů, které mají charakter územních statistických jednotek, je možné vytvořit základní předpoklady pro objektivní vyhodnocování a srovnávání různých evropských regionů. V kontextu této práce například sledování míry ne/zaměstnanosti, vývoj příjmů, ohrožení chudobou nebo dosažená úroveň vzdělání.

²¹ TOMŠÍK, K.: *Vývoj a perspektivy evropského venkova*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. 208 s. ISBN 978-80-7357-495-6.

²² TOMŠÍK, K.: *Vývoj a perspektivy evropského venkova*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. 208 s. ISBN 978-80-7357-495-6.

Přijetí Cílů strukturální regionální politiky

Financování strukturálních opatření bylo navázáno na tzv. „Cíle“, které stanovila Evropská komise tak, že každý z Cílů měl přidělen určitý finanční obnos. Pro období let 1989 až 1993 bylo stanoveno celkem pět cílů, které se osvědčily a zůstaly v platnosti i následující programové období, tj. 1994 až 1999. Všech pět Cílů (uvedeny na str. 21) se vztahovalo ke strukturálním opatřením. Cíle byly přijaty na summitu v Bruselu 11. – 13. února 1988.²³

Souhrn poznatků z období 1975 až 1988 s důrazem na oblast zaměstnanosti

- Zavedeny nové formy podpory v podobě dotací
- Posun politik zaměstnanosti od důrazu na podporu mobility pracovníku k tvorbě nových pracovních míst a s tím související rozvoj potřebné infrastruktury (pro tyto účely vytvořen Evropský fond regionálního rozvoje)
- Byla vytvořena Klasifikace územních statistických jednotek. Tato klasifikace je z pohledu cílení evropských politik velmi důležitá, protože umožnila sledovat a porovnávat statistické (ekonomické) údaje srovnatelných regionů a zacílit tak potřebné zdroje (pro sledování /ne/zaměstnanosti významné).
- Rostla nezaměstnanost a obavy o politickou a ekonomickou stabilitu, protože se přes všechnu snahu prohlubovaly disparity mezi státy i mezi regiony. Začala tak být diskutována problematika sociální exkluze a tyto diskuse se výrazněji promítly do následujícího období²⁴.

3.1.3 Období let 1989 až 1999

I když nové pojetí regionální politiky uplatňované v Evropském Společenství přineslo pozitivní výsledky spočívající ve snížení regionálních rozdílů, bylo třeba v souvislosti se vstupem Španělska a Portugalska v roce 1986, které se staly velkými příjemci pomoci, hledat efektivnější způsoby realizace integračních cílů ve sféře regionální politiky. Kritizována byla zejména nízká míra koordinace regionální politiky se zemědělskou a sociální politikou ve sféře koncepční i finanční.

²³ STEJSKAL, J., KOVÁRNÍK, J.: *Regionální politika a její nástroje*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-588-2.

²⁴ BRINE, J. *The European Social Fund: the Commission, the Member State and levels of governance* [online]. University of the West of England, Bristol, United Kingdom. 2004, Volume 3, Number 4 [cit. 5. 8. 2018]. Dostupné z: <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.2304/eerj.2004.3.4.4>

Přijetí Maastrichtské smlouvy

Zakládajícím dokumentem Evropské unie, respektive Evropského Společenství je tzv. Maastrichtská smlouva nebo-li Smlouva o Evropské unii. Ta vstoupila v platnost k 1. listopadu 1993, ve které dochází k posílení významu strukturální politiky na regionální bázi. Smlouva pověřuje Evropskou komisi sledováním realizace záměrů Společenství včetně sledování efektivnosti jednotlivých opatření.²⁵

Princip solidarity, spočívající v eliminaci negativních důsledků teritoriálně nerovnoměrného rozvoje regionů, a účast Evropské unie při snižování zaostalosti postižených oblastí jsou zakotveny v Maastrichtské smlouvě jako průvodní princip strukturální politiky EU. Podpory mají sloužit především k dalšímu rozvoji podnikání v oblastech, které jsou z hlediska přírodních a hospodářských podmínek znevýhodněné, ke stabilizování strukturně slabých oblastí a k udržování kulturní krajiny.²⁶

Evropské instituce vydávají bezprostředně po přijetí Maastrichtské smlouvy několik stanovisek a nařízení, která mají výstavbu fondů zprůhlednit a koordinovat tak, aby mj. nedocházelo k duplicitám v podpůrných nástrojích.²⁷

Od roku 1993 došlo k propojení regionální a části sociální politiky do nově koncipované strukturální politiky z nového zdroje – Fondu soudržnosti, který byl zřízen rozhodnutím Rady v souvislosti s budováním hospodářské a měnové unie. Fond soudržnosti byl určen pro projekty v oblasti životního prostředí a transevropských sítí v oblasti dopravní infrastruktury.²⁸

Cíle strukturální regionální politiky pro programové období 1989 až 1993 a pro období 1994 až 1999

Pro období 1989-1993 bylo stanoveno celkem pět cílů, které se osvědčily a zůstaly v platnosti i následující programové období, tj. 1994 až 1999:²⁹

- Cíl 1 - Rozvoj a strukturální přeměna zaostávajících regionů

²⁵ FONTAINE, P.: *Evropa ve 12 lekcích*. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské komise, 2014. ISBN 978-92-79-342769.

²⁶ FONTAINE, P.: *Evropa ve 12 lekcích*. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské komise, 2014. ISBN 978-92-79-342769.

²⁷ FONTAINE, P.: *Evropa ve 12 lekcích*. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské komise, 2014. ISBN 978-92-79-342769.

²⁸ FONTAINE, P.: *Evropa ve 12 lekcích*. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské komise, 2014. ISBN 978-92-79-342769.

²⁹ STEJSKAL, J., KOVÁRNÍK, J.: *Regionální politika a její nástroje*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-588-2.

- Cíl 2 - Konverze regionů vážně postižených hospodářským úpadkem
- Cíl 3 Boj proti dlouhodobé nezaměstnanosti (delší než 12 měsíců) a pracovní integrace mladých lidí (do 25 let)
- Cíl 4 - Adaptace pracovní síly na průmyslové změny a změny ve výrobě
- Cíl 5a - Strukturální přeměna zemědělství
- Cíl 5b - Rozvoj a strukturální adaptace agrárních regionů

V programovém období 1994-1999 byl přijat nový cíl strukturální politiky, který byl zformulován v roce 1995 po přijetí Švédska a Finska do EU:

- Cíl 6 Rozvoj řídké zalidněných regionů ve Švédsku a Finsku

Předmětem byly řídké osídlené oblasti v severních částech obou zemí, kde hustota zalidnění nepřevyšuje deset obyvatel na jeden kilometr čtverečný³⁰.

Ze všech výše uvedených cílů jsou předmětem regionální politiky cíle č. 1, 2, 5b a 6. V roce 1993 v nich (bez cíle č. 6) žilo 51,72 % obyvatel tehdy 12 členských zemí EU. V regionech zařazených mezi uvedené cíle žila veškerá populace Řecka, Irska a Portugalska. Naopak nejnižší podíl populace žijící v podporovaných regionech byl v Dánsku (15,5 %) a Nizozemí (24,1 %).³¹

Dosažené výsledky strukturální politiky v zemích Evropské unie v období let 1989 až 1993

- Díky strukturálním fondům bylo vytvořeno 600 tisíc pracovních míst v Řecku, Irsku, Portugalsku a Španělsku.
- Hrubý domácí produkt na obyvatele u výše uvedených zemí vzrostl v průměru z 68,3 procent na 74,5 procent.
- Díky ESF bylo proškoleny 917 tisíc osob.

³⁰ STEJSKAL, J., KOVÁRNÍK, J.: *Regionální politika a její nástroje*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-588-2.

³¹ INFORMAČNÍ SYSTÉM PRO IMPLEMENTACI PRÁVA EU. *Cesta do Evropské unie*, Úřad vlády ČR, [online]. 2011, Databáze č. 16 [cit. 5. 8. 2018]. Dostupné z: <https://isap.vlada.cz/dul/cesty.nsf/7f723857997b924bc1257926004bd509/599abc4327f40bc4802566da002ddda7?OpenDocument>

- Byly poskytnuty služby 470 tisícům malých a středních podniků v rámci plnění druhého cíle.³²

Dosažené výsledky strukturální politiky v zemích Evropské unie v období v období let 1994 až 1999

- Dopad působení strukturálních fondů na výši přírůstku hrubého domácího produktu je odhadován na 4,7 % v Portugalsku, 3,9 % v nových spolkových zemích Německa, 2,8 % v Irsku, 2,2 % v Řecku, 1,4 % ve Španělsku a 1,3 % v Severním Irsku.
- V rámci prvního cíle bylo vytvořeno 700 tisíc pracovních pozic.
- Zaměstnanost se zvýšila téměř o 4 % v Portugalsku, 2,5 % v Řecku a mezi jedním a dvěma procenty v nových spolkových zemích Německa, jihu Itálie a Španělska.
- 800 tisíc malých a středně velkých podniků obdrželo přímou investiční podporu.
- Bylo vybudováno nebo obnoveno celkem 4 104 kilometrů dálnic a téměř 32 tisíc kilometrů silnic.
- Investice do železničních sítí způsobily snížení dopravy na hlavních silničních tazích. Např. přeprava z Lisabonu do města Faro zabrala motoristům nově průměrně o 1 hodinu a 35 minut kratší čas.
- V rámci druhého cíle je odhadován nárůst nově vytvořených pracovních míst o 567 tisíc.
- Průměrná nezaměstnanost klesla z 11,3 % na 8,7 %.
- Z ERDF bylo vybudováno 115 milionů kilometrů čtverečních nových prostor a objektů v hodnotě 3,2 miliardy, vyjádřeno v evropské měnové jednotce.³³

Souhrn poznatků z období 1989 až 1999 s důrazem na oblast zaměstnanosti

- Byla snaha o lepší koordinaci politik, včetně sociální politiky a politiky zaměstnanosti, což se odráží i ve snazší dohledatelnosti dosažených výsledků strukturálních politik, které jsou podrobně shrnuty výše.

³² EUROPEAN COMMISSION, Directorate-General for Regional Policy. *EU Cohesion Policy 1988-2008: Investing in Europe's future* [online]. Inforegio Panorama, European Union, June 2008. 44 s. (PDF). [cit. 3. 10. 2018]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/panorama/pdf/mag26/mag26_en.pdf

³³ EUROPEAN COMMISSION, Directorate-General for Regional Policy. *EU Cohesion Policy 1988-2008: Investing in Europe's future* [online]. Inforegio Panorama, European Union, June 2008. 44 s. (PDF). [cit. 3. 10. 2018]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/panorama/pdf/mag26/mag26_en.pdf

- Evropský sociální fond jako jediný z fondů financoval aktivity napříč všemi pěti, resp. šesti cíli³⁴.
- Důraz byl kladen nejen na nutnost tvorby pracovních míst a řešení nezaměstnanosti, ale oblast byla rozšířena o podporu malých a středních podniků (např. poradenství), problematiku vzdělávání (např. lepší uplatnění mladých lidí na trhu práce) a asistence při hledání zaměstnání a řešení dlouhodobé nezaměstnanosti.
- Celým obdobím prochází řešení konceptu sociální exkluze³⁵, protože se stále výrazněji objevovaly odkazy na to, že pracovníci nedisponují základními dovednostmi nutnými pro dané zaměstnání, nemají dostatečné vzdělání nebo nemají dostatek motivace. Problém nezaměstnanosti byl chápán především jako selhání jedince³⁶. Také proto se zde tak výrazně objevila podpora zaměřená na konzultace, vzdělávání a poradenství.

3.1.4 Období let 2000 až 2006

V reakci na zájem zemí střední a východní Evropy o začlenění do evropských struktur vznikla na konci devadesátých let řada předvstupních pomocných nástrojů, které sloužily novým zájemcům pro usnadnění práce se strukturálními podporami v různých oblastech. Jednalo se např. o nástroje ISPA (Instrument for Structural Policies for Pre-accession), SAPARD (Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development) a PHARE (Poland and Hungary: Assistance for Restructuring Their Economies).³⁷

Na konci devadesátých let byl na summitu v Berlíně schválen a přijat materiál s názvem Agenda 2000. V něm stanovila Evropská komise návrhy na reformu existujících politik a finanční rámec na období 2000 až 2006. Agenda 2000 obsahovala i část zabývající se strukturálními fondy. Byla požadována větší koncentrace podpor, zjednodušení a decentralizace způsobu financování.³⁸

Prioritní cíle strukturální regionální politiky od roku 2000 byly stanoveny tak, aby bylo dosaženo vyšší efektivity vynaložených prostředků, aby byla omezena plošná podpora

³⁴ EUROPEAN COMMISSION. *The European Social Fund an overview of the program ming period 1994-1999* [online]. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 1998. 316 s. (PDF). [cit. 4. 8. 2018]. ISBN: 92-828-1136-0. Dostupné z: <http://aei.pitt.edu/33298/1/A6.pdf>

³⁵ BRINE, J. *The European Social Fund: the Commission, the Member State and levels of governance* [online]. University of the West of England, Bristol, United Kingdom. 2004, Volume 3, Number 4 [cit. 5. 8. 2018]. Dostupné z: <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.2304/eeerj.2004.3.4.4>

³⁶ BRINE, J. *The European Social Fund: the Commission, the Member State and levels of governance* [online]. University of the West of England, Bristol, United Kingdom. 2004, Volume 3, Number 4 [cit. 5. 8. 2018]. Dostupné z: <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.2304/eeerj.2004.3.4.4>

³⁷ BOHÁČKOVÁ, I., HRABÁNKOVÁ, M.: *Strukturální politika Evropské unie*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. 188 s. ISBN 978-80-7400-111-6.

³⁸ BOHÁČKOVÁ, I., HRABÁNKOVÁ, M.: *Strukturální politika Evropské unie*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. 188 s. ISBN 978-80-7400-111-6.

a naopak se pozornost a finanční prostředky soustředily na nejvíce znevýhodněné a postižené regiony a na zaměstnanost.

V programovém období let 2000 až 2006 strukturální regionální politika navazuje na kroky učiněné v předchozích obdobích, nedochází k žádným výrazným změnám. Mezi nejnápadnější dílčí zásahy lze zařadit snížení počtu prioritních cílů a další zpřesnění v oblasti politiky rozvoje venkova.

Z předchozích šesti prioritních cílů byl jejich počet v programovém období 2000 až 2006 snížen na následující tři:

- Cíl 1 – Podpora rozvoje zaostávajících regionů
- Cíl 2 – Podpora oblastí potýkajících se s restrukturalizací
- Cíl 3 – Podpora politiky zaměstnanosti a vzdělávání

Především cíl 3 tvoří rámec pro všechna opatření k podpoře lidských zdrojů na národní úrovni. Cíl je orientován na podporu aktivních strategií na trhu pracovních sil vedoucích ke snížení nezaměstnanosti, podporu přístupu k pracovnímu trhu. V rámci tohoto cíle je kladen speciálně důraz na osoby ohrožené sociální izolací, zvyšování pracovních příležitostí prostřednictvím rekvalifikace, vzdělávání a školení. Dále je tento cíl orientován na podporu rovných příležitostí pro muže a ženy.³⁹

Vznikla iniciativa Společenství s názvem EQUAL, v rámci které byly prosazovány inovativní nástroje řešení stávajících problematických oblastí souvisejících s nerovnostmi v oblasti trhu práce a diskriminací.

Toto období je významné i z pohledu České republiky, která se členem Evropské unie stává k 1. květnu 2004. Česká republika dostala vstupem do Evropské unie možnost účastnit se programů ve svém prvním období v letech 2004 až 2006 a zároveň má od samého počátku příležitost začít se podílet na vyjednávání nové legislativy ke strukturálním fondům. Účast na jednáních v EU má dopad, tedy může ovlivnit výslednou podobu souboru nařízení, objem vyčleněných financí na strukturální opatření, podobu jednotlivých cílů, nebo podmínek čerpání dotací v souladu se svými postoji a zájmy.

³⁹ KÖNING, P., LACINA, L. a kol.: *Rozpočet a politiky Evropské unie*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2004. 101 s. ISBN 80-7179-846-0

Dosažené výsledky strukturální politiky v zemích Evropské unie v období v období let 2000 až 2006

- Je odhadováno, že bylo vytvořeno 570 tisíc nových pracovních pozic, z nichž zhruba 160 tisíc spadá do nových členských států
- Prostřednictvím strukturálních fondů bylo ve Španělsku investováno okolo čtyř miliard do vědy, výzkumu a do technologií na více než 13 tisíc výzkumných projektů zahrnujících skoro 100 tisíc výzkumných pracovníků.
- Pokračující investice do budování metra v Athénách výrazně omezily silniční dopravu a snížily znečištění ovzduší.
- V Řecku bylo financováno osm nových stanic a koupeno 17 vlakových souprav.
- Ve Španělsku ušetřily investice do silniční infrastruktury cestujícím ročně 1,2 milionů hodin.
- V rámci druhého cíle je odhadovaná výše nově vytvořených pracovních míst 730 tisíc.
- Ve Velké Británii bylo v rámci prvního a druhého cíle podpořeno přes 250 tisíc malých a středních podniků. Okolo 16 tisíc obdrželo přímou investiční podporu.⁴⁰

Souhrn poznatků z období 2000 až 2006 s důrazem na oblast zaměstnanosti

- Období je charakteristické snahou o zacílení poskytovaných podpor a omezování podpor plošných. Finanční prostředky jsou ve velké míře směřovány právě na zaměstnanost. Nově se zde kromě podpory tvorby pracovních míst a podpory malých a středních podniků objevuje také podpora směřující do vědy a výzkumu.
- Lidské zdroje a jejich podpora je již dominantně spojena s cíli evropské strategie zaměstnanosti.
- Velmi silně rezonuje koncept sociální soudržnosti, protože vyvstávají obavy z nerovností, které se objevují mezi tzv. starými členskými státy („patnáctka“) a nově přistoupivšími státy („desítka“).
- Nově mají členské státy povinnost, pokud chtějí provádět aktivity spadající pod financování z ESF, vytvoření národního plánu zaměstnanosti, který musí být v souladu jak s ESF, tak se strategií zaměstnanosti na úrovni EU.
- Byla založena Iniciativa Společenství EQUAL, která byla se zaměřovala na boj proti diskriminaci a znevýhodnění na trhu práce⁴¹.

⁴⁰ EUROPEAN COMMISSION, Directorate-General for Regional Policy. *EU Cohesion Policy 1988-2008: Investing in Europe's future* [online]. Inforegio Panorama, European Union, June 2008. 44 s. (PDF). [cit. 3. 10. 2018]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/panorama/pdf/mag26/mag26_en.pdf

3.1.5 Období let 2007 až 2013

S programovým obdobím 2007 až 2013 jsou spojeny i nové zásady strukturální politiky soudržnosti, a to s větším propojením jak na ostatní evropské politiky a integrované směry, tak na národní politiky. Využívání podpory z fondů EU je podřízeno většímu množství kontrol a auditů a vystaveno méně zásahům ze strany Evropské Komise do procesu jejich realizace.⁴²

Dochází k razantnějším změnám a významným institucionálním krokům, kdy prioritní cíle jsou stanoveny poměrně široce a v rámci každého z nich jsou zohledňována tradiční témata – regionální rozvoj a zaměstnanost. Poprvé se objevuje aspekt konkurenceschopnosti, značná pozornost je věnována specifickým venkovským regionům a jejich rozvoji. Toto téma se dostává do popředí a stává se jednou z priorit.

Strategie přijatá na zasedání Evropské rady v Lisabonu z března roku 2000 a června 2001 z Göteborgu stanovila pro následující programové období let 2007 až 2013 jako hlavní nástroj politiku hospodářské a sociální soudržnosti. Nově stanovené prioritní cíle pro toto období byly následující:

- Cíl 1 - Konvergence
- Cíl 2 - Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost
- Cíl 3 - Evropská územní spolupráce

Dosažené výsledky strukturální politiky v zemích Evropské unie v období let 2007 až 2013

- Výsledky jednotlivých zemí vycházejí ze souhrnné zprávy o následném hodnocení programů politiky soudržnosti financovaných Evropským fondem pro regionální rozvoj a Fondem soudržnosti v programovém období 2007–2013, dostupné na webových stránkách Evropské komise.⁴³ Souhrnná data o dosažených výsledcích: Příjmy občanů nejchudších regionů unie se zvýšily v evropském průměru z 60,5 % hrubého domácího produktu na obyvatele v roce 2007 na 62,7 % v roce 2010.
- Přírůstek 1 312 601 nových pracovních pozic v období od roku 2007 do roku 2015. Z toho připadlo 70 929 stabilních dlouhodobých kontraktů na pole vědy a výzkumu.

⁴¹ SCHULZ, S. Evropský sociální fond [online]. Evropský parlament, 5/2019. (PDF). [cit. 14. 7. 2019]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/53/evropsky-socialni-fond>

⁴² BOHÁČKOVÁ, I., HRABÁNKOVÁ, M.: *Strukturální politika Evropské unie*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. 188 s. ISBN 978-80-7400-111-6

⁴³ EUROPEAN COMMISSION. *Key achievements of Regional Policy* [online]. [cit. 30. 10. 2019]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/what/key-achievements/2007-2013#14

- Každoročně se zúčastnilo okolo patnácti milionů osob některého z tisíců vzdělávacích projektů financovaných z fondů ESF napříč celou unií. V roce 2011 se jednalo dle dat Evropské komise přesně o 16 139 312 zúčastněných osob.
- Bylo implementováno 356 831 projektů s přímou investiční podporou z fondů EU, z toho 125 668 výzkumných projektů. Bylo podpořeno 141 145 start-upů.
- Za podpory Evropské unie byl modernizován vodohospodářský systém umožňující napojení 15 167 555 obyvatel.
- Došlo k revitalizaci 1 652 kilometrů čtverečních přírodních ploch.
- Byla vytvořena dodatečná kapacita pro využití obnovitelných zdrojů elektrické energie v objemu 5 309 MW.
- Bylo vybudováno 6 667 kilometrů a rekonstruováno 41 189 km silnic.
- Bylo vybudováno 475 kilometrů a rekonstruováno 7 541 km železnic.⁴⁴

Souhrn poznatků z období 2007 až 2013 s důrazem na oblast zaměstnanosti

- Již tradičně zahrnují cíle EU podporu zaměstnanosti, ale nově se zde objevuje koncept konkurenceschopnosti a sleduje se i úspěšnost podpory pro osoby znevýhodněné na trhu práce. Je zde tak prvně výrazněji patrné propojení oblasti sociální politiky a politiky zaměstnanosti, kdy sociální politika „pečuje“ o životní potřeby ohrožených osob a politika zaměstnanosti jim pomáhá uplatnit se (často měkčími podmínkami) v pracovním procesu.
- Období bylo silně poznamenáno celosvětovou ekonomickou a finanční krizí, proto byla významná část prostředků z ESF určena na oblast sociální inkluze⁴⁵. Koncept nesoucí se touto periodou.
- Přidaná hodnota ESF je spatřována především ve čtyřech rovinách: a) podpora zaměstnanosti a odborné přípravy, vč. zaměření podpory na určité cílové skupiny, b) řešení rovnosti mužů a žen, integrace menšin (především Romů) a zvyšování kvality veřejných služeb, c) podpora komunitních sociálních služeb jako efektivního modelu poskytování těchto služeb, d) zavedení nového přístupu v sociálních službách

⁴⁴ EUROPEAN COMMISSION. *Key achievements of Regional Policy 2014-2020* [online]. [cit. 15. 6. 2018]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/what/key-achievements/

⁴⁵ EUROPEAN COMMITTEE OF THE REGIONS. *State of play and future challenges of the European Social Fund in promoting social cohesion in Europe's cities and regions* [online]. European Union, 2018. 85 s. (PDF). [cit. 3. 10. 2019]. ISBN: 978-92-895-0955-8. Dostupné z: <https://www.t33.it/resources/pubblicazioni/198/state-of-play-ESF.pdf>

zaměřeného na klienta (client-centred)⁴⁶. Znovu je tak silně patrné propojení sociální oblasti a oblasti zaměstnanosti.

- Toto období je významné i pro ČR, která již plně využívá podporu z fondů EU, proto jsou ke konci podkapitoly uvedeny i výsledky dosažené v České republice.

3. 2 Současná politika soudržnosti v rozpočtovém období 2014 až 2020

Politika soudržnosti ze značné části pokračuje v systému využívání evropských fondů. Přesto dochází k některým změnám, které se týkají evropské i české úrovně. Na evropské úrovni se hlavní změna vedoucí ke snaze zjednodušit a zefektivnit čerpání týkala především zahrnutí do té doby samostatně fungujících fondů – Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova a Evropského námořního a rybářského fondu pod jednotný rámec Evropský strukturálních a investičních fondů (dále „ESIF“). Další změnou bylo navázání čerpání z ESIF na cíle strategie Evropa 2020 a zavedení zastřešujícího strategického dokumentu, tzv. „Dohody o partnerství“ ve všech členských státech. Detailněji je Dohoda o partnerství ve vztahu k nastavení čerpání finanční podpory v podmínkách ČR popsána níže v této podkapitole.⁴⁷

Dalšími novinkami v programovém období 2014 až 2020 vzešly z evropské úrovně jsou také:

- snížení počtu cílů na dva (Investice pro růst a zaměstnanost a Evropská územní spolupráce),
- vyčlenění tří kategorií regionů podle parametrů jejich ekonomické výkonnosti,
- nastavení systému předběžných podmínek,
- důraz na výsledky a vyšší měřitelnost přínosu podpořených operací (důraz na plnění stanovených indikátorů),
- finanční závislost na rychlosti a kvalitě čerpání (výkonnostní rámec),
- vyšší míra uplatnění územně specifického přístupu a využití integrovaných nástrojů,
- vyšší míra uplatnění finančních nástrojů na úkor dotací,

⁴⁶ EUROPEAN COMMITTEE OF THE REGIONS. *State of play and future challenges of the European Social Fund in promoting social cohesion in Europe's cities and regions* [online]. European Union, 2018. 85 s. (PDF). [cit. 3. 10. 2019]. ISBN: 978-92-895-0955-8. Dostupné z: <https://www.t33.it/resources/pubblcazioni/198/state-of-play-ESF.pdf>

⁴⁷ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Evropské strukturální a investiční fondy 2014 - 2020 v kostce, 2015* [online]. 52 s. (PDF) [cit. 1. 10. 2019]. ISBN 978-80-7538-009-8. Dostupné z: https://www.mmr.cz/getmedia/dda4e489-df77-4be3-b09d-bb9fec5b6323/ESI_fondy_v_kostce_ISBN-web.pdf

- rozšíření a specifikace způsobů zjednodušeného vykazování nákladů,
- zjednodušená a mezi fondy sblížená pravidla pro způsobilost výdajů,
- zpřísnění pravidel pro vyplácení záloh členským státům a další.⁴⁸

Nově je položen silnější důraz na posílení strategického řízení od tvorby strategií až po přípravu a realizaci programů. Nařízení ESI fondů akcentují tento přístup a programování a vyžadují existenci taktik pokrývajících danou oblast, a to i v souvislosti s konceptem předběžných podmínek, jehož součástí je i existence a implementace strategií pro vybrané sektory a odvětví. Tyto myšlenky potvrzují zkušenosti z minulých období, která ukazují, že účinnost investic financovaných z EU fondů byla v některých případech oslabena právě nedostatky strategického přístupu a neexistencí obdobných nástrojů.⁴⁹

Pro dokreslení informací uvádím srovnání názvů cílů v posledních 3 programových obdobích.

Tabulka 1: Srovnání programových období

Období	2004 - 2006	2007 - 2013	2014 - 2020
Cíle	Cíl 1 – Podpora rozvoje zaostávajících regionů	Cíl 1 – Konvergence	Cíl 1 – Investice pro růst a zaměstnanost
	Cíl 2 – Podpora oblastí potýkajících se s restrukturalizací	Cíl 2 – Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost	Cíl 2 – Evropská územní spolupráce
	Cíl 3 – Podpora politiky zaměstnanosti a vzdělávání	Cíl 3 – Evropská územní spolupráce	

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat Ministerstva pro místní rozvoj ČR. *Evropské strukturální a investiční fondy 2014 - 2020 v kostce* [online]. ISBN 978-80-7538-009-8.

Dostupné z: https://www.mmr.cz/getmedia/dda4e489-df77-4be3-b09d-bb9fec5b6323/ESI_fondy_v_kostce_ISBN-web.pdf

⁴⁸ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Evropské strukturální a investiční fondy 2014 - 2020 v kostce*, 2015 [online]. 52 s. (PDF) [cit. 1. 10. 2019]. ISBN 978-80-7538-009-8. Dostupné z: https://www.mmr.cz/getmedia/dda4e489-df77-4be3-b09d-bb9fec5b6323/ESI_fondy_v_kostce_ISBN-web.pdf

⁴⁹ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Evropské strukturální a investiční fondy 2014 - 2020 v kostce*, 2015 [online]. 52 s. (PDF) [cit. 1. 10. 2019]. ISBN 978-80-7538-009-8. Dostupné z: https://www.mmr.cz/getmedia/dda4e489-df77-4be3-b09d-bb9fec5b6323/ESI_fondy_v_kostce_ISBN-web.pdf

Dohoda o partnerství pro programové období 2014 až 2020 (most mezi evropskou úrovní a úrovní jednotlivých států, zaměřeno na nastavení v České republice)

Snahou Evropské unie je prostřednictvím ESI fondů maximálně přispět k naplňování konceptu Evropa 2020 (opět je zde patrný důraz na strategický přístup zmíněný výše). Pro programové období 2014 až 2020 byly s ohledem na tuto strategii v dokumentu s názvem „Dohoda o partnerství“ definovány národní rozvojové priority. Díky jednotlivým programům, prostřednictvím kterých se čerpají prostředky z ESI fondů, dochází k jejich naplňování. Dále se dělí na tematické programy se zaměřením na specifické oblasti, a na programy Evropské územní spolupráce, kde je při čerpání potřeba spolupráce překračující hranice jednoho členského státu.⁵⁰

Základním zastřešujícím dokumentem pro čerpání finančních prostředků z ESI fondů je v programovém období 2014 – 2020 Dohoda o partnerství. Tento dokument určuje hlavní priority a základní nastavení čerpání z ESI fondů každého členského státu a jeho struktura je pevně nastavena z evropské úrovně. Analýza současné socioekonomické situace ČR, disparity, rozvojové potřeby a potenciálu se provádí na základě evropských, národních i regionálních strategických dokumentů a je klíčovým ukazatelem směřování podpory z ESI fondů. Do Dohody o partnerství dále patří nastavení klíčových prvků implementace ESI fondů – koordinační mechanismy, předběžné podmínky, snížení administrativní zátěže či integrované přístupy.

Dohoda o partnerství je vzhledem ke svému charakteru zastřešujícího strategického dokumentu určující a svým obsahem závazná i pro jednotlivé programy ESI fondů. Hierarchicky jim je nadřazena a tyto programy z ní svým zaměřením vycházejí. Česká Dohoda o partnerství byla schválena ze strany Komise dne 26. srpna 2014, čímž byl ukončen několikaletý proces přípravy a vyjednávání tohoto dokumentu.⁵¹

Pro Českou republiku byly v současném programovém období schváleny Evropskou komisí finanční prostředky z Evropských strukturálních a investičních fondů ve výši téměř 24 miliard eur. Smyslem a cílem jejich využití je podpora hospodářského růstu a zároveň snižování sociálních a ekonomických nerovností mezi státy a regiony Evropské unie.

⁵⁰ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Dohoda o partnerství pro programové období 2014-2020, Česká republika* [online]. 15. 3. 2018. 224 s. (PDF) [cit. 15. 7. 2018]. Dostupné z: [https://www.strukturalni-fondy.cz/getattachment/40b557d9-13a0-4002-89b3-9627e7d6e759/Dohoda-o-partnerstvi-\(4-revize-brezen-2018\).pdf.aspx?lang=cs-CZ&ext=.pdf](https://www.strukturalni-fondy.cz/getattachment/40b557d9-13a0-4002-89b3-9627e7d6e759/Dohoda-o-partnerstvi-(4-revize-brezen-2018).pdf.aspx?lang=cs-CZ&ext=.pdf)

⁵¹ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Evropské strukturální a investiční fondy 2014 - 2020 v kostce*, 2015[online]. 52 s. (PDF) [cit. 5. 6. 2018]. ISBN 978-80-7538-009-8. Dostupné z: https://www.mmr.cz/getmedia/dda4e489-df77-4be3-b09d-bb9fec5b6323/ESI_fondy_v_kostce_ISBN-web.pdf

Nejvýraznější změnou oproti minulému období bylo snížení počtu programů. Došlo k redukci počtu tematických operačních programů a ustavení jednoho Integrovaného regionálního operačního programu na místo původních sedmi regionálních operačních programů. V rámci snahy o zjednodušení systému implementace byla zavedena koncepce tzv. „Jednotného metodického prostředí“, která má zajistit stejná pravidla skrze celý systém čerpání z ESI fondů. Novinkou je i rozšířené fungování monitorovacího systému, které povede ke zjednodušení administrativy. Ze strategických novinek na české úrovni lze jmenovat např. důraz na společenský přínos projektů a efektivitu vynaložených investic na úkor dřívější snahy o objemné, rychlé a formálně správné čerpání či zaměření na snížení fluktuace administrativní kapacity.⁵²

Souhrn poznatků z období 2014 až 2020 s důrazem na oblast zaměstnanosti

- Sdružení všech fondů (včetně ESF) do tzv. ESIF a vznik společných pravidel pro všechny fondy
- ESF se podílí na financování národních (v některých zemích regionálních) operačních programů, které jsou platné pro celé sedmileté období (sestavovány jsou členskými státy, schvalovány jsou Evropskou komisí)⁵³. Patrný důraz na strategické řízení.
- Do ESF byl zaveden tzv. „place-based“ přístup, který klade důraz na nalézání řešení v menších územních jednotkách, než stát a na silné zacílení intervencí na specifická území.⁵⁴
- Poprvé bylo v ESF využito tzv. integrovaných nástrojů pro významnější uplatnění regionálního řešení problémů (více je uvedeno v kapitole 6 s důrazem na Komunitně vedený místní rozvoj).
- Významně je v tomto období diskutována problematika stárnutí populace, která má za následek pokles populace v produktivním věku a s tím související nárůst nákladů

⁵² MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Evropské strukturální a investiční fondy 2014 - 2020 v kostce*, 2015[online]. 52 s. (PDF) [cit. 5. 6. 2018]. ISBN 978-80-7538-009-8. Dostupné z: https://www.mmr.cz/getmedia/dda4e489-df77-4be3-b09d-bb9fec5b6323/ESI_fondy_v_kostce_ISBN-web.pdf

⁵³ SCHULZ, S. Evropský sociální fond [online]. Evropský parlament, 5/2019. (PDF). [cit. 14. 7. 2019]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/53/evropsky-socialni-fond>

⁵⁴ EUROPEAN COMMITTEE OF THE REGIONS. *State of play and future challenges of the European Social Fund in promoting social cohesion in Europe's cities and regions* [online]. European Union, 2018. 85 s. (PDF). [cit. 3. 10. 2019]. ISBN: 978-92-895-0955-8. Dostupné z: <https://www.t33.it/resources/publicazioni/198/state-of-play-ESF.pdf>

v sociální a zdravotní oblasti (nově je zde patrná nutnost uvažovat o propojení sociální a zdravotní oblasti, což nebylo do této doby zcela běžné)⁵⁵.

- Je zohledňována migrační krize, která bude mít na pracovní trh v Evropské unii významné dopady i v budoucích programových obdobích. Migrační krizi je nutné řešit i z pohledu chudoby a sociální exkluze⁵⁶.
- Do budoucího nastavení ESF (a regionální politiky obecně) se s největší pravděpodobností výrazně promítne i odchod Velké Británie z EU.

⁵⁵EUROPEAN COMMITTEE OF THE REGIONS. *State of play and future challenges of the European Social Fund in promoting social cohesion in Europe's cities and regions* [online]. European Union, 2018. 85 s. (PDF). [cit. 3. 10. 2019]. ISBN: 978-92-895-0955-8. Dostupné z: <https://www.t33.it/resources/pubblicazioni/198/state-of-play-ESF.pdf>

⁵⁶EUROPEAN COMMITTEE OF THE REGIONS. *State of play and future challenges of the European Social Fund in promoting social cohesion in Europe's cities and regions* [online]. European Union, 2018. 85 s. (PDF). [cit. 3. 10. 2019]. ISBN: 978-92-895-0955-8. Dostupné z: <https://www.t33.it/resources/pubblicazioni/198/state-of-play-ESF.pdf>

4 Evropský sociální fond

Pro realizování Evropské strategie zaměstnanosti je klíčovým finančním nástrojem Evropský sociální fond (dále také „ESF“). Mezi hlavní poslání ESF patří zejména rozvíjení zaměstnanosti, snižování nezaměstnanosti, podpora rovných příležitostí se zaměřením na rozvoj trhu práce a lidských zdrojů a podpora sociálního začleňování.⁵⁷

ESF je hlavním nástrojem, který podporuje získávání pracovních míst. Investicí do lidského kapitálu pomáhá získávat lepší pracovní místa a zajistit rovné pracovní příležitosti pro všechny občany EU. Dává vyhlídky na lepší zaměstnání pro miliony Evropanů, zejména těch, pro které je obtížné získat práci.

Evropská unie má za cíl navyšovat počty pracovních míst a také zkvalitňovat pracovní místa stávající. Tyto cíle jsou v souladu se strategií Evropa 2020, tedy vytváření inteligentního, udržitelného a inkluzivního růstu v EU. Při plnění evropských cílů a zmírňování důsledků hospodářské krize hraje ESF důležitou roli⁵⁸.

Mezi jednu z hlavních priorit, které byly nastaveny ve Strategickém plánu 2016 – 2020 Evropskou komisí a jednotlivými zeměmi EU ve společném partnerství, byla priorita týkající se zvýšení přizpůsobivosti pracovníků tak, aby byli otevřenější změnám a byli schopni zlepšit svou zaměstnatelnost.

ESF podporuje i zaměstnavatele ve schopnosti předvídat budoucí požadavky z hlediska dovedností a nabízet svým pracovníkům příležitosti k rozvoji, které jsou nezbytné k tomu, aby se přizpůsobili novým technologiím a trhům.

Dále pomáhá mladým lidem při přechodu ze školy do práce, školením méně kvalifikovaných uchazečů o práci s cílem zlepšit jejich vyhlídky na zaměstnání. Velká část projektů ESF tedy tvoří možnosti odborného vzdělávání a celoživotního učení, díky kterým získávají cílové skupiny nové dovednosti a tím se jim otevírají nové možnosti.

Další priorita se zaměřuje na pomoc při hledání zaměstnání lidem ze znevýhodněných skupin. S tím úzce souvisí problém se sociálním vyloučením, kterému je věnována velká část prostředků ESF. Tito lidé se pak mohou lépe integrovat do společnosti a každodenního života.

Prostřednictvím ESF se financují desítky tisíc místních, regionálních a celostátních projektů týkajících se zaměstnanosti v celé Evropě. ESF zahrnuje jak malé

⁵⁷ EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND. *Evropský sociální fond v ČR* [online]. [cit. 3. 10. 2019]. Dostupné z: https://www.esfcr.cz/detail-clanku/-/asset_publisher/BBFAoaudKGfE/content/evropsky-socialni-fond-v-cr

⁵⁸ EVROPSKÁ KOMISE. *Co je ESF* [online]. [cit. 3. 10. 2019]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=35&langId=cs>

projekty prováděné místními charitativními organizacemi, až celonárodní projekty podporující odborné vzdělávání celé populace.

V projektech ESF existuje velká rozmanitost a jsou zaměřeny na širokou škálu cílových skupin. Projekty se zaměřují např. na vzdělávací systémy (učitele a žáky), uchazeče o zaměstnání a potencionální podnikatele ze všech prostředí. ESF se zaměřuje na lidský kapitál.

4. 1 Geneze, cíle a poslání ESF

Evropský sociální fond vznikl na základě Římské smlouvy v roce 1957. Mezi zakládajícími členy byly Belgie, Německo, Francie, Itálie, Lucembursko a Nizozemsko. V roce 1973 se pak připojilo Spojené království, Dánsko a Irsko.⁵⁹ V počátcích bylo hlavním cílem fondu zlepšit současné pracovní příležitosti v rámci propagace volných pracovních příležitostí a postupně tak zvyšovat mobilitu pracovníků. Řízení ESF bylo svěřeno Komisi, ke které vznikl Výbor pro sociální fond složený z jednotlivých zástupců vlád, obchodu, odborů a dalších zaměstnavatelů. ESF poskytlo mezi lety 1960 a 1973 celkem 400 milionů jednotek tehdejších měn na rekvalifikace téměř jednoho milionu pracovníků. Celkem 700 000 přesídlilo za prací v rámci Evropského hospodářství. Nejvíce nových pracovníků získala Itálie až 65 %, následovalo Německo s 25,5 %. Německo mělo nejrozsáhlejší program také pro handicapované pracovníky.⁶⁰

Až do roku 1962, kdy vznikl Evropský zemědělský záruční a orientační fond, byl Evropský sociální fond jediným strukturálním fondem. Významnou roli hrál i po vzniku dalších strukturálních fondů, jelikož prostředky, které se v něm shromažďovaly, tvořily více než třetinu všech prostředků fondu. Výraznější posilování fondu pak začalo na počátku 70. let a od té doby fond získával, s několika málo výjimkami, stále více prostředků.⁶¹

Období mezi 1971 až 1977 bylo charakteristické podporou různých sektorů. Jednalo se např. o podporu přímo zemědělců, podporu textilního sektoru, podporu rovnosti pohlaví a mladých lidí, aby získávali kvalifikaci. Dále to byla podpora žen při ztrátě zaměstnání, případně při návratu po delší pauze. V neposlední řadě se fond zaměřil na podporu postižených a starších

⁵⁹ EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND. *60 let ESF* [online] . [cit. 22. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.esfcr.cz/60-let-esf>

⁶⁰ EUROPEAN COMMISSION. *The European Social Fund an overview of the programming period 1994-1999* [online]. European Union, 2017. 316 s. (PDF). [cit. 22. 10. 2019]. Dostupné z: <http://aei.pitt.edu/33298/1/A6.pdf>

⁶¹ BOHÁČKOVÁ, I., HRABÁNKOVÁ, M.: *Strukturální politika Evropské unie*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. 188 s. ISBN 978-80-7400-111-6.

lidí.⁶² Na začátku sedmdesátých let bylo zjištěno, že samotný problém nezaměstnanosti je dán celkovým dopadem místní politiky, a to zejména v ekonomickém prostředí. Začala tedy postupná reforma ESF s cílem rozšířit a posílit fond jako nástroj, který reaguje na komunitu spíše, než jako s čistě vnitrostátními cíli při zavádění větší efektivity. Nový fond vznikl v roce 1971, přičemž rozpočet v prvních dvou letech byl více než dvojnásobný, než ten v předchozích 12 letech.

Nová struktura byla kompromisem mezi členskými státy obhajujícími zaměření na konkrétní kategorie pracovníků a na ty, kteří upřednostňují strukturální nezaměstnanost v méně rozvinutých regionech.

Cíle ESF

1989 – 1993 (1. programové období)

Dne 1. června 1987 vstoupil v platnost Jednotný evropský akt a s tímto dokumentem byla spojena i první reforma strukturálních fondů, kterou předložila Evropská komise a která byla součástí tzv. Delorsova plánu (1988). Strukturální fondy začaly poskytovat intervence na základě zásad koncentrace, programování, partnerství a adicionality. Zásada koncentrace byla uplatňována v souvislosti s pěti prioritními cíli. Dva z těchto cílů – Boj s dlouhodobou nezaměstnaností (Cíl 3) a Usnadnění zapojení mladistvých do pracovního života (Cíl 4) – byly výlučně podporovány z ESF. U ostatních cílů (Cíl 1, 2 a 5b) se ESF podílel na financování opatření souvisejících s rozvojem lidských zdrojů.⁶³

1994 – 1999 (2. programové období)

Na základě Nařízení Rady (ES) č. 1260/1999 došlo k dalším změnám v činnosti strukturálních fondů, i když tyto změny nepředstavovaly změny zásadního charakteru, spíše se jednalo o zjednodušení cílů, eventuálně o zavedení některých nových opatření. Pro Evropský sociální fond lze považovat za stěžejní to, že dosavadní Cíle 3 a 4 byly spojeny v Cíli 3 Boj s dlouhodobou nezaměstnaností a usnadnění začlenění mladistvých a osob ohrožených vyloučením z trhu práce do pracovního života; podpora rovných šancí pro muže a ženy na pracovním trhu. Nový Cíl 4 stanovený s ohledem na cíle Maastrichtské smlouvy uložil ESF „podporu adaptace pracovních sil jak na průmyslové změny, tak změny výrobních

⁶² EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND. *60 let ESF* [online] . [cit. 22. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.esfcr.cz/60-let-esf>

⁶³ BOHÁČKOVÁ, I., HRABÁNKOVÁ, M.: *Strukturální politika Evropské unie*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. 188 s. ISBN 978-80-7400-111-6.

systemů“. Dále byla z ESF financována opatření podporující vzdělávání (v rámci Cíle 1), výukové systémy (Cíl 1, 2 a 5b), výzkum a vývoj (Cíl 1, 2 a 5b). V podpůrném období 1994 – 1999 existovaly navíc dvě společné Iniciativy, které doplňovaly opatření hrazená z ESF, a to Iniciativa Zaměstnanost (tematické vymezení NOW, HORIZON, YOUTHSTART), která souvisela s Cílem 3, a Iniciativa ADAPT, jež doplňovala opatření zařazená do Cíle 4.⁶⁴

2000 – 2006 (3. programové období)

V rámci tohoto programového období byly z ESF podporovány zejména činnosti členských států v oblasti vzdělávání, odborné přípravy a také z oblasti podpory celoživotního vzdělávání. Většina projektů EFS měla formu pomoci osobám, a to prostřednictvím školení, rekvalifikace nebo poradenství. Druhá část se týkala rozvoje vzdělávacích struktur a systémů. Podpora z ESF se dále využívá k podpoře inovací v oblasti vzdělávání a odborné přípravy. Rozsah ESF byl rozšířen takovým způsobem, aby odpovídal přístupu ke vzdělávání, který je založený na životním cyklu. Zvýšený důraz byl kladen na inovace a na výzkum.⁶⁵ V roce 2000 také vznikla Iniciativa EQUAL. Iniciativa podporovala mezinárodní spolupráci při vývoji a prosazování nových nástrojů boje se všemi formami diskriminace (kvůli pohlaví, věku, postižení) a s nerovnostmi na trhu práce.⁶⁶

2007 – 2013 (4. programové období)

Rok 2007 byl charakteristický návrhem na zavedení nových reforem ve vzdělávání a vzdělávacích systémech s cílem celkově rozvíjet zaměstnanost. Dále je to také zlepšení celkového významu vzdělávání a odborného vzdělávání personálu, podpora kooperace mezi jednotlivými vysokými školami a institucemi, výzkumu a technologických center.⁶⁷ ESF přispívá k dosažení stanovených cílů společenství. Angažuje se zejména v naplňování Cíle – Regionální konkurenceschopnosti a zaměstnanosti a Cíle - Konvergence, kde podporuje růst zaměstnanosti v v nejméně ekonomicky rozvinutých členských státech a regionech.⁶⁸

⁶⁴ BOHÁČKOVÁ, I., HRABÁNKOVÁ, M.: *Strukturální politika Evropské unie*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. 188 s. ISBN 978-80-7400-111-6.

⁶⁵ EUROPEAN COMMISSION. *Education and Training in the European Social Fund 2007-2013* [online]. European Union. 8s. (PDF). [Cit. 22. 10. 2019]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/employment_social/esf/docs/tp_education_en.pdf

⁶⁶ EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND. *60 let ESF* [online]. [cit. 5. 11. 2018]. Dostupné z: <https://www.esfcr.cz/60-let-esf>

⁶⁷ EUROPEAN COMMISSION. *Education and Training in the European Social Fund 2007-2013* [online]. European Union. 8s. (PDF). [Cit. 22. 10. 2019]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/employment_social/esf/docs/tp_education_en.pdf

⁶⁸ BOHÁČKOVÁ, I., HRABÁNKOVÁ, M.: *Strukturální politika Evropské unie*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. 188 s. ISBN 978-80-7400-111-6.

Mezi obecné cíle ESF pro období 2007 – 2013 patří:

- Zvyšování přizpůsobivosti pracovníků a společností, podniků a podnikatelů.
- Zlepšování přístupu k zaměstnání a udržitelnosti.
- Zlepšení sociálního začleňování znevýhodněných osob.
- Posílení lidského kapitálu.⁶⁹

2014 – 2020 (5. programové období)

ESF přispívá v aktuálním programovém období k naplňování Cíle - Investice pro růst a zaměstnanost. Mezi hlavní priority ESF v návaznosti na tematické cíle současného programového období je:

- Podpora udržitelné a kvalitní zaměstnanosti a mobility pracovních sil.
- Podpora sociálního začleňování, boj proti chudobě a jakékoli diskriminaci.
- Investování do vzdělávání, odborného výcviku a celoživotního vzdělávání.
- Zvyšování efektivity veřejné správy.⁷⁰

ESF zahrnuje Iniciativu na podporu zaměstnanosti mladých lidí (YEI). Tato iniciativa podporuje mladé lidi, kteří nejsou zaměstnaní ani se neúčastní vzdělávání nebo odborné přípravy v regionech, kde je míra nezaměstnanosti mladých lidí vyšší než 25%.⁷¹

4. 2 Financování ESF

ESF funguje na principu partnerství mezi každým státem a Evropskou komisí, které společně odsouhlasí jeden nebo více operačních programů, které budou v daném období financovány z ESF pro následující sedmileté období. Operační programy pak popisují jednotlivé priority aktivit ESF a jejich cíle. EU následně distribuuje finanční prostředky ESF členským státům a regionům na financování jejich operačních programů. Tyto programy následně financují projekty, které jsou zaměřené na zaměstnanost. Ty provozuje následně celá řada veřejných a soukromých organizací nazývaných příjemců. Tyto projekty pak prospívají

⁶⁹ BOHÁČKOVÁ, I., HRABÁNKOVÁ, M.: *Strukturální politika Evropské unie*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. 188 s. ISBN 978-80-7400-111-6.

⁷⁰ EVROPSKÁ KOMISE. *Úvod do politiky soudržnosti EU pro období 2014-2020* [online]. Evropská unie, 2014. 8 s. (PDF). [cit. 6. 12. 2018]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/basic/basic_2014_cs.pdf

⁷¹ SCHULZ, S. Evropský sociální fond [online]. Evropský parlament, 5/2019. (PDF). [cit. 14. 7. 2019]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/53/evropsky-socialni-fond>

svým účastníkům, obvykle jednotlivcům, ale i organizacím a společnostem. Spolufinancování jednotlivých programů je zajišťováno na národní a regionální úrovni. Vždy je však doprovázeno veřejným nebo soukromým financováním. Míry spolufinancování se pohybují od 50 do 80 % v celkové nákladnosti projektu. Závisí také, jak bohatý je daný region. Regiony v EU jsou rozděleny do celkem tří kategorií financování, a to na základě jejich regionálního HDP na osobu v porovnání s průměrem EU.⁷²

1989 – 1993 (1. programové období)

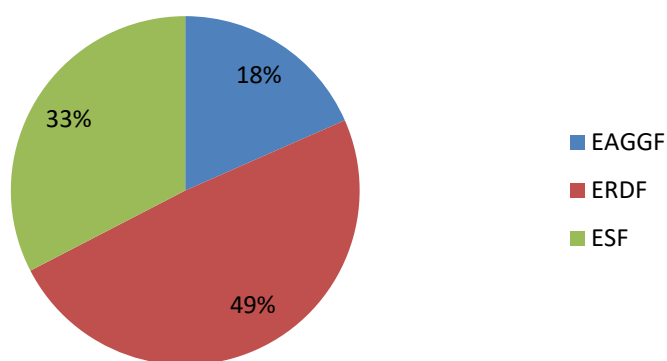
V programovém období 1989-1993 byl finanční rozpočet strukturálních fondů ve výši 61,4 bil. ECU. Tyto prostředky byly rozděleny v rámci Společenství, které v tomto období tvořilo celkem 12 zemí, do 3 strukturálních fondů:

- Evropský sociální fond (ESF)
- Evropský zemědělský garanční a podpůrný fond (EAGGF)
- Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF)

V rámci programového období 1989-1993 byla alokace ve výši 20 bil. ECU, tedy 33 % z celkové přidělené částky na strukturální fondy Evropského Společenství. Největší zastoupení měl ERDF, na které byly vyčleněny finanční prostředky ve výši 30,1 bil. ECU. Nejmenší finanční alokace byla v rámci EAGGF, tedy pouze 11,3 bil. ECU.

⁷² EUROPEAN COMMISSION. *How the ESF works* [online]. [cit. 22. 10. 2019]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=525&langId=en>

Graf 1: Zastoupení fondů na rozpočtu v programovém období 1989-1993

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů z EUROPEAN COMMISSION. *The European Social Fund an overview of the program ming period 1994-1999* [online]. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 1998. 21 s. (PDF). Dostupné z: <http://aei.pitt.edu/33298/1/A6.pdf>

Jak již bylo uvedeno výše, v rámci období 1989-1993 byl z ESF výlučně podporován Cíl 3 a 4. Z celkové částky byly na cíl 3 a 4, které byly zaměřeny na boj proti dlouhodobé nezaměstnanosti a na aktivity, které měly napomoci integraci mladých lidí na trh práce, vyčleněny prostředky ve výši téměř 6, 7 bil. ECU.⁷³

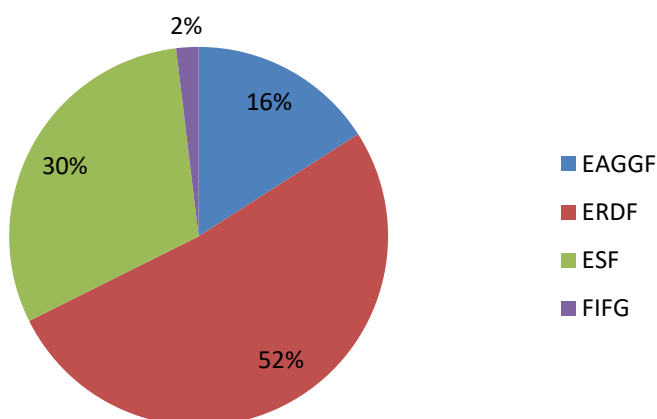
1994 – 1999 (2. programové období)

Evropská rada v prosinci 1992 v Edinburghu rozhodla o výrazném navýšení rozpočtů strukturálních fondů na období 1994–1999. V tomto období byly alokovány finanční prostředky do strukturálních fondů ve výši 138,3 bil. ECU v podstatě se jednalo o dvojnásobek částky za předchozí období. Finanční prostředky byly v rámci období rozděleny do 4 níže uvedených strukturálních fondů:

- Evropský zemědělský garanční a podpůrný fond (EAGGF)
- Evropský sociální fond (ESF)
- Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF)
- Finanční nástroj pro podporu rybníctví (FIFG), který byl založen v roce 1993

⁷³ KÖNING, P., LACINA, L. a kol.: *Rozpočet a politiky Evropské unie*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2004. 101 s. ISBN 80-7179-846-0

Graf 2: Zastoupení fondů na rozpočtu v programovém období 1994-1999

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů z EUROPEAN COMMISSION. *The European Social Fund an overview of the program ming period 1994-1999* [online]. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 1998. 25 s. (PDF). Dostupné z: <http://aei.pitt.edu/33298/1/A6.pdf>

V rámci tohoto období byla Evropská měnová jednotka (ECU) od 1. ledna 1999 nahrazena eurem. Na jednotku ECU navázalo euro v kurzu 1 ECU = 1 EUR. Do ESF byly v tomto programovém období nealokovány prostředky ve výši 40 bil. ECU, tedy 30% celkové alokace strukturálních fondů. Částka ve výši 71,5 bil. ECU připadala na ERDF, který v rámci tohoto období je opět největším strukturálním fondem. EAGGF byl podpořen 22,1 bil. ECU a pouze 2,7 bil. ECU připadlo do nového strukturálního fond, který má napomáhat restrukturalizaci v odvětví rybolovu - finanční nástroj pro podporu rybářství (FIFG).

Cíli 3, který v tomto období byl též výlučně financován z ESF a zabýval se bojem s dlouhodobou nezaměstnaností, integraci mladých lidí a osob ohrožených sociální okluzí na trh práce a omezování podpory boje proti nerovnosti mužů a žen na trh práce, byly poskytnuty prostředky ve výši téměř 13 bil. ECU. Na cíl 4, který představoval preventivní opatření směřující k posílení adaptace pracovní síly na strukturální změny, bylo vyčleněno 2 bil. ECU.⁷⁴

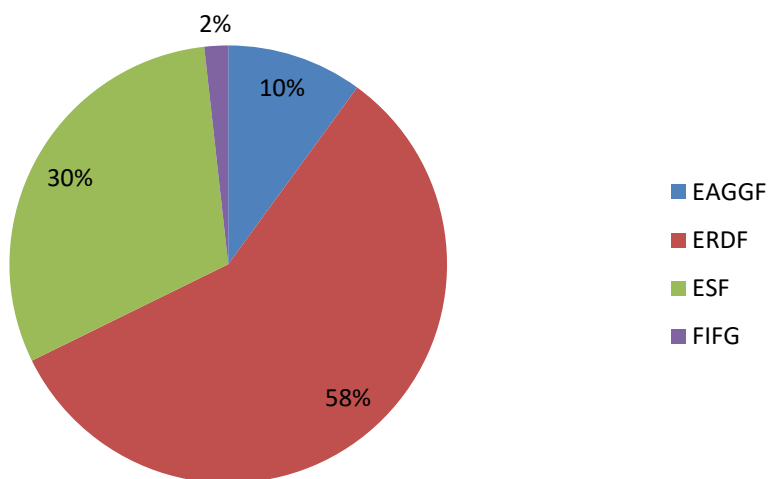
⁷⁴ KÖNING, P., LACINA, L. a kol.: *Rozpočet a politiky Evropské unie*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2004. 101 s. ISBN 80-7179-846-0

2000 – 2006 (3. programové období)

Finanční prostředky ve výši 224,5 mld. EUR byly rozděleny v programovém období 200-2006 mezi níže uvedené strukturální fondy:

- Evropský sociální fond (ESF)
- Evropský zemědělský garanční a podpůrný fond (EAGGF)
- Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF)
- Finanční nástroj pro podporu rybnářství (FIFG)

Graf 3: Zastoupení fondů na rozpočtu v programovém období 2000-2006

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů z EU budget 2008 financial report. *EU Overview* [online]. Dostupné z: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/>

V tomto období byla výše ESF 68,5 mld. EUR, tedy 30% z celkové alokace. Opět největším strukturálním fondem v rámci období byl ERDF, na který byla vyčleněná alokace 129,5 mld. EUR. Na strukturální fond ERD bylo vyčleněno 22,5 mld. EUR. Opět nejméně bylo alokováno do FIFG, tedy pouze 3,9 mld. EUR. V rámci tohoto programového období dochází k pátému rozšíření EU a přistupuje celkem 10 zemí, včetně České republiky, které jsou stejně jako ostatní státy podpořeny strukturálními fondy EU.

V tomto období došlo ke snížení strategických cílů na 3 a pouze cíl 3 - Adaptace a modernizace politik a systémů vzdělávání, odborné přípravy a zaměstnanosti financován výlučně z ESF, tento cíl sloužil jako rámec pro všechny opatření k podpoře rozvoje lidských

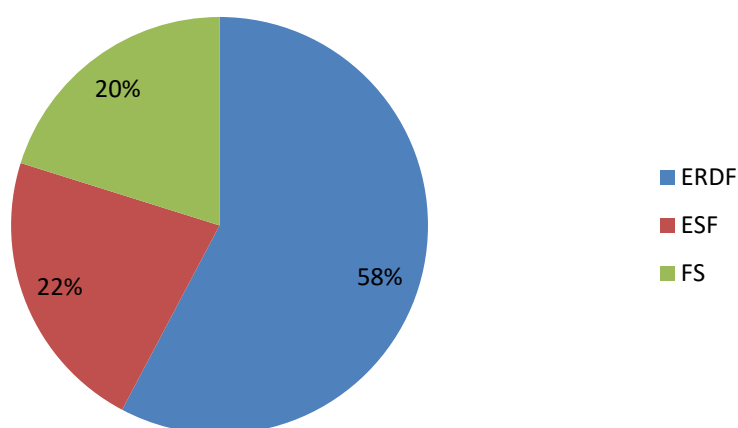
zdrojů na národní úrovni. Jeho smyslem bylo zlepšit přístup ke vzdělávání, modernizovat systém vzdělávání, vzdělávacích programů a podpory zaměstnanosti. Z Celkové částky bylo na tento cíl vyčleněno 24 mld. EUR.⁷⁵

2007 – 2013 (4. programové období)

V programovém období 2007–2013 byly pro všechny členské země vyčleněny finanční prostředky ze strukturálních fondů ve výši 347 mld., které sloužily k naplňování stanovených cílů, a byly rozděleny mezi tři níže uvedené strukturální fondy:

- Evropský sociální fond (ESF)
- Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF)
- Fond soudržnosti (FS)

Graf 4: Zastoupení fondů na rozpočtu v programovém období 2006-2013

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů z DotaceEU.cz. *Programové období 2007 až 2013* [online]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/Evropske-fondy-v-CR/Programove-obdobi-2007-2013>

V tomto období EAGGF, byl nahrazen Evropský zemědělským fond pro rozvoj venkova (EAFRD), který v rámci období nepatřil mezi strukturální fondy EU.

ESF v rámci tohoto období, jako hlavní nástroj sociální politiky a zaměstnanosti EU, přispívalo k naplňování Cíle 1 a Cíle 2, na které byly vyčleněny finanční prostředky ve výši

⁷⁵ KÖNING, P., LACINA, L. a kol.: *Rozpočet a politiky Evropské unie*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2004. 101 s. ISBN 80-7179-846-0

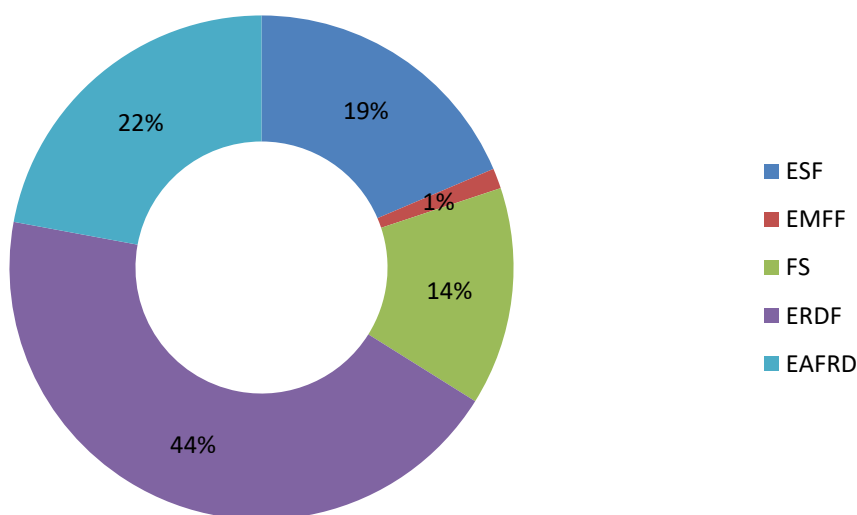
76,8 mld. EUR. ERDF disponoval finanční alokací ve výši téměř 201 mld. EUR a skrze něj, byly financovány projekty ze všech Cílů v rámci programového období. FS, který přispíval k financování pouze Cíle 1, měl přidělenou alokaci ve výši 70 mld. EUR.

2014 – 2020 (5. programové období)

V tomto období došlo ke sdružení všech fondů do tzv. Evropských strukturálních investičních fondů (ESIF) a vznikl společných pravidel pro všechny fondy. Finanční prostředky na programové období 2014–2020 činí aktuálně 452 mld. EUR z rozpočtu EU, které je možné v rámci programového období čerpat níže uvedených fondů:

- Evropský sociální fond (ESF)
- Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF)
- Fond soudržnosti (FS)
- Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD)
- Evropský námořní a rybářský fond (EMFF)

Graf 5: Zastoupení fondů na rozpočtu v programovém období 2014-2020

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů Evropské komise. *EU Overview* [online]. Dostupné z: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/overview#>

V aktuálním programovém období 2014-2020 je alokace pro ESF ve výši 83 mld. EUR, tedy 19% z celkové částky, která připadá na ESIF. Pokud by se tato částka porovnala

pouze s ERDF a EMFF, dosahuje výše ESF, jako v ostatních programových obdobích, téměř 30% celkové alokace.

Jak už je známo z let minulých, největším fondem je ERDF, který v tomto období disponuje alokací 199 mld. EUR. Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova má finanční prostředky ve výši 100 mld. EUR. Další fondem v rámci období je FS s alokací 63 mld. a nejméně finančních prostředků jsou alokovány do EMFF, tedy pouze 5 mld. EUR.

4. 3 Čerpání prostředků ESF v ČR

Jak již bylo uvedeno výše, Česká republika se stala členem Evropské unie k 1. květnu 2004. Vstupem do Evropské unie získala možnost účastnit se programů ve svém prvním období v letech 2004 až 2006 a zároveň měla od samého počátku příležitost začít se podílet na vyjednávání nové legislativy ke strukturálním fondům.

Přidělené finanční alokace z ESF jsou vždy rozděleny do jednotlivých programových období od vstupu ČR do EU, které se čerpají skrze operační programy. Nejdříve je znázorněna situace ve zkráceném programovém období mezi lety 2004 - 2006, poté navazuje sedmileté období 2007 – 2013 a v poslední řadě je podrobně rozepsáno aktuální programové období 2014 – 2020, na které je práce v dalších kapitolách detailněji zaměřena.

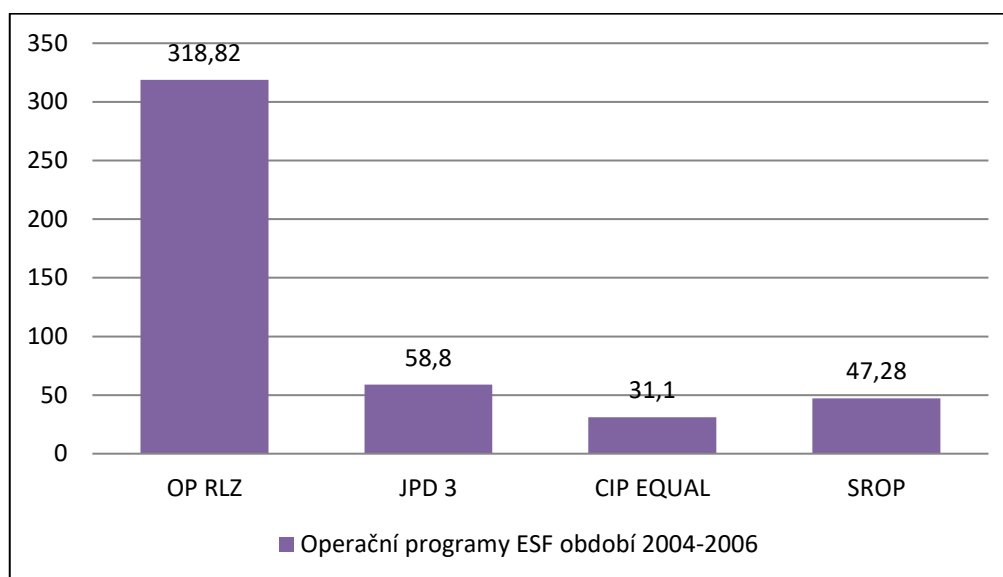
Programové období 2004-2006

V rámci výše uvedeného zkráceného programového období 2004-2006 se v ČR realizovaly celkem tři operační programy, které byly financovány výhradně z ESF:

- Operační program Rozvoj lidských zdrojů (**OP RLZ**)
- Jednotný programový dokument pro Cíl 3 (**JPD 3**)
- Iniciativu Společenství EQUAL (**CIP EQUAL**)

Dále z ESF společně s Evropským fondem regionálního rozvoje byl financován Společný regionální operační program (**SROP**).

Graf 6: Financování programového období 2004-2006 z ESF v mil. EUR

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z [esfcr.cz](https://www.esfcr.cz). *Operační programy 2004 až 2006* [online]. Dostupné z: <https://www.esfcr.cz/2004-2006>

Z grafu č. 6 je možné vidět, že program OP RLZ je pilířem celého programového období. Operační program Rozvoj lidských zdrojů byl realizován ve všech regionech ČR kromě Prahy, jelikož směřoval zejména k podpoře růstu regionů s hrubým domácím produktem na obyvatele pod 75 % průměru EU.⁷⁶ Globálním cílem tohoto programu bylo dosažení vysoké a stabilní úrovně zaměstnanosti, která je založená na kvalifikované a flexibilní pracovní síle, integraci sociálně vyloučených skupin obyvatelstva a také konkurenceschopnost podniků při respektování principů udržitelného rozvoje.⁷⁷ Celkem pro dané období byly vyčleněny prostředky ve výši 457 mil. EUR.

Programové období 2007-2013

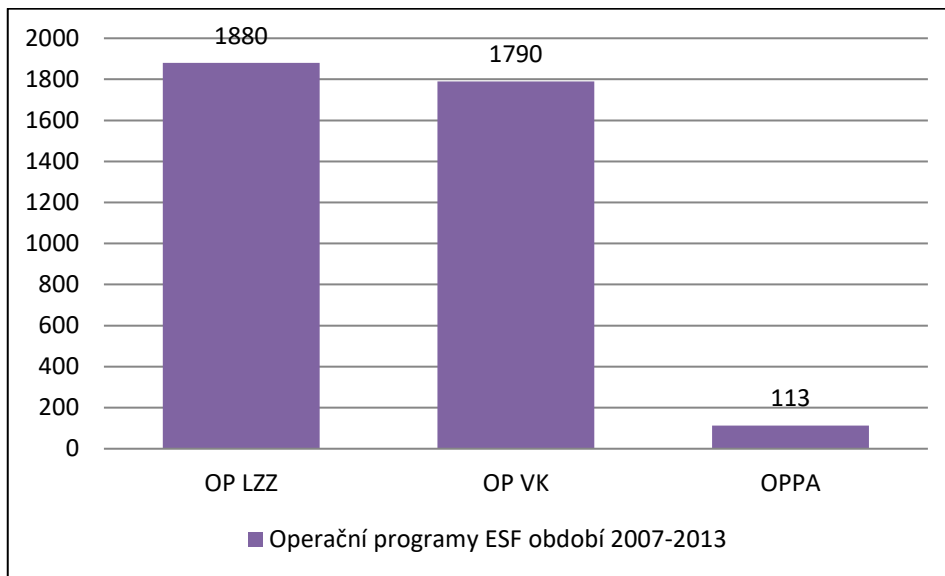
V rámci tohoto období byly alokovány zdroje mezi tři operační programy:

- OP Lidské zdroje a zaměstnanost (**OP LZZ**)
- OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost (**OP VK**)
- OP Praha – Adaptabilita (**OPPA**)

⁷⁶ EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND. *Operační programy 2004 – 2006* [online]. [cit. 22. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.esfcr.cz/2004-2006>

⁷⁷ EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND. *OP Rozvoj lidských zdrojů (OP RLZ)* [online]. [cit. 22. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.esfcr.cz/op-rozvoj-lidskych-zdroju>

Graf 7: Financování programového období 2007-2013 z ESF v mil. EUR

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z [esfcr.cz](https://www.esfcr.cz). *Operační programy 2007 až 2013* [online]. Dostupné z: <https://www.esfcr.cz/2007-2013>

Z fondů EU byla vyčleněna finanční alokace do OP LZZ ve výši 1,88 mld. EUR, což v té době činilo přibližně 7 % veškerých poskytnutých prostředků z fondů EU pro Českou republiku. OP LZZ byl zaměřen zejména na snižování nezaměstnanosti prostřednictvím aktivní politiky trhu práce, na začleňování sociálně vyloučených obyvatel zpět do společnosti, profesní vzdělávání a dále na zvyšování kvality veřejné správy a mezinárodní spolupráci v uvedených oblastech.⁷⁸ Celkem pro dané období byly vyčleněny prostředky ve výši 3,8 mld. EUR.

Programové období 2014-2020

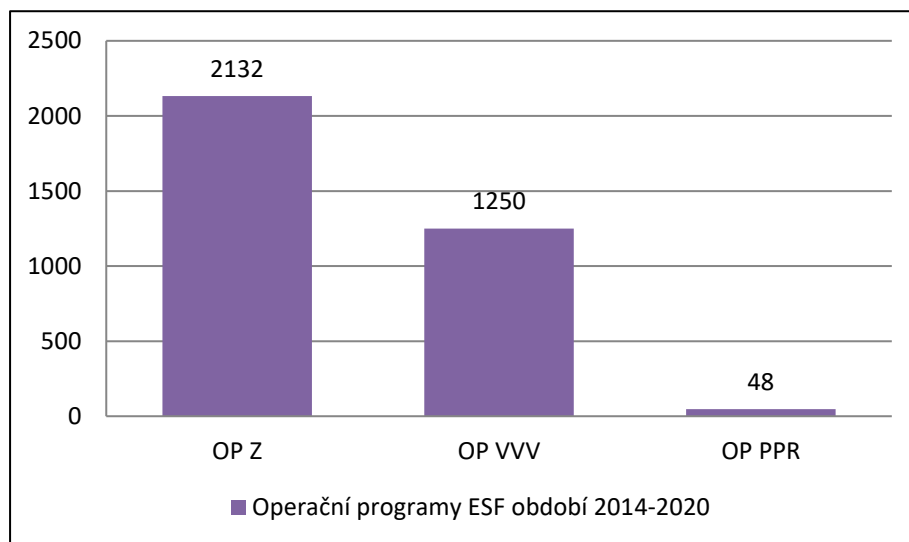
Podobným způsobem jako v předchozích programových obdobích 2004 - 2006 a 2007 – 2014, je podpora z ESF rozdělována prostřednictvím tří operačních programů:

- OP Zaměstnanost (**OP Z**)
- OP Výzkum, vývoj a vzdělávání (**OP VVV**)
- OP Praha - pól růstu ČR (**OP PPR**)

⁷⁸ EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND. *Operační programy 2007 – 2013* [online]. [Cit. 22. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.esfcr.cz/programy/op-lzz-2007-2013>

Pouze Operační program Zaměstnanost je celý financovaný z ESF, zbylé dva programy jsou multifundové. Celková alokace pro dané programové období 2014-2020 z ESF činí 3, 43 mld. EUR. Z níže uvedeného grafu č. 8 je patrné, že z celkové alokace připadá na OP Zaměstnanost 62 %, tedy více než 2,132 mld. EUR. Operační program Zaměstnanost je dále podrobně popsána v kapitole č. 5.

Graf 8: Financování programového období 2014-2020 z ESF v mil. EUR

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Dohody o partnerství pro programové období 2014-2020, revize 5 [online]. Dostupné z: https://www.mmr.cz/getmedia/40d6c28a-df6f-411d-99c4-efbc0b9a07a8/Dohoda_o_partnerstvi.pdf

4. 3. 1 Srovnání programových období z hlediska ESF v ČR

Česká republika má možnost čerpat z ESF od vstupu ČR do Evropské unie, tedy od 1. května roku 2004. Již před vstupem EU zpracovala programy čerpání pomoci ze Strukturálních fondů EU pro období 2004 - 2006. Pro podporu zaostávajících regionů byly určeny operační programy. Z těchto programů byly čtyři financovány z ESF. Poskytnuté finanční prostředky z tohoto fondu činily 456,98 mil. EUR. Od data vstupu do EU byl systém finančních toků SF a FS nastaven tak, aby příjemcům byly prostředky zpětně propláceny Platebním orgánem prostřednictvím platebních jednotek.

V programovacím období 2007 - 2013 bylo ČR určeno celkem 24 operačních programů a z toho tři jsou financovány z ESF. Jedná se o OP LZZ, OP VK a OP PA. Oproti předchozímu období se jejich počet o jeden OP snížil. Částka přidělená k čerpání z tohoto

fondů se naopak podstatně zvýšila, a to na 3,8 mld. EUR. Důvodem je hlavně zkrácené předchozí programovací období, které trvalo pouze tři roky. Na základě zkušeností s realizací projektů a průběhem čerpání prostředků, a ve snaze o zrychlení toku prostředků směrem k příjemci došlo ke změně systému finančních toků prostředků. Pro programové období 2007 – 2013 schválila vláda Metodiku finančních toků a kontroly programů spolufinancovaných ze Strukturálních fondů, Fondu soudržnosti a Evropského rybářského fondu. V období 2007 – 2013 byly prostředky z fondů integrovány do státního rozpočtu. Příjemcům se finanční prostředky předfinancovávají ze zdrojů státního rozpočtu a následně převádějí zpět. Tímto systémem dochází ke zrychlení toku národních i evropských prostředků k příjemcům.

Stejně jako v předchozím programovacím období je pro období 2014 – 2020 podpora z fondů EU rozdělována prostřednictvím operačních programů. Operační programy ESF pro toto období jsou OP Zaměstnanost, OP Výzkum, vývoj a vzdělávání a OP Praha – pól růstu ČR.

Tabulka 2: Srovnání programových období – Alokace ESF z celkové alokace pro ČR

Období	2004-2006	2007-2013	2014-2020
Celková alokace pro ČR	2,43 mld. EUR	26,5 mld. EUR	23,96 mld. EUR
Celková alokace z ESF pro ČR	0,457 mld. EUR	3,8 mld. EUR	3,43 mld. EUR
% alokace ESF z celkové alokace pro ČR	18,8 %	14,3%	14,3%

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z [esfcr.cz](https://www.esfcr.cz/) [online]. Dostupné z: <https://www.esfcr.cz/>

4. 3. 2 ČR v komparaci alokace prostředků ESF zemím EU

Při porovnání přidělených finančních prostředků v eurech jednotlivým členským zemím je zřejmé, jak si ČR stojí nejen v celkově přidělené alokaci z EU, ale také vlastním podílem, kterým přispívá do rozpočtu ESF. Státy patřící do postkomunistických zemí se na celkovém rozpočtu ESF spolupodílí podstatně menší měrou než země západního bloku. Další zajímavostí, kterou lze z níže uvedené tabulky č. 4 pozorovat, je téměř rovný podíl

spolufinancování u členských států Rakouska, Finska, Irska, Lucemburska, Holandska a Švédska s podílem alokace z EU. Jak je již patrné z tabulky č. 3, je ČR na 10 místě, která získala největší finanční podporu z ESF v rámci celé EU.

Tabulka 3: Rozpočet ESF podle zemí v programovém období 2014-2020

Stát	EU podíl €	Národní podíl €	Celkem €
Rakousko	442,087,353	433,651,942	875,739,295
Belgie	973,364,655	1,201,024,470	2,174,389,125
Bulharsko	1,464,939,031	256,193,790	1,721,132,821
Chorvatsko	1,414,738,021	249,659,654	1,664,397,675
Kypr	114,307,303	20,171,881	134,479,184
Česká republika	3,416,403,254	786,152,365	4,202,555,619
Dánsko	213,024,265	197,929,012	410,953,277
Estonsko	576,583,967	105,615,654	682,199,621
Finsko	518,262,892	518,262,892	1,036,525,784
Francie	5,553,721,885	4,256,707,783	9,810,429,668
Německo	7,495,616,321	5,044,242,163	12,539,858,484
Řecko	3,899,892,473	1,139,551,585	5,039,444,058
Maďarsko	4,633,914,942	977,417,787	5,611,332,729
Irsko	476,370,407	476,370,407	952,740,814
Itálie	10,166,693,737	7,264,756,989	17,431,450,726
Lotyšsko	609,544,789	107,566,740	717,111,529
Litva	1,095,501,471	193,323,792	1,288,825,263
Lucembursko	20,056,223	20,056,223	40,112,446
Malta	105,893,448	26,473,362	132,366,810
Holandsko	510,282,703	520,488,357	1,030,771,060
Polsko	12,923,346,555	2,279,660,635	15,203,007,190
Portugalsko	7,319,752,465	1,497,727,993	8,817,480,458
Rumunsko	4,622,917,320	811,053,914	5,433,971,234
Slovensko	2,045,419,821	415,922,044	2,461,341,865
Slovinsko	718,769,595	179,692,403	898,461,998
Španělsko	7,087,214,991	3,158,893,529	10,246,108,520
Švédsko	719,938,370	719,938,370	1,439,876,740

Zdroj: Vlastní zpracování na základě ESF BUDGET BY COUNTRY: 2014-2020. *European social fund* [online]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=443&langId=en>

V následující tabulce č. 4 je přepočtena alokace ESF na jednoho obyvatele. Z tabulky je tedy patrné, kolik euro připadá na jednoho obyvatele z podílu EU (poslední sloupec) a kolik

euro z celkové alokace podílu EU + členského státu (předposlední sloupec). Tabulka přepočtu na obyvatele navazuje na předchozí tabulku č. 3, ze které byly čerpány částky.

Tabulka 4: Porovnání alokace ESF s jednotlivými státy EU v přepočtu na obyvatele

Stát	Počet obyvatel	Přepočet alokace na obyvatele (celková částka alokace) €	Přepočet alokace na obyvatele (podíl EU) €
Rakousko	8 507 786	102,93	51,96
Belgie	11 203 992	194,07	86,88
Bulharsko	7 245 677	237,54	202,18
Chorvatsko	4 246 700	391,93	333,14
Kypr	858 000	156,74	133,23
Česká republika	10 668 641	393,92	320,23
Dánsko	5 627 235	73,03	37,86
Estonsko	1 315 819	518,46	438,19
Finsko	5 451 270	190,14	95,07
Francie	65 856 609	148,97	84,33
Německo	8 650 878	155,23	92,79
Řecko	10 992 589	458,44	354,77
Maďarsko	9 879 000	568,01	469,07
Irsko	4 604 029	206,94	103,47
Itálie	60 782 668	286,78	167,26
Lotyšsko	2 001 468	358,29	304,55
Litva	2 943 472	437,86	372,18
Lucembursko	549 680	72,97	36,49
Malta	425 384	311,17	248,94
Holandsko	16 829 289	61,25	30,32
Polsko	38 532 720	394,55	335,39
Portugalsko	10 427 301	845,61	701,98
Rumunsko	19 942 642	272,48	231,81
Slovensko	5 415 949	454,46	377,67
Slovinsko	2 061 085	435,92	348,73
Španělsko	46 507 760	220,31	152,39
Švédsko	46 507 760	30,96	15,48

Zdroj: Vlastní zpracování na základě ESF BUDGET BY COUNTRY: 2014-2020. European social fund [online]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=443&langId=en>

V přepočtu na obyvatele je z ESF v programovém období 2014-2020 nejvíce přiděleno Portugalsku. Ze zemí V4 byla alokace na obyvatele nejvyšší v Maďarsku. Naopak nejméně obdrželo Švédsko, Dánsko, Holandsko a Lucembursko. Česká republika se v porovnání s ostatními zeměmi v rámci podpory z ESF nachází dokonce na 8. místě. V porovnání

s postkomunistickými zeměmi má ČR srovnatelný podíl na obyvatele s Polskem a Chorvatskem. Překvapivě Bulharsko a Rumunsko má významně nižší alokaci na jednoho obyvatele. Naopak Slovensko má v porovnání s ČR příjem na obyvatele z ESF vyšší.

5 Operační program Zaměstnanost (OPZ) v období 2014 - 2020

Operační program Zaměstnanost (dále jen „OPZ“) je jeden ze tří operačních programů v programovém období 2014-2020, který čerpá finanční prostředky z přidělené finanční alokace Evropského sociálního fondu.

Řídícím orgánem OP Z je Ministerstvo práce a sociálních věcí/úsek pro evropské fondy. OP Zaměstnanost pokrývá oblasti podpory zaměstnanosti, rovných příležitostí žen a mužů, adaptability zaměstnanců a zaměstnavatelů, sociálního začleňování a boje s chudobou a také modernizace veřejné správy a veřejných služeb. V rámci oblasti podpory jsou to sociální služby a další nástroje. Cílem je zlepšení lidského kapitálu obyvatel a veřejné správy v ČR, resp. základních prvků konkurenceschopnosti.⁷⁹

5. 1 Cíle OP Z

Nařízením Evropského parlamentu a Rady EU byly pro stávající programové období stanoveny tzv. Tematické cíle, k jejichž plnění musí každá z členských zemí přispívat prostřednictvím realizovaných operačních programů. Každý operační program tak přispívá k naplňování určitých Tematických cílů (Dále jen „TC“), které věcně vymezují výsledky, na které se musí členské státy zaměřovat při čerpání finančních prostředků z ESIF v daném programovém období 2014-2020.

V rámci Evropou stanovených Tematických cílů určila Česká republika své priority reflektující problémy a potřeby rozvoje, které vplynuly z provedených analýz v rámci Dohody o partnerství a připravovaných programů.⁸⁰

Tabulka 5: Tematické cíle programového období 2014 – 2020

Tematické cíle 2014-2020	
TC 1	Posilování výzkumu, technologického vývoje a inovací
TC 2	Zlepšení k přístupu k ICT, využití a kvality ICT
TC 3	Zvyšování konkurenceschopnosti malých a středních podniků
TC 4	Podpora posunu směrem k nízkouhlíkovému hospodářství ve všech odvětvích

⁷⁹ CZECHTRADE. *Operační program Zaměstnanost* [online]. Businessinfo.cz, 21. 8. 2014 [cit. 11. 11. 2018]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/operacni-program-zamestnanost-63494.html>

⁸⁰ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Evropské strukturální a investiční fondy 2014 - 2020 v kostce*, 2015 [online]. 52 s. (PDF) [cit. 1. 10. 2019]. ISBN 978-80-7538-009-8. Dostupné z: https://www.mmr.cz/getmedia/dda4e489-df77-4be3-b09d-bb9fec5b6323/ESI_fondy_v_kostce_ISBN-web.pdf

TC 5	Podpora přizpůsobení se změně klimatu, předcházení rizikům a jejich řízení
TC 6	Zachování a ochrana životního prostředí a Podpora účinného využívání zdrojů
TC 7	Podpora udržitelné dopravy a odstraňování překážek v klíčových síťových infrastrukturách
TC 8	Podpora udržitelné a kvalitní zaměstnanosti a podpora mobility pracovních sil
TC 9	Podpora sociálního začleňování a boj proti chudobě a diskriminaci
TC 10	Investice do vzdělávání, odborného vzdělávání, včetně odborné přípravy pro získání dovedností a do celoživotního učení
TC 11	Zvyšování institucionální kapacity veřejných orgánů a zúčastněných subjektů a zlepšování účinnosti veřejné správy

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Dohody o partnerství pro programové období 2014-2020, revize 5 [online]. Dostupné z: https://www.mmr.cz/getmedia/40d6c28a-df6f-411d-99c4-efbc0b9a07a8/Dohoda_o_partnerstvi.pdf

OP Zaměstnanost přispívá k naplnění tří výše uvedených tematických cílů. Pro každý tematický cíl jsou níže uvedeny výsledky, jichž má být prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost dosaženo:

Tematický cíl 8 – Podpora udržitelné a kvalitní zaměstnanosti a podpora mobility pracovních sil;

Operační program Zaměstnanost přispívá k plnění cíle 8 prostřednictvím realizace následujících aktivit:

- Zvýšení zaměstnanosti obtížně zaměstnatelných skupin osob prostřednictvím vyšší účinnosti veřejných služeb zaměstnanosti
- Vyšší adaptabilita zaměstnanců a lepší uplatnitelnost uchazečů o zaměstnání díky vyššímu souladu znalostí a dovedností pracovní síly s požadavky trhu práce
- Lepší podmínky pro soulad soukromého a pracovního života a rovného postavení žen na trhu práce
- Zvýšená spolupráce klíčových aktérů na trhu práce, realizace synergických opatření zvyšujících zaměstnanost

- Zvýšení účinnosti služeb zaměstnanosti a metod práce s osobami znevýhodněnými na trhu práce prostřednictvím vývoje a zavádění inovativních přístupů, metod a mezinárodní spolupráce⁸¹

Tematický cíl 9 – Podpora sociálního začleňování a boj proti chudobě a diskriminaci;

Operační program Zaměstnanost přispívá k plnění cíle 9 prostřednictvím realizace následujících aktivit:

- Zvýšená uplatnitelnost a zaměstnanost osob sociálně vyloučených (ohrožených sociálním vyloučením) na trhu
- Snížení počtu vyloučených lokalit a podílu obyvatel v nich žijících
- Zlepšená dostupnost sociálního bydlení
- Lepší dostupnost a nastavení sociálních služeb pro cílové skupiny
- Lepší podmínky a rozvinutý systém sociálního podnikání
- Přijatá opatření ke zlepšení zdravotního stavu obyvatelstva
- Zvýšení účinnosti sociálních služeb a metod práce se sociálně vyloučenými a sociálním vyloučením ohroženými občany prostřednictvím vývoje a zavádění inovativních přístupů, metod a mezinárodní spolupráce⁸²

Tematický cíl 11 – Zvyšování institucionální kapacity veřejných orgánů a zúčastněných subjektů a zlepšování účinnosti veřejné správy;

Operační program Zaměstnanost přispívá k plnění cíle 11 prostřednictvím realizace následujících aktivit:

- Zvýšená efektivita veřejné správy
- Zvýšená odbornost veřejné správy
- Zvýšená transparentnost veřejné správy

⁸¹ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Dohoda o partnerství pro programové období 2014-2020, Česká republika* [online]. 15. 3. 2018. 224 s. (PDF). [cit. 1. 9. 2019]. Dostupné z: [https://www.strukturalni-fondy.cz/getattachment/40b557d9-13a0-4002-89b3-9627e7d6e759/Dohoda-o-partnerstvi-\(4-revize-brezen-2018\).pdf.aspx?lang=cs-CZ&ext=.pdf](https://www.strukturalni-fondy.cz/getattachment/40b557d9-13a0-4002-89b3-9627e7d6e759/Dohoda-o-partnerstvi-(4-revize-brezen-2018).pdf.aspx?lang=cs-CZ&ext=.pdf)

⁸² MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Dohoda o partnerství pro programové období 2014-2020, Česká republika* [online]. 15. 3. 2018. 224 s. (PDF). [cit. 1. 9. 2019]. Dostupné z: [https://www.strukturalni-fondy.cz/getattachment/40b557d9-13a0-4002-89b3-9627e7d6e759/Dohoda-o-partnerstvi-\(4-revize-brezen-2018\).pdf.aspx?lang=cs-CZ&ext=.pdf](https://www.strukturalni-fondy.cz/getattachment/40b557d9-13a0-4002-89b3-9627e7d6e759/Dohoda-o-partnerstvi-(4-revize-brezen-2018).pdf.aspx?lang=cs-CZ&ext=.pdf)

- Zvýšení efektivity, odbornosti a transparentnosti veřejné správy prostřednictvím využívání inovativních přístupů, metod a mezinárodní spolupráce.⁸³

Hlavním zaměřením Operačního programu Zaměstnanost je naplňování Tematického cíle 8 a 9 prostřednictvím Prioritní osy 1 a 2, které jsou níže podrobně popsány v následující kapitole. Příspěvek k plnění Tematického cíle 11 je z pohledu disponibilní alokace spíše okrajový.

5. 2 Prioritní osy

OPZ je rozdělen do 5 Prioritních os (včetně technické pomoci), které rozdělují Operační program Zaměstnanost na logické celky. Vymezení těchto OS vychází z klíčových národních i evropských strategických dokumentů, ze zkušeností a také z předešlých programových období, včetně analýzy potřeb aktuálního programového období 2014-2020.

Prioritní osa 1 - Podpora zaměstnanosti a adaptability pracovní síly

První prioritní osa je zaměřena na zvýšení zaměstnanosti prostřednictvím nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti, sladování pracovního a soukromého života, realizaci specifických opatření na podporu snížení rozdílů v postavení žen a mužů na trhu práce. Dále se zaměřuje na rozvíjení dalšího vzdělávání, zvyšování znalostí, dovedností a kompetencí pracovníků a konkurenceschopnosti podniků. Dále se prioritní osa zaměřuje na modernizaci veřejných služeb zaměstnanosti prostřednictvím zvýšení kvality a efektivity aktivní politiky zaměstnanosti a dalších poskytovaných služeb. Součástí této prioritní osy je i realizace opatření na podporu zaměstnanosti mládeže.

V prioritní ose 1 se jedná zejména o projekty, které jsou zaměřeny na zprostředkování zaměstnání, poradenské činnosti, jejichž hlavní náplní je zjišťování kvalifikačních předpokladů pro volbu povolání, bilanční a pracovní diagnostika, motivační aktivity, zajišťování rekvalifikací pro zvyšování a rozšíření dosavadních schopností a dovedností a tak lepší uplatnitelnost na trhu práce. Dále jsou v rámci této PO podporovány aktivity pro tvorbu nových pracovních míst, umístění na volná pracovní místa, odborné praxe, podpora míst pro získávání základních pracovních návyků, podpora flexibilních forem zaměstnávání (zkrácené

⁸³ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Dohoda o partnerství pro programové období 2014-2020, Česká republika* [online]. 15. 3. 2018. 224 s. (PDF). [cit. 1. 9. 2019]. Dostupné z: [https://www.strukturalni-fondy.cz/getattachment/40b557d9-13a0-4002-89b3-9627e7d6e759/Dohoda-o-partnerstvi-\(4-revize-brezen-2018\).pdf.aspx?lang=cs-CZ&ext=.pdf](https://www.strukturalni-fondy.cz/getattachment/40b557d9-13a0-4002-89b3-9627e7d6e759/Dohoda-o-partnerstvi-(4-revize-brezen-2018).pdf.aspx?lang=cs-CZ&ext=.pdf)

úvazky, sdílená pracovní místa atd.). Další výzvy v rámci této PO jsou na podporu služeb péče o děti týkající se převážně podpory pro vytváření a udržení dětských skupin, podpora zařízení péče o děti na 1. Stupni základních škol a v době mimo školního vyučování, dále jsou aktivity zaměřené na podnikové vzdělávání.⁸⁴

Tato prioritní osa se váže k naplňování tematického cíle č. 8, na který je v OP Zaměstnanost kladen největší důraz. PO 1 má více než 61% z celkové alokace OP Zaměstnanost.

Prioritní osa 2 - Sociální začleňování a boj s chudobou

Zaměření prioritní osy 2 je na sociálně vyloučené osoby na trhu práce a zvýšení uplatnitelnosti osob ohrožených sociálním vyloučením. Dále se zaměřuje na rozvoj sociálních a zdravotních služeb, služeb pro rodiny a děti a další služby a aktivity zaměřené na osoby sociálně vyloučené nebo ohrožené sociálním vyloučením. Další zaměření je na podporu sociálního podnikání, podporu rozvojových strategií řízených na místní úrovni se zaměřením na prevenci a řešení problémů v oblasti sociálního začleňování a lokální zaměstnanosti.

Jedná se zejména o aktivity na podporu a rozvoj sociálních služeb např. azylové domy pro rodiny s dětmi, pro jednotlivce, domy na půl cesty, osobní asistence, podpora samostatného bydlení, sociálně terapeutické dílny, intervenční centra, sociálně aktivizační služby, sociální rehabilitace. Dále se jedná o projekty zaměřené na podporu procesů v sociálních službách a podporu rozvoje sociálních služeb, budování kapacit v oblasti sociálního začleňování, rovnosti žen a mužů a rovných příležitostí.⁸⁵

Tato prioritní osa se váže k naplňování tematického cíle č. 9. PO 2 je druhou největší prioritní osobu v OP Zaměstnanost, na kterou je vyčleněno 27% z celkové alokace pro daný program.

⁸⁴ Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, Operační program Zaměstnanost 2014-2020 [online]. 25 s. (PDF). [cit. 1. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.esfcr.cz/programy/op-zamestnanost>

⁸⁵ Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, Operační program Zaměstnanost 2014-2020 [online]. 25 s. (PDF). [cit. 1. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.esfcr.cz/programy/op-zamestnanost>

Prioritní osa 3 – Sociální inovace a mezinárodní spolupráce

Tato prioritní osa se zaměřuje na mezinárodní spolupráci a sociální inovace v oblastech přístupu k zaměstnání pro uchazeče o zaměstnání a neaktivní osoby. Prioritní osa se dále zaměřuje na místní iniciativu zaměstnanosti, mobilitu pracovní síly a aktivního začleňování zejména s cílem zvýšit zaměstnatelnost a také na oblast zvyšování efektivity veřejné správy. Zde se jedná zejména o projekty zabývající se přípravou a testováním nových systémových řešení přetrvávajících problémů v oblasti veřejných služeb v tematických oblastech OP Zaměstnanost, přenosu fungujících zahraničních inovací v oblasti sociální integrace, zaměstnanosti a veřejné správy, nastavení a vytváření podpůrných aktivit pro sociální inovace v oblasti sociálního začleňování a přístup na trh práce pro nejohroženější skupiny. Veškeré aktivity v rámci této PO musí doplňovat vazby uvnitř programu s PO 1, PO 2 a s PO 4 OPZ.⁸⁶

Tato prioritní osa se váže k naplňování tematického cíle č. 8, 9 a 11. Na tuto PO jsou vyčleněny 2% z celkové alokace programu.

Prioritní osa 4 - Efektivní veřejná správa

Prioritní osa je zaměřena na řešení příčin zejména vysoké administrativní a regulační zátěže, nízké efektivity veřejné správy, ale i neefektivního řízení a nízké úrovně profesionalizace pracovníků veřejné správy. Aktivity v rámci této PO jsou zaměřeny na využívání prvků procesního řízení a zavedení nových standardů v rámci vybraných agend. Dále se jedná o aktivity zabývající se snižováním regulační zátěže, rozšíření a řízení kvality a zlepšení strategického řízení ve veřejné správě, zavedení nových systému hodnocení veřejné správy, optimalizace systémů veřejných smluv, implementace zákona o státní službě a další aktivity řízení a rozvoje ve veřejné správě.⁸⁷

Tato prioritní osa se váže k naplňování tematického cíle č. 8, 9 a 11. Na tuto aktivitu je vyčleněno 6% z celkové alokace OPZ.

⁸⁶Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, Operační program Zaměstnanost 2014-2020 [online]. 25 s. (PDF). [cit. 1. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.esfcr.cz/programy/op-zamestnanost>

⁸⁷ Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, Operační program Zaměstnanost 2014-2020 [online]. 26 s. (PDF). [cit. 1. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.esfcr.cz/programy/op-zamestnanost>

Prioritní osa 5 - Technická pomoc

Prioritní osa 5 je zaměřena na podporu řízení a implementace Operačního programu Zaměstnanost. Z této prioritní osy je financováno řízení, implementace, kontroly, monitorování, hodnocení a také publicita celého operačního programu.⁸⁸

PO 5 je zaměřena na zdárnou realizaci celého operačního programu Zaměstnanost, této PO náleží 4% celkové alokace OP Zaměstnanost.

V celém operačním programu Zaměstnanost je největší důraz kladen na PO 1 a PO 2, díky nim dochází k naplňování tematických cílů 8 a 9, které jsou v rámci OP Zaměstnanost klíčové a zaujímají největší postavení. Jejich celková alokace dosahuje více než 88% celkové alokace přidělené celému programu. PO 3 a 4 se podílejí na podpůrných aktivitách, které vedou k naplňování dvou hlavních tematických cílů a zdárné realizaci PO 1 a 2.

5.3 Alokace OPZ dle prioritních os

Jak již bylo uvedeno výše, alokace OP Zaměstnanost je rozdělena do 5-ti prioritních os. Finanční alokace prvních dvou prioritních os je dále rozdělena do investičních priorit. Jak je zřejmé z tabulky č. 6 Prioritní osa č. 1 má finanční alokaci rozdělenou do 5-ti investičních priorit, prioritní osa č. 2 má 3 investiční priority. Ostatní Prioritní osy nejsou dále děleny do dalších podoblastí.

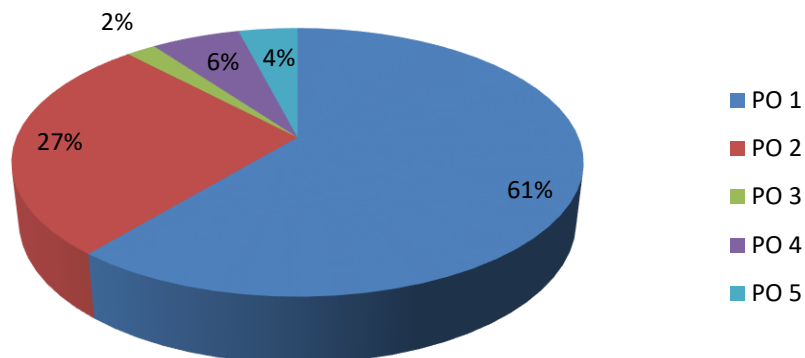
⁸⁸ Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, Operační program Zaměstnanost 2014-2020 [online]. 26 s. (PDF). [cit. 1. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.esfcr.cz/programy/op-zamestnanost>

Tabulka 6: Rozdělení alokace do jednotlivých PO/IP OP Zaměstnanost

PO/IP	Alokace EUR	Název	Podíl alokace (EUR)
PO1	1 586 641 725	Podpora zaměstnanosti a adaptability pracovní síly	61,1%
IP1.1	748 430 402	Přístup k zaměstnání pro osoby hledající zaměstnání a neaktivní osoby, včetně místních iniciativ na podporu zaměstnanosti a mobility pracovníků	28,8%
IP1.2	328 993 517	Rovnost žen a mužů a sladění pracovního a soukromého života	12,7%
IP1.3	340 992 169	Pomoc pracovníkům, podnikům a podnikatelům přizpůsobovat se změnám	13,1%
IP1.4	138 625 670	Modernizace a posílení institucí trhu práce včetně opatření pro zlepšení nadnárodní mobility pracovníků	5,3%
IP1.5	29 599 966	Udržitelná integrace mladých lidí (15-24 let) mimo zaměstnání, vzdělávání nebo odbornou přípravu na trh práce, pro projekty financované Iniciativou na podporu zaměstnanosti mládeže	1,1%
PO2	706 813 565	Sociální začleňování a boj s chudobou	27,2%
IP2.1	386 459 038	Aktivní začleňování, zejména za účelem zvyšování zaměstnatelnosti	14,9%
IP2.2	253 059 806	Zlepšování přístupu k dostupným, udržitelným a vysoce kvalitním službám, včetně zdravotnictví a sociálních služeb obecného zájmu	9,7%
IP2.3	67 294 721	Strategie pro místní rozvoj s vedoucí úlohou komunit	2,6%
PO3	46 631 468	Sociální inovace a mezinárodní spolupráce	1,8%
PO4	155 382 813	Efektivní veřejná správa	6,0%
PO5	102 940 454	Technická pomoc	4,0%
Celkem	2 598 410 025		100,0%

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dokumentu Ministerstva práce a sociálních věcí ČR, Operační program Zaměstnanost 2014-2020, revize 2 [online]. Dostupné z: <https://www.esfcr.cz/programy/op-zamestnanost>

Graf 9: Rozdělení finanční alokace OP Zaměstnanosti mezi jednotlivé Prioritní osy

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dokumentu Ministerstva práce a sociálních věcí ČR, Operační program Zaměstnanost 2014-2020, revize 2 [online]. Dostupné z: <https://www.esfcr.cz/programy/op-zamestnanost>

Z grafu č. 9 je patrné, že největší podíl finančních prostředků je soustředěn do prioritní osy 1, tedy 61%. Další dominantou je prioritní osa 2, která má 27% celkové alokace OP Z. Zbývající finanční alokace je rozdělena mezi Prioritní osu 3, 4 a 5.

5. 4 Čerpání prostředků OPZ k 1. 10. 2019

OP Z disponuje v rámci programového období 2014 – 2020 finančními prostředky ve výši téměř 2,6 mld. EUR (cca 68 mld. Kč). Jedná se o 14% z celkové alokace Evropských investičních a strukturálních fondů (dále jen „EISF“).

V posledním roce programového období 2014 – 2020 bude v rámci jednotlivých operačních programů potřeba vyvinout maximální úsilí, aby došlo k efektivnímu zazávazkování přidělené finanční alokace. V tabulce č. 7 je uvedeno, že v rámci dosavadní realizace OPZ byly vydány Právní akty ve výši 62 mld. Kč, ale pouze 23 mld. Kč bylo certifikováno v rámci výdajů Platebního certifikačního orgánu (dále jen „PCO“).

Tabulka 7: Stav čerpání v jednotlivých PO OPZ v programovém období 2014-2020

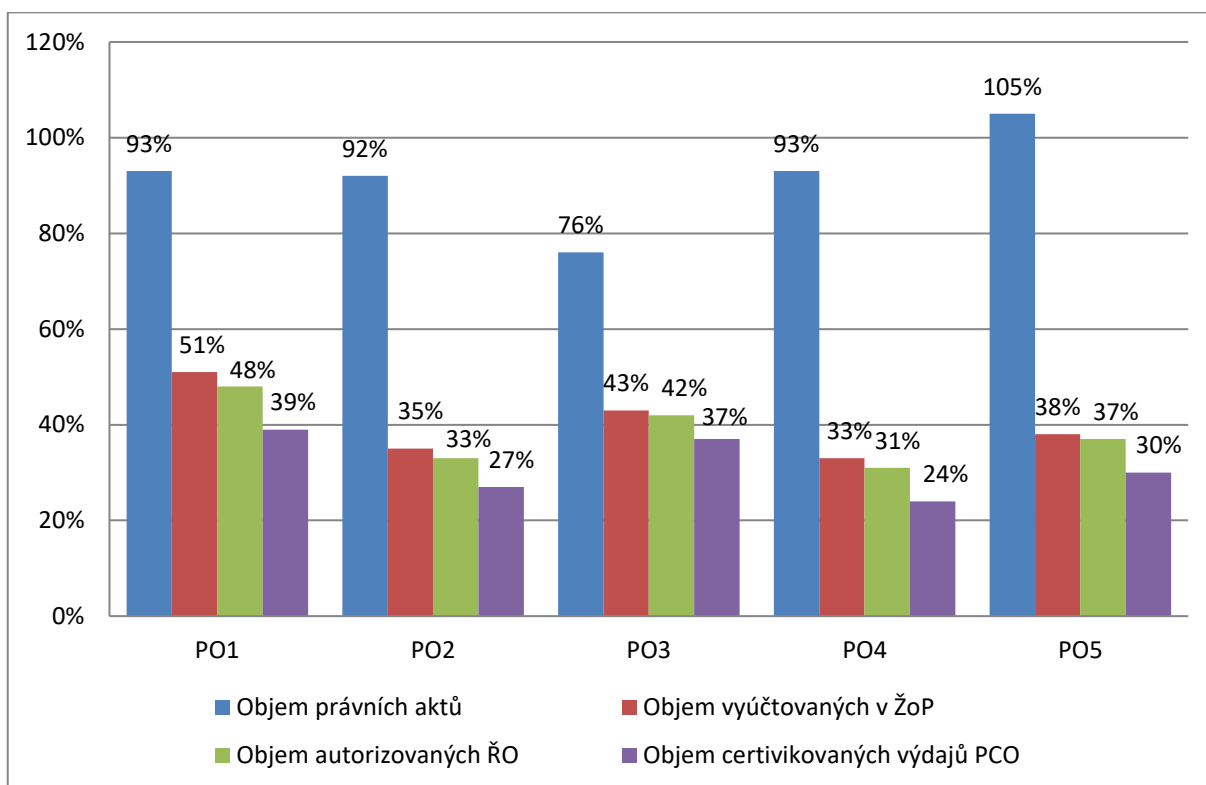
Prioritní osa	Objem právních aktů (CZV v mil. Kč)	Objem vyúčtovaných v ŽoP (CZV v mil. Kč)	Objem autorizovaných ŘO (CZV v mil. Kč)	Objem certifikovaných výdajů PCO (CZV v mil. Kč)
PO1	38 273,73	20 706,65	19 716,39	16 056,46
PO2	16 747,01	6 320,78	6 016,14	4 977,49
PO3	922,40	518,46	499,60	440,49
PO4	3 735,68	1 330,71	1 246,45	968,14
PO5	2 779,39	1 000,46	979,78	806,08
Celkem	62 458,22	29 877,06	28 458,35	23 248,66

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů z CSSF14+⁸⁹ (údaje platné k 1. 10. 2019)

Z pohledu čerpání jednotlivých prioritních os je prioritní osa 1 nejvíce pokročilá. V rámci žádostí o platbu bylo vyúčtováno 51 % finančních prostředků z celkové alokace prioritní osy 1. Nejméně vyúčtovaných finančních prostředků v žádostech o platbu má PO 4, což vychází pouze na 24 % ze své přidělené dotace.

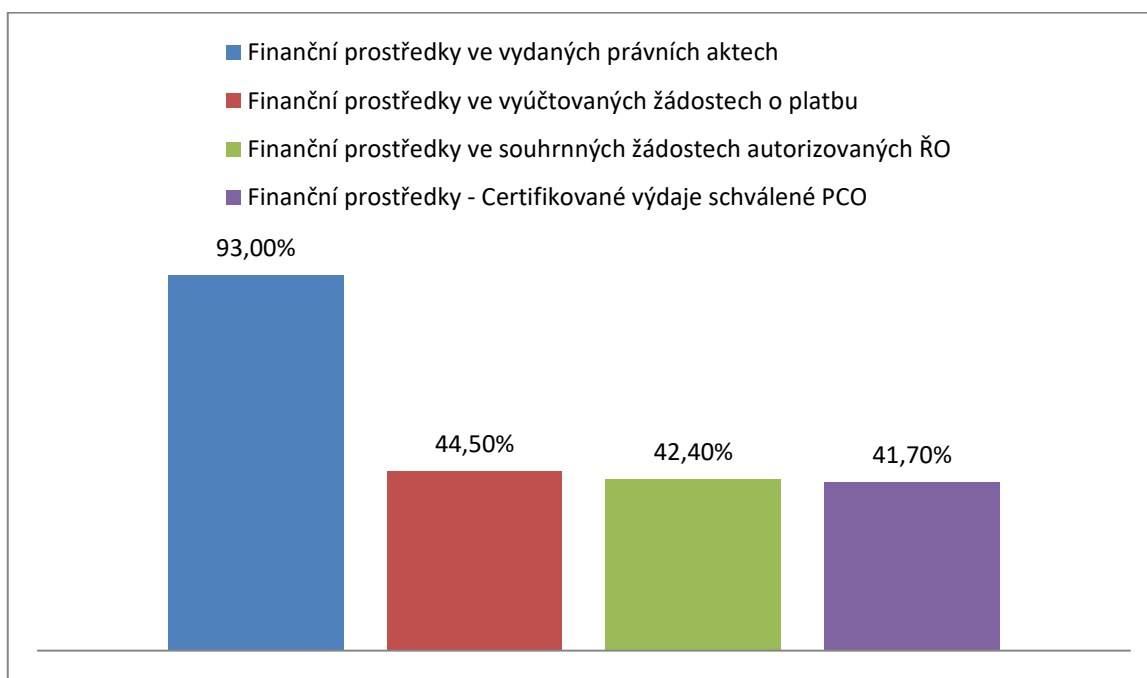
⁸⁹ Centrální systém Strukturálních fondů v programovém období 2014-2020

Graf 10: Finanční pokrok dle prioritních os

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů z CSSF14+ (údaje platné k 1. 10. 2019)

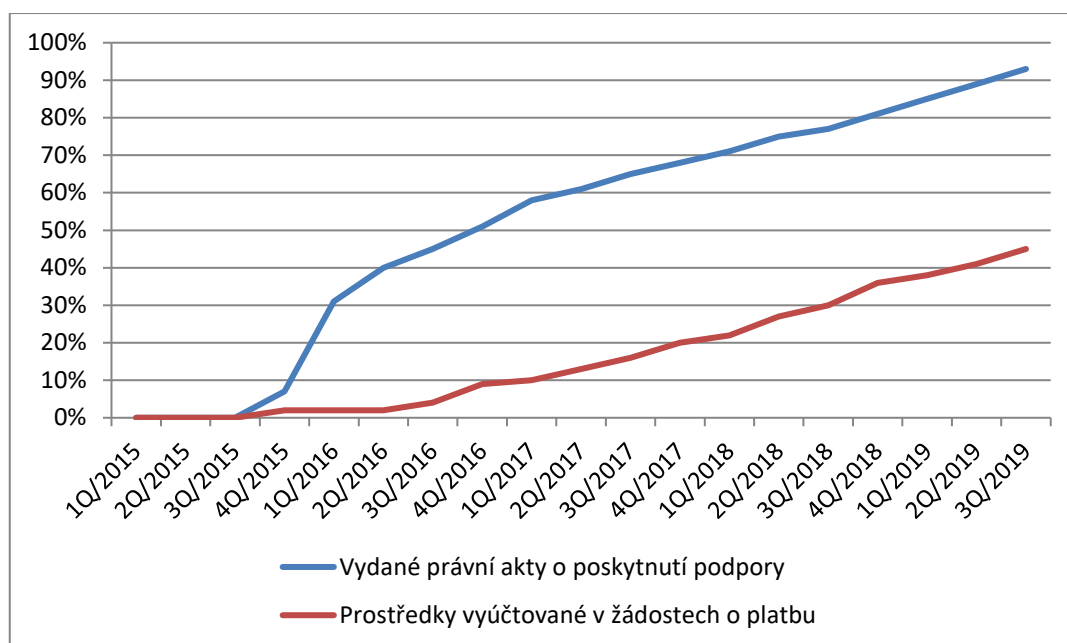
Graf 11: Stav OPZ k 1. 10. 2019

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů z CSSF14+ (údaje platné k 1. 10. 2019)

Na základě dostupných dat je patrné, že implementace, co se čerpání v rámci OPZ týká, dosahuje velmi přívětivých výsledů. Finanční prostředky ve vydaných právních aktech již dosahují 93% plnění, na čemž se nejvíce podílí PO 1, která díky velkým projektům v oblasti aktivní politiky zaměstnanosti zahájila realizaci jako jedny z prvních projektů. OPZ byl Ministerstvem pro místní rozvoj několikrát vyhlášen jako nejpokročilejší a nejméně rizikovým operačním programem ve srovnání s ostatními operačními programy v rámci ČR.

Graf 12: Realizace OPZ po jednotlivých kvartálech (% z celkové alokace)

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů z CSSF14+ (údaje platné k 1. 10. 2019).

Graf č. 12 znázorňuje vývoj OPZ po jednotlivých kvartálech od počátku samotné realizace až po současnost. Na grafu je vidět pokrok ve vydaných právních aktech a vyúčtovaných finančních prostředků v žádostech o platbu.

5. 5 Projektová aktivita OPZ k 1. 10. 2019

Od počátku programového období 2014-2020 bylo podáno celkem 15 579 Žádostí o finanční podporu v celkovém objemu 100,48 mld. Kč (CZV), které byly podány do celkového počtu 119 uzavřených výzev. Řídící orgán, kterým je Ministerstvo práce a sociálních věcí vydalo celkem 6 299 Rozhodnutí o poskytnutí dotace v celkové výši 62 458,22 mil. Kč (CZV). Míra úspěšnosti Žádosti o finanční podporu se pohybuje okolo 40%.

Pouze 472 (7,5 %) Žádostí je zatím finančně ukončeno ze strany Řídícího orgánu, tedy Ministerstva práce a sociálních věcí. Většina projektů je zatím v procesu realizace a nejzazší termín pro ukončení fyzické realizace projektů je 30. 6. 2023, lze tedy předpokládat, že k největšímu nárůstu finančně ukončených projektů bude docházet v posledních letech realizace.

Z celkového počtu podaných Žádostí o podporu bylo pouze 540 (3,5%) Žádostí vyřazeno z důvodu nesplnění formálních náležitostí nebo podmínek přijatelnosti. Dalších 2 214 Žádostí nesplnilo kritéria věcného hodnocení v rámci překládaných projektů do vyhlášených výzev, jedná se o 14,21%.

Tabulka 8: Projektová aktivita dle prioritních os od k 1. 10. 2019

Stav Žádostí o finanční podporu	PO1	PO2	PO3	PO4	PO5	Celkem
Celkový počet uzavřených výzev	59	41	8	10	1	119
Celkový počet podaných žádostí	9 333	4 811	462	967	6	15 579
Počet žádostí, které nesplnili formální náležitosti nebo podmínky přijatelnosti	329	184	14	13	0	540
Počet žádostí, které nesplnili věcné hodnocení	661	1 401	56	96	0	2 214
Počet žádostí s vydaným právním aktem	3 966	1 816	147	264	6	6 299
Míra úspěšnosti žádostí (počet právních aktů/počet žádostí)	42,49%	37,75%	31,82%	37,64%	100,00%	40,43%
Počet žádostí finančně ukončen ze strany Řídícího orgánu	225	143	94	10	0	472

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů z CSSF14+ (údaje platné k 1. 10. 2019).

Aktivity v rámci PO 1

Na základě informací uvedených v tabulce č. 8 je patrné, že největší podíl podaných žádostí byl v rámci Prioritní osy 1, téměř 60%. Prioritní osa 1 má z celkové přidělené alokace do OPZ více než 61% a tedy počet podávaných projektů odpovídá velikosti přidělené alokace. Tato PO je také největší PO v rámci celého programu a podílí na plnění tematického cíle 8, kterým je podpora udržitelné a kvalitní zaměstnanosti a podpora mobility pracovních sil.

V rámci této PO bylo celkem vyhlášeno 59 výzev, do kterých bylo podáno celkem 9 333 projektových žádostí. Celkový počet projektů, které nesplnili podmínky přijatelnosti a formálních náležitostí, nebo se jedná o projekty, které neprošly věcným hodnocením je 990, tedy více než 10%. Tato PO má také největší úspěšnost v podaných žádostech, která je ve výši 42,49%.

Na základě dostupných informací z dat CSSF14+ bylo zjištěno, že z Prioritní osy 1 bylo nejvíce projektů podáno do Investiční priority 1.3, celkem se jedná o 3 992 Žádostí přihlášených do 11 výzev této investiční priority. Investiční priorita se zaměřuje na pomoc pracovníkům, podnikům a podnikatelům přizpůsobovat se změnám. Jedná se o projekty, které jsou zaměřeny na zvýšení odborné úrovně znalostí, dovedností a kompetencí pracovníků a souladu kvalifikační úrovně pracovní síly s požadavky trhu práce. Dále se jedná o projekty zabývající se zvýšením adaptability starších pracovníků. V rámci této Investiční priority se jedná například o podporu projektu s názvem „Podpora odborného vzdělávání zaměstnanců II“, který je realizován prostřednictvím Úřadu práce ČR. Účelem tohoto projektu je podpora zaměstnavatelů a OSVČ při školení či rekvalifikaci stávajících či přijímaných zaměstnanců. Zaměstnavatelé budou moci ve prospěch zvyšování odborného růstu a rozšíření kvalifikace zaměstnanců čerpat příspěvek na vzdělávací aktivitu a na mzdové náklady zaměstnanců po dobu jejich účasti na vzdělávací aktivitě. Podporováno je výhradně vzdělávání odborné.⁹⁰

Dále se pak jedná o projekty zapojeny do výzvy orientované na podnikové vzdělávání, v rámci této výzvy byl např. podpořen projekt s názvem „Werkperspektiva“, jehož cílem je udržování a zvyšování úrovně znalostí, dovedností a kompetencí zaměstnanců v návaznosti na vývoj potřeb zaměstnavatele a přípravu vybraných skupin zaměstnanců pro zajištění nových projektů. V rámci tohoto projektu se příjemce zavázal, že bude podpořeno 250 pracovníků na všech profesních úrovních, z toho 46 osob ve věku 54+. Projekt má zajistit soulad kvalifikační úrovně pracovní síly s požadavky trhu práce a zvýší adaptabilitu starších pracovníků u největšího zaměstnavatele třineckého regionu.⁹¹

V této PO 1 má dominantní postavení, z hlediska zazávazkované finanční alokace, investiční priorita 1.1, ve které částka dosahuje téměř 20 mld. Kč. V této Investiční prioritě bylo podáno celkem 1 408 žádostí o finanční podporu a vyhlášeno bylo 15 výzev. Jedná se

⁹⁰ EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND. Veřejný detail projektu [online]. [cit. 6. 10. 2019] Dostupné z: <https://esf2014.esfcr.cz/PublicPortal/Views/Projekty/Public/ProjektDetailPublicPage.aspx?action=get&datovySkladId=FAE15CE6-2EFA-4ECD-B9D2-E19BC804F15B>

⁹¹ EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND. Veřejný detail projektu [online]. [cit. 6. 10. 2019] Dostupné z: <https://esf2014.esfcr.cz/PublicPortal/Views/Projekty/Public/ProjektDetailPublicPage.aspx?action=get&datovySkladId=f76b7bfe-2013-477b-8532-cf0a90107fb5>

například o projekt s názvem „Podpora zaměstnanosti dlouhodobě evidovaných uchazečů o zaměstnání“, jehož cílem je aktivizovat a pracovní mobilizovat obtížně zaměstnatelné osoby na trhu práce. Projekt řeší socio-ekonomickou situaci jedné z nejohroženějších skupin na trhu práce, a to dlouhodobě nezaměstnané osoby ohrožené dlouhodobou nezaměstnaností, sociálně vyloučené osoby či osoby ohrožené sociálním vyloučením. Tato cílová skupina trpí kumulací handicapů, které jí ztěžují přístup na volný trh práce. V rámci projektu budou realizovány nástroje APZ.⁹²

V IP 1.1 tvoří největší podíl na finanční alokaci projekty, které jsou realizovány přes Úřady práce ČR. Dalším druhem podporovaných projektů, které se zabývají zařazením starších lidí do pracovního procesu, je např. projekt nesoucí název „Age management v praxi - nová kariéra po padesátce“, jehož cílem je podpora opětovného vstupu, nebo návratu osob ve věku 50 a více let v Jihomoravském kraji na trh práce. Osoby v rámci projektu absolvují aktivizační a motivační aktivity, rekvalifikační vzdělávání a rovněž kariérové a individuální poradenství. Hlavním cílem tohoto projektu je zvýšení zaměstnanosti znevýhodněných osob zprostředkováním zaměstnání a podporou zahájení SVČ.⁹³

V rámci PO 1 nelze opomenout Investiční prioritu 1.2, v rámci které jsou podporovány mimo jiné aktivity zaměřené na vznik a podporu mikro jesií a dětských skupin na celém území České republiky. V rámci těchto aktivit je hrazeno vybudování, provoz a dále také vzdělávání pečujících osob v těchto zařízeních.

Mikro jesle je zařízení péče o děti ve věku od 6 měsíců do 3 lety, díky nimž je umožněno rodičům sladit pracovní rytmus s péčí o děti a zároveň s sebou přináší pracovní uplatnění pečujícím osobám. Na podporu mikro jesií byly v rámci OP Zaměstnanost vyhlášeny 4 výzvy, do kterých bylo podáno celkem 307 projektových žádostí v objemu 689 mil. Kč. V rámci těchto výzev došlo k výběru 174 projektů v celkovém objemu 388,5 mil. Kč, které splnili formální náležitosti, podmínky přijatelnosti a byly nejlépe hodnoceny v rámci věcného hodnocení. Díky těmto výzvám vzniklo 73 nových zařízení. Zájem o mikro jesle, tak převýšil možnosti vyhlášených výzev.

Na podporu vzniku a provozu dětských skupin bylo v rámci programu vyhlášeno celkem 9 výzev, jejichž cílem je zlepšení nabídky cenově dostupných a kvalitních zařízení a služeb péče o děti a zvýšení tak zaměstnanosti pečujících osob. Celkem se do vyhlášených

⁹² EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND. Veřejný detail projektu [online]. [cit. 7. 10. 2019] Dostupné z: <https://esf2014.esfcr.cz/PublicPortal/Views/Projekty/Public/ProjektDetailPublicPage.aspx?action=get&datovySkladId=4109c8c0-adfb-4f14-9674-3f6a9b5b8265>

⁹³ EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND. Veřejný detail projektu [online]. [cit. 11. 10. 2019] Dostupné z: <https://esf2014.esfcr.cz/PublicPortal/Views/Projekty/Public/ProjektDetailPublicPage.aspx?action=get&datovySkladId=8fa31596-b86c-453d-b138-d69a13ddf282>

výzev přihlásilo 1 638 projektových žádostí v objemu 4,9 mld. Kč a podpořeno bylo 997 žádostí v celkové finanční výši 2,9 mld. Kč.

V rámci těchto dvou opatření v investiční prioritě 1.2 došlo k zazávazkování téměř 40% celkové alokace v rámci Investiční priority 1.2.

Aktivity v rámci PO 2

Druhá v pořadí v počtu podaných projektů je PO 2, která přispívá k naplnění prioritního cíle 9, jehož cílem je podpora sociálního začleňování a boj proti chudobě a diskriminaci. Do této PO bylo podáno celkem 4 811 projektových žádostí do 41 uzavřených výzev. Celkem 1 585 žádostí bylo vyřazeno v rámci formálního hodnocení, hodnocení přijatelnosti, nebo nesplnění podmínek věcného hodnocení. Z celkového počtu podaných žádostí bylo uzavřeno 1 816 Právních aktů.

Nejvíce podávaných projektů v rámci této PO bylo do investiční priority 2.3, která je zaměřná na podporu strategií komunitně vedeného místního rozvoje, jehož hlavní náplní je řešení problémů nezaměstnanosti a sociálního začleňování ve venkovských oblastech. Tato Investiční priorita je podrobně rozepsána v případové studii v kapitole 6. V rámci této I. P, se jedná o malé projekty, kde celková alokace tvoří pouze 2,6% z celkové alokace OPZ.

Nejvíce prostředků na tuto PO tvoří Investiční priorita 2.1, ve které jsou uzavřené právní akty v celkové hodnotě více než 10 mld. Kč z celkového počtu 19-ti vyhlášených výzev. V této Investiční prioritě byly podporovány projekty, které se zaměřují na podporu a rozvoj sociálních služeb, sociálního podnikání a podporu aktivit pro sociální začleňování. Více než polovina zazávazkované alokace připadána projektům, které jsou realizovány jednotlivým kraji v ČR. Příkladem může být např. projekt s názvem „Podpora vybraných druhů sociálních služeb ve Středočeském kraji“ jehož cílem je zajištění poskytování vybraných sociálních služeb, zejména služeb sociální prevence a jejich dostupnost osobám sociálně vyloučeným nebo ohroženým sociálním vyloučením na celém území Středočeského kraje. Cílem tohoto projektu je zvýšit uplatitelnost osob ohrožených sociálním vyloučením nebo sociálně vyloučených ve společnosti a na trhu práce.⁹⁴

Dalším příkladem projektu této Investiční priority může být např. projekt s názvem „Práce s vůní kávy“. Cílem tohoto projektu je vytvoření nového integračního sociálního podniku v Chomutově se dvěma provozovny - bistroem Café v Domečku a mobilní

⁹⁴ EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND. Veřejný detail projektu [online]. [cit. 11. 10. 2019] Dostupné z: <https://esf2014.esfcr.cz/PublicPortal/Views/Projekty/Public/ProjektDetailPublicPage.aspx?action=get&datovySkladId=9f44922b-9d7c-4c11-9df9-d61761665903>

kavárnou Café na cestách. Realizací projektu má dojít, k vytvoří 11-ti pracovních pozic pro osoby znevýhodněné na pracovním trhu, přesněji pro osoby se zdravotním postižením včetně osob s duševním onemocněním a pro dlouhodobě nezaměstnané.⁹⁵

Projektová aktivita je nejvíce zaměřena na projekty v rámci PO 1 a PO 2, do kterých jde také nejvíce finančních prostředků. Nejvíce jde na podporu zaměstnanosti, dále na sociální začleňování a boj s chudobou a pouze okrajově na oblast sociálních inovací, mezinárodní spolupráce a zvýšení efektivity veřejné správy.

5. 6 Naplňování výstupu realizace OPZ k 1. 10. 2019

Pro zhodnocení průběžného plnění výstupů realizace OPZ slouží tzv. Monitorovací indikátory. Tyto indikátory slouží k monitorování průběhu realizace celého operačního programu. Společné a specifické indikátory výstupu a jejich cílové hodnoty jsou stanoveny v prováděcím dokumentu Operačního programu Zaměstnanost 2014-2020. Žadatel v rámci předložené Žádosti o finanční podporu má povinnost uvést monitorovací indikátory, které mají vazbu na indikátory stanovené v dané oblasti podpory. Závazkové hodnoty uvedené v Žádosti o finanční podporu, jsou po schválení následně uvedeny v Rozhodnutí o poskytnutí dotace/Právním aktu (závazek). Průběžné plnění závazkových hodnot indikátorů (dosažená hodnota), jsou průběžně vykazovány v rámci překládaných monitorovacích zprávách a případná nedodržení po ukončení realizace projektu, jsou ze strany řídicího orgánu sankcionovány.

Pro zhodnocení průběžného plnění výstupu, byl vybrán základní výstupový monitorovací indikátor, kterým je celkový počet účastníků (6 00 00). Tento indikátor je sledován napříč všemi prioritními osami. Jedná se o počet účastníků, kterým v rámci projektu byla poskytnuta podpora vyšší, než je tzv. bagatelní podpora (více jak 40 hodin v rámci projektu). Tito osoby/účastníci (zaměstnanci, pracovníci implementační struktury, osoby cílových skupin apod.) získali v rámci projektu jakoukoliv formu podpory, bez ohledu na počet poskytnutých podpor. Podpora je jakákoliv aktivita financovaná z rozpočtu projektu, ze které mají cílové skupiny prospěch, podpora může mít formu např. školení, vzdělávacího nebo rekvalifikačního kurzu, odborné konzultace, poradenství, odborné praxe apod. Plnění hodnot je rozděleno na méně rozvinuté regiony, tedy regiony s HDP na obyvatele menším než

⁹⁵ EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND. Veřejný detail projektu [online]. [cit. 11. 10. 2019] Dostupné z: <https://esf2014.esfcr.cz/PublicPortal/Views/Projekty/Public/ProjektDetailPublicPage.aspx?action=get&datovySkladId=80f4ca99-b2bd-445e-83b6-b358657c01da>

75 % průměru EU a více rozvinuté regiony, kde HDP na obyvatele dosahuje 90 % průměru EU a více, kterým je v České republice pouze hlavní město Praha.

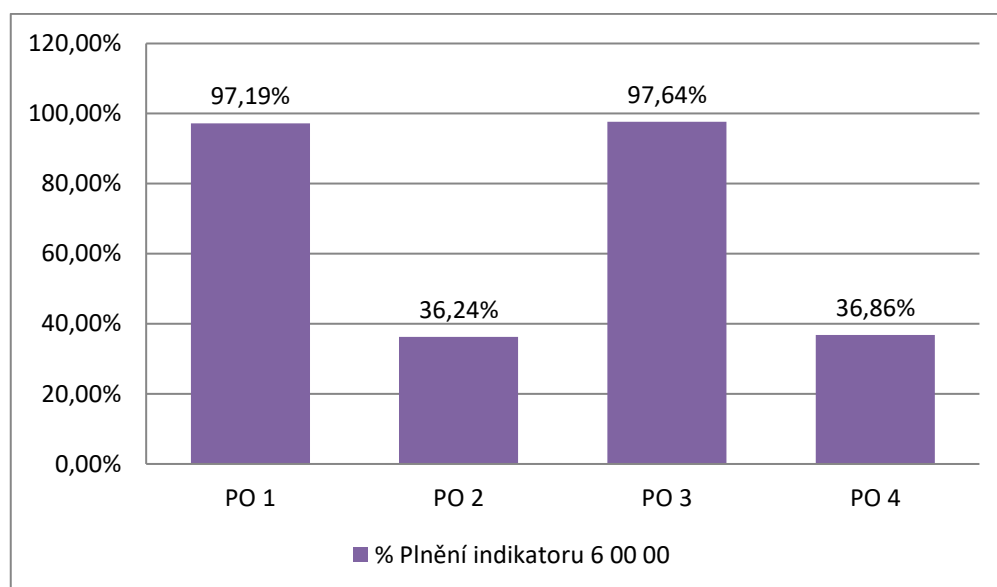
Tabulka 9: Přehled stavu plnění indikátoru – Celkový počet účastníků

Prioritní osa	Kategorie regionu	Kód	Název indikátoru	Měrná jednotka	Závazky	Dosažená hodnota	Milník 2023	Procento plnění 2023	Závazky/ Milník 2023
PO1	Méně rozvinuté regiony	60000	Celkový počet účastníků	osoby	457 112	316 970	334 141	95%	137%
PO1	Více rozvinuté regiony	60000	Celkový počet účastníků	osoby	20 244	17 544	10 059	174%	201%
PO2	Méně rozvinuté regiony	60000	Celkový počet účastníků	osoby	111 528	48 030	125 939	38%	89%
PO2	Více rozvinuté regiony	60000	Celkový počet účastníků	osoby	10 037	1 954	11 982	16%	84%
PO3	Méně rozvinuté regiony	60000	Celkový počet účastníků	osoby	3 435	2 152	2 204	98%	156%
PO3	Více rozvinuté regiony	60000	Celkový počet účastníků	osoby	461	289	296	97%	156%
PO4	Méně rozvinuté regiony	60000	Celkový počet účastníků	osoby	20 787	7 259	19 977	36%	104%
PO4	Více rozvinuté regiony	60000	Celkový počet účastníků	osoby	2 421	843	2 006	42%	121%
PO5	NR	60000	Celkový počet účastníků	osoby	700	664	300	221%	233%
Celkový počet účastníků					1 252 751	790 745	1 013 508	78%	124%

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů z CSSF14+ (údaje platné k 1. 10. 2019).

Z tabulky č. 9 je vidět, že závazkové hodnoty, které mají být v rámci OPZ naplněny po jeho ukončení, jsou již naplněny v rámci PO5 a to dokonce dvojnásobně. PO 1 týkající se více rozvinutých regionů, tedy hlavního města Prahy, je splněna na 174%. Nejhůře v rámci dosahovaných výstupů je PO 2, která dosahuje pouze 16% ve více rozvinutých regionech.

Graf 13: Plnění MI – Celkový počet účastníků bez PO 5

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů z CSSF14+ (údaje platné k 1. 10. 2019).

Pro lepší zobrazení dosahovaných hodnot, v rámci jednotlivých prioritních os, byl vytvořen graf č. 13, který zobrazuje celkové plnění monitorovacího indikátoru – celkový počet účastníků ze stanoveného milníku pro rok 2023, tedy pro rok, ve kterém bude Operační program ukončen.

V celkovém shrnutí dosavadní implementace, dosahuje OPZ očekávaného pokroku jak v průběžném čerpání přidělené alokace, tak v dosažených výstupech. Nejvíce pokročilá je Prioritní osa 1 a to zejména díky Investiční prioritě 1.1, jejichž součástí jsou velké projekty v celkovém objemu 17 639,39 mil. Kč (CZV) v oblasti Aktivní politiky zaměstnanosti, které jsou realizovány přes Úřady práce České republiky. Tyto projekty také jako jedny z prvních projektů zahájily realizaci.

Slabinou stávajícího programového období a rovněž Operačního programu Zaměstnanost je malý důraz na měření reálných výsledků, resp. dopadů programu. To

znamená, do jaké míry realizovaný program přispěl ke zlepšení identifikovaného problému. V aktuálním programovém období probíhá měření na základě informací, kolik osob se zapojilo do projektu, ale není sledován celkový dopad celého projektu. Např. není nijak měřitelné, kolik osob, které prošly rekvalifikací, byly po zdárném absolvování projektu zaměstnané.

Ve způsobu hodnocení kvality a přínosu probíhají pouze dílčí evaluace programu, například v souvislosti s realizací investiční priority 2.3 – projekty předkládané prostřednictvím místních akčních skupin. Zde jsou však pouze sbírány tzv. příklady dobré praxe a není hodnocen impakt programu jako celku. Na měření impaktu při distribuci prostředků z Evropského sociálního fondu se zaměřují v jiných členských státech EU, například v Portugalsku.⁹⁶ V rámci tohoto programu, který se nazývá „Social Impact Bond“ probíhá tzv. platba za výsledek, kde součástí projektu jsou tři hlavní strany (veřejný sektor, žadatel a investor), jejichž zájmy jsou sladěny s předem dohodnutými a měřitelnými sociálními výsledky. Po splnění průběžných výsledků, které jsou předem stanoveny a vyčísleny jsou postupně uvolňovány finanční prostředky investorům. Tento způsob financování nelze aplikovat na všechny oblasti podpory, ale je nutné se zamyslet nad způsobem hodnocení projektů z pohledu kvalitativního namísto kvantitativního.

Toto bude potřeba napravit v příštím programovém období 2021+, v rámci kterého je nutné zajistit, aby probíhalo hodnocení kvality dopadu. Na základě nestandardizovaných rozhovorů se zástupci členů pracovních skupin, kteří se podílejí na přípravě Strategie regionálního rozvoje pro programové období 2021-2027 a přípravě Akčního plánu na první dva roky realizace dalšího programového období (2021-2022) by měl být využíván nástroj pro měření kvality a reálných výsledků s názvem „Territorial Impal Assesment“. Tento nástroj by měl být využíván v oblasti politik i v oblasti projektů a jeho smyslem je komplexně vyhodnotit potenciální dopad politiky/koncepce/projektu v oblasti sociální, environmentální a ekonomické. Prozatím není znám podrobný způsob hodnocení, pouze skutečnost, že na přípravě měření kvality se začíná pracovat.

⁹⁶ EUROPEAN COMMISSION. *The Social Impacts Bonds Programme Using ESF to finance Social Innovation and Social Entrepreneurship* [online]. European Investment Bank, 2018. 68 s. (PDF). [cit. 5. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.fi-compass.eu/sites/default/files/publications/fi-compass%20study%20on%20the%20Social%20Impacts%20Bond%20programme%20under%20the%20Portugal....pdf>

6 Případová studie zaměřena na přístup LEADER v OPZ

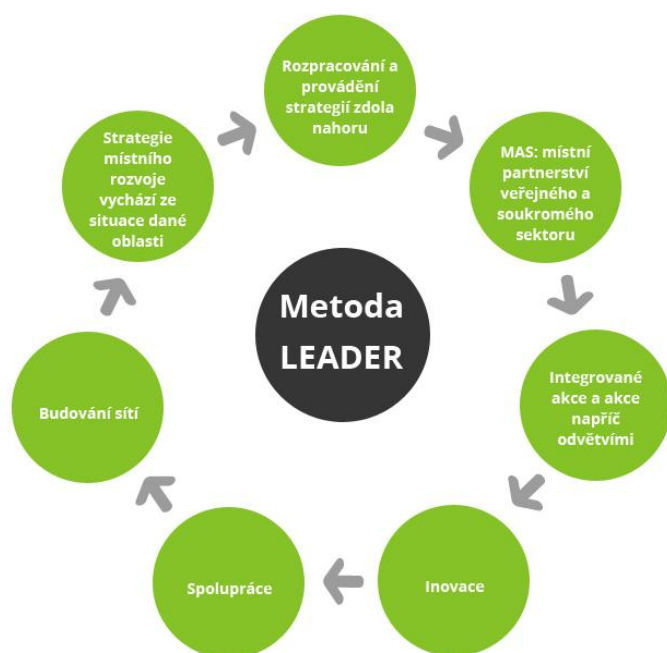
V rámci případové studie byla vybrána prioritní osa 2 Sociální začleňování a boj s chudobou, konkrétně investiční priorita 2.3 Strategie pro místní rozvoj s vedoucí úlohou komunit. Jedná se o specifický cíl 2.3.1, jehož cílem je zvýšit zapojení lokálních aktérů do řešení problémů nezaměstnanosti a sociálního začleňování lidí ve venkovských oblastech.

Vzhledem ke skutečnosti, že celý OPZ je velice rozsáhlý, byla vybrána výše uvedená investiční priorita, v rámci které, je realizován přístup LEADER, který přispívá k zacílení podpory přímo na potřeby vymezeného venkovského území. Přístup LEADER je v rámci OPZ nový a tak byl vybrán k bližšímu zjištění jeho fungování v rámci OPZ prostřednictvím případové studie.

6. 1 Přístup LEADER

Přístup LEADER je explicitně zaměřen na rozvoj venkovského území a je iniciativou propojující aktivity rozvíjející venkovskou ekonomiku. Cílem je podpora rozvoje venkova, která je založena na principu zdola nahoru. Projekty vycházejí přímo od místních lidí venkovských oblastí. Filosofie přístupu LEADER vychází z přesvědčení, že jedině místní společenství dobře zná slabé a silné stránky daného regionu a je schopno samo dobře řešit své vlastní problémy.

Obrázek 1: Principy metody LEADER

Zdroj: Přístup LEADER. NSMAS.cz. [online]. Dostupné z: <http://nsmascr.cz/>

Přístup LEADR je realizována prostřednictvím místních akčních skupin (dále jen „MAS“). MAS je společenství, které je utvářené veřejným a soukromým sektorem, působící na předem vymezeném území, v rámci kterého připravuje a navrhuje rozvojové strategie. Základním cílem MAS je zlepšení kvality života a životního prostředí v daném území. MAS vznikají na venkově, přesněji na území obcí s méně než 25 000 obyvateli. Maximální velikost MAS nesmí překročit hranici 100tis obyvatel a není menší než 10tis obyvatel. V ČR v současnosti působí 179 standardizovaných MAS (MAS splněním podmínky standardizace prokázaly, že jsou schopny podílet se na implementaci programů financovaných z evropských fondů).

Zapojení MAS do OPZ

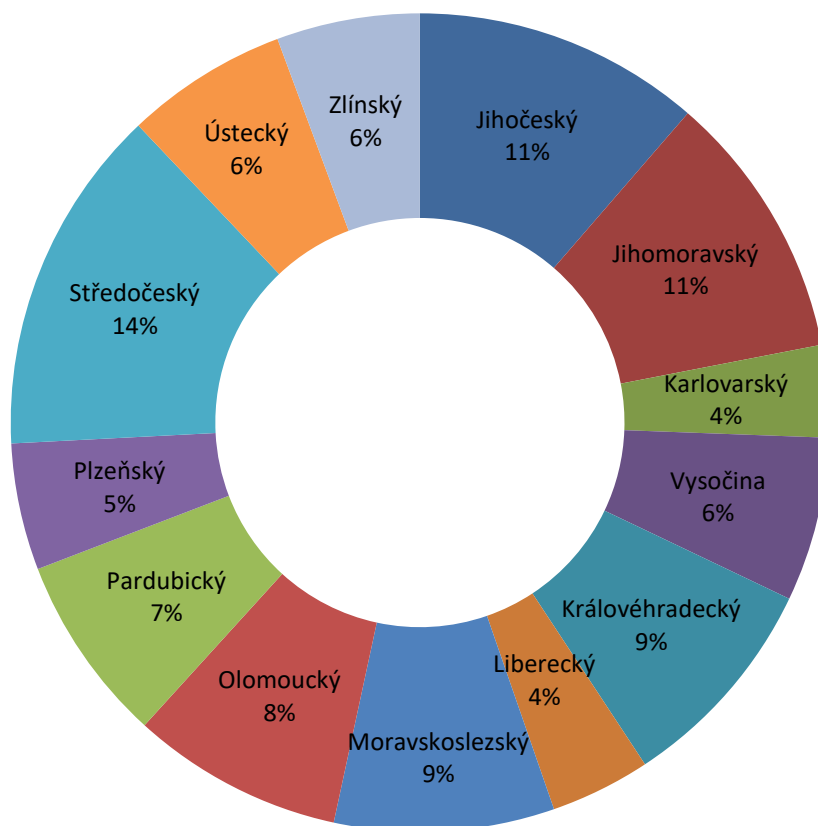
Místní akční skupiny ve spolupráci s řídicím orgánem, kterým je Ministerstvo práce a sociálních věcí zabezpečují implementaci investiční priority 2.3 Operačního programu Zaměstnanost.

Po ukončení procesu hodnocení strategie komunitně vedeného místního rozvoje (Dále jen „SCLLD“) byl řídicím orgánem vystaven akceptační dopis programového rámce OPZ, jehož součástí je rezervace finančních prostředků z OPZ pro danou MAS.

Z celkového počtu 179 MAS žádalo na opatření z OPZ 158 MAS, pouze 151 MAS splnilo podmínku pro vydání akceptačního dopisu, ve kterém jsou rezervovány prostředky na opatření OPZ. Celková rezervovaná alokace pro MAS v rámci OPZ v programové období 2014-2020 činí 2 179 219 683,16 Kč, průměrná částka na MAS je 14 mil. Kč. Jedná se o 9,5 % z alokace prioritní osy 2 a 2,6% celkové alokace OPZ.

Alokace do jednotlivých MAS byla přidělena koeficientem, který byl sestaven na základě předem stanovených kritérií. Kritéria se týkala velikosti území MAS vyjádřené počtem obyvatel MAS, podílu nezaměstnaných osob na území MAS, indexu závislosti za MAS, typologií (periferností) MAS a podmínkou, zda se na území MAS nacházejí sociálně vyloučené lokality.

Graf 14: Rozdělení alokace MAS do jednotlivých krajů v ČR

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů z CSSF14+ (údaje platné k 1. 10. 2019).

Největší podíl zaujímá Středočeský kraj a má téměř 14% zarezervované alokace, na který připadá 299 408 182,13 Kč. V rámci tohoto kraje je celkem 22 MAS, které realizují programový rámec OPZ. Nejmenší část alokace připadá na Karlovarský kraj, ve kterém je zarezervovaná finanční alokace ve výši 79 292 102,00 Kč a na jehož území je pouze 5 MAS.

V této souvislosti je nutno dodat, že některé venkovské části České republiky nespádají pod žádnou místní akční skupinu. Tato situace je způsobena tím, že buď v dané oblasti nebyl o metodu LEADER zájem a nepodařilo se místním aktérům vytvořit společenství, které by splňovalo závazné podmínky, nebo jim nebyla schválena strategie komunitně vedeného místního rozvoje. Obrázek č. 2 znázorňuje pokrytí MAS na území České republiky.

Podporované aktivity OP Z v rámci přístupu LEADER

V rámci přístupu LEADER jsou podporovány aktivity, které se budou týkat lokální nezaměstnanosti, lepší dostupnosti sociálních služeb a zlepšení situace osob, které jsou ohrožené vyloučením. Aktivity, které mohou být realizovány v rámci specifického cíle 2.3.1, jsou rozděleny do čtyř oblastí:

1. Podpora sociálního začleňování osob sociálně vyloučených či sociálním vyloučením ohrožených prostřednictvím poskytování vybraných sociálních služeb v souladu se zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, a prostřednictvím dalších programů a činností v oblasti sociálního začleňování
2. Podpora komunitní sociální práce a komunitních center jako prostředků sociálního začleňování nebo prevence sociálního vyloučení
3. Podpora opatření v oblasti zaměstnanosti
4. Vznik nových a rozvoj existujících podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání
5. Podpora prorodinných opatření obcí a dalších aktérů na místní úrovni⁹⁷

Místní akční skupiny vyhláší výzvy pouze na aktivity, které mají schváleny v rámci svých strategií komunitně vedeného místního rozvoje v rámci OPZ a musejí být v souladu s výše uvedenými oblastmi pro daný specifický cíl.

Proces přípravy výzvy a administrace při výběru projektů

Před samotným vyhlášením výzvy, je provedeno místní šetření vymezeného území MAS, v rámci kterého, jsou zjišťovány potřeby daného území. Realizují se osobní konzultace ohledně projektových záměrů s jednotlivými potencionálními žadateli, pro jednotlivá projektová opatření. Pouze projekty, které jsou pro dané území potřebné, jsou poté připravovány společně s MAS pro úspěšné předložení. Po tomto zmonitorování svého území a zajištění vhodných žadatelů, MAS předkládá návrh výzvy Řídícímu orgánu OPZ. Výzva je předkládána prostřednictvím systému CSSF14+ (Centrální systém strukturálních fondů), která musí být v souladu se schválenou SCLLD a stanovenými pravidly OPZ. Současně s výzvou MAS stanovuje podmínky pro hodnocení a výběr projektů, které musí

⁹⁷ Výzva pro MAS na podporu strategií komunitně vedeného místního rozvoje, Příloha č. 3 [online].

být v souladu s principy pro výběr projektů vymezenými v nařízení č. 1303/2013, zejm. čl. 125 odst. 3.

Řídící orgán po kontrole splnění všech podmínek ověří metodický soulad všech podmínek a umožní výzvu MAS vyhlásit.

MAS vyhláší v rámci svých SCLLD pouze kolové výzvy. Jedná se o výzvy, které mají pouze jedno kolo příjmu žádostí s předem stanoveným začátkem a koncem dané výzvy, po jehož ukončení dochází k hodnocení a výběru ze všech předložených žádostí.

Po ukončení termínu příjmu žádostí o podporu do výzvy MAS přichází na řadu proces hodnocení a výběr projektů ze strany MAS. V první fázi procesu hodnocení předložených žádostí provede MAS kontrolu formálních náležitostí a přijatelnosti. Následně je provedeno věcné hodnocení dle předem stanovených kritérií, které byly definovány výzvou příslušné MAS.

Po výběru projektu jsou veškeré výsledky z hodnocení zaneseny do CSSF14+ a žadatel informován o aktuálním stavu hodnocení jeho předložené žádosti o podporu.

Po splnění všech výše uvedených procesů jsou všechny projekty, které byly součástí hodnocení a výběru, předány Řídícímu orgánu k závěrečnému ověření a případnému poskytnutí podpory z OPZ.

Řídící orgán dále provádí kontrolu procesů postupů MAS a při splnění všech podmínek vydává Právní akt o poskytnutí podpory pro vybraný projekt MAS.

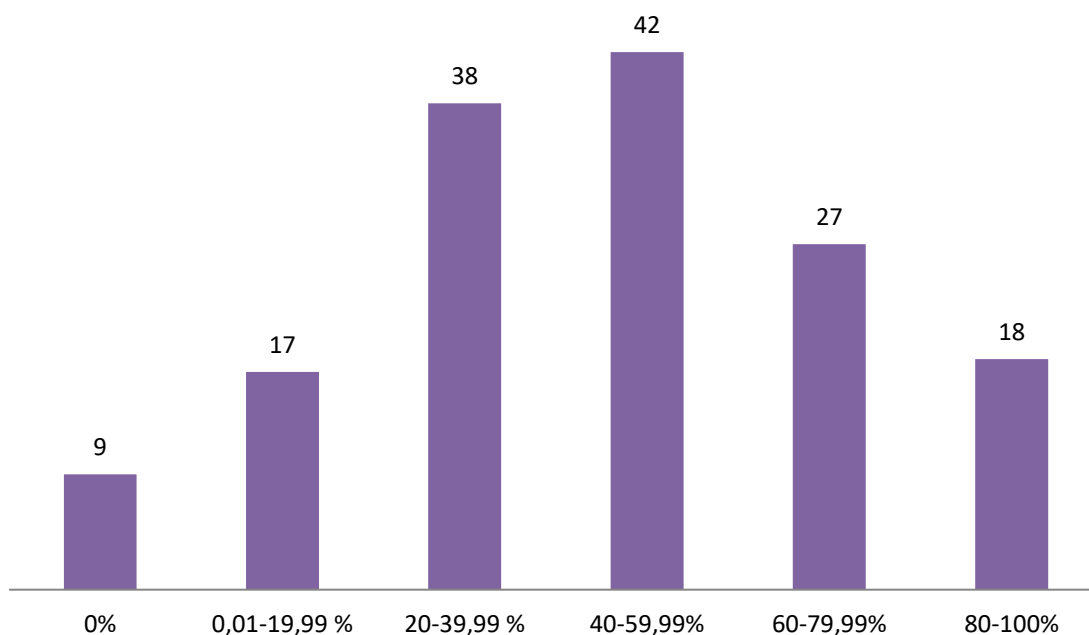
6. 2 Aktuální stav realizace

V následující části byla provedena analýza současného stavu k 1. 10. 2019 v investiční prioritě 2.3, specifickém cíli 2.3.1 v Operačním programu Zaměstnanost v programovém období 2014-2020.

Z celkového počtu 151 MAS, které mají v České republice schválenou strategii komunitně vedeného místního rozvoje, se 26 MAS nepodařilo zazávazkovat ani 30% alokace. 80 MAS, tedy více než polovina všech MAS dokázaly k 1. 10. 2019 zazávazkovat 20-60% svojí přidělené alokace na opatření OPZ. V neposlední řadě nejde pominout, že 45 MAS se podařilo zazávazkovat více než 60 % svojí alokace, z toho 18 MAS má již veškerou svojí finanční alokaci ve vydaných právních aktech. Je nutné podotknout, že ke schválení strategií, které jsou podmínkou při implementaci OPZ, docházelo až v druhé polovině roku 2016 a schvalovací proces trval až do prosince roku 2017, kdy došlo ke schválení poslední strategie komunitně vedeného místního rozvoje. Samotná realizace

metody LEADER v programovém období 2014-2020 nabrala největšího růstu až v průběhu roku 2017. Z toho důvodu docházelo ke značnému zpoždění oproti jiným prioritním osám OPZ.

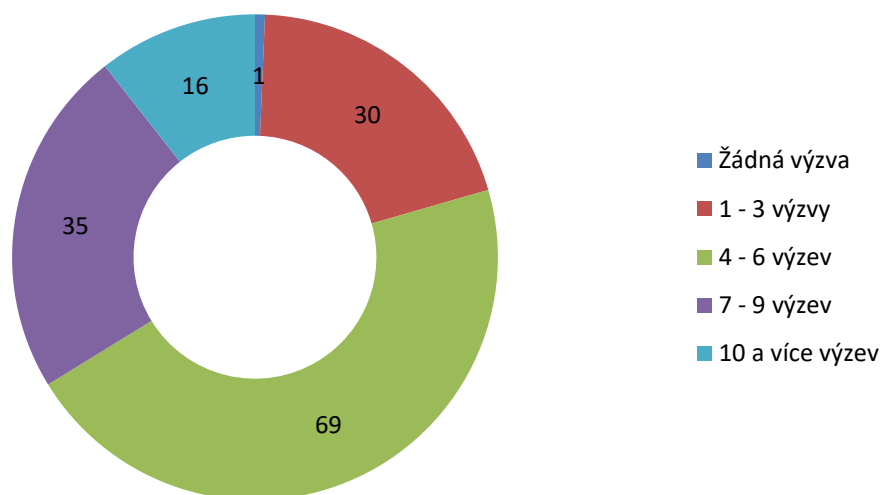
Graf 15: Počet MAS dle % zazávazkované alokace ve vydaných právních aktech

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů z CSSF14+ (údaje platné k 1. 10. 2019).

Níže na grafu č. 16 je patrná aktivita MAS z hlediska počtu vyhlášených výzev. Graf znázorňuje počty MAS podle toho, kolik jim bylo schváleno výzev, u kterých proběhla kompletně celá administrace, přes výběr projektů až po předání projektů ke kontrole na řídicí orgán, kterým je Ministerstvo práce a sociálních věcí/úsek pro evropské fondy.

Graf 16: Počet MAS dle počtu vyhlášených výzev

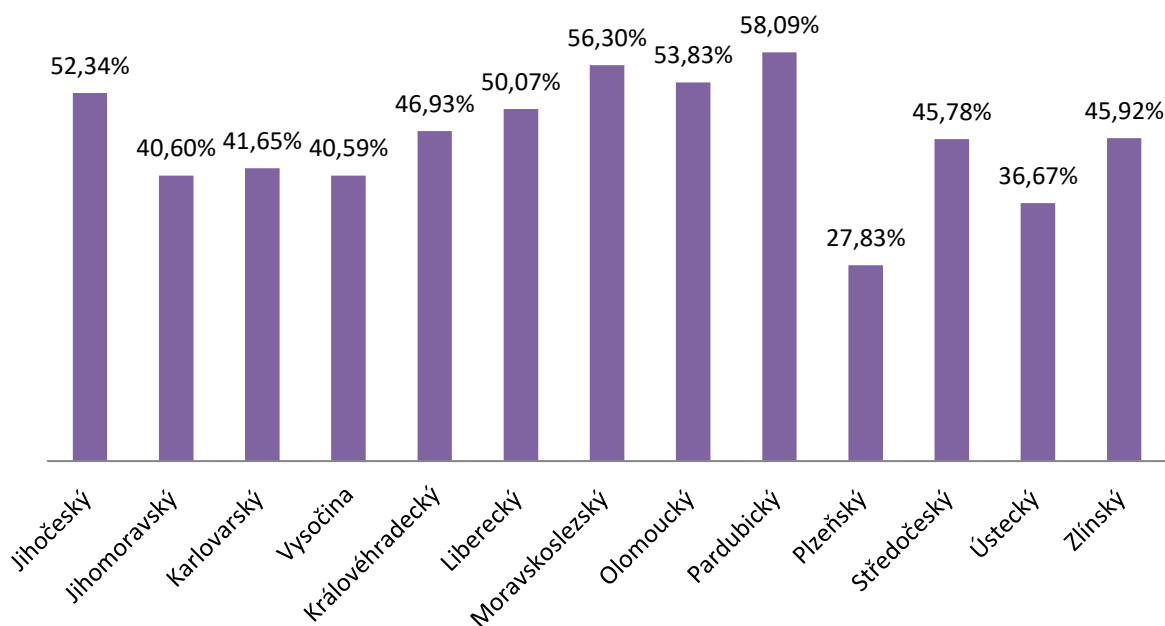
Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů z CSSF14+ (údaje platné k 1. 10. 2019).

Z celkového počtu 894 ukončených výzev většina MAS (69) úspěšně zrealizovala 4-6 výzev. Pouze 1 MAS stále ještě úspěšně neukončila žádnou výzvu. Dále nutné podotknout, že v případě 16-ti MAS se podařilo zrealizovat 10 a více výzev.

Úspěšnost zazávazkování a aktivita MAS se značně liší napříč celou ČR. Následující graf nabízí porovnání MAS dle toho, pod který kraj v rámci ČR spadají.

V průměru za všechny MAS na území ČR se povedlo zazávazkovat téměř 68 % celkové alokace pro MAS. Z celkové alokace ve výši 2 179 219 683,16 Kč jsou ve vydaných právních aktech finanční prostředky o objemu 1 483 700 591,32 Kč.

Graf 17: % zazávazkované alokace dle jednotlivých krajů dopadu realizace

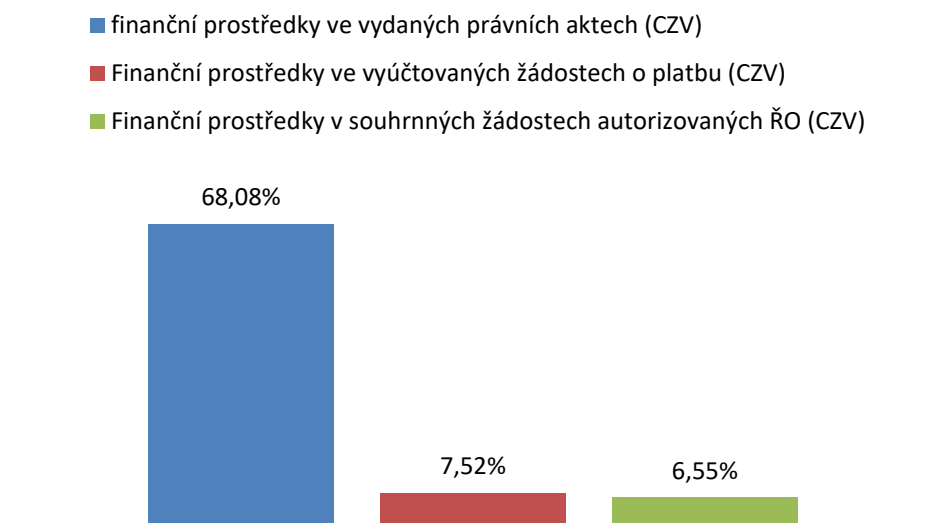
Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů z CSSF14+ (údaje platné k 1. 10. 2019).

Při rozdělení zazávazkované finanční alokace do jednotlivých krajů v ČR, dle místa dopadu realizace, vykazují v tomto ohledu největší aktivitu MAS v Pardubickém kraji, naopak nejmenší aktivita MAS je na území Plzeňského kraje, kde došlo k zazávazkování přidělené finanční alokace pouze v 28 %.

6. 3 Úspěšnost přístupu LEADER

Z celkové zarezervované alokace pro MAS na území České republiky bylo 68 % zazávazkováno v Právních aktech na základě úspěšného splnění všech podmínek pro výběr projektu na území jednotlivých MAS. Z grafu č. 18 je vidět, že pouze 7,52 % finančních prostředků bylo zatím vyúčtováno na základě předložených žádostí o platbu. Poslední údaj nám říká, že pouze 6,55 % finančních prostředků z celkové rezervované alokace bylo schváleno v rámci souhrnných žádostí, které byly autorizované Řídícím orgánem.

Graf 18: Zazávazkovaná a vyúčtovaná alokace MAS

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů z CSSF14+ (údaje platné k 1. 10. 2019).

Orientace projektových aktivit

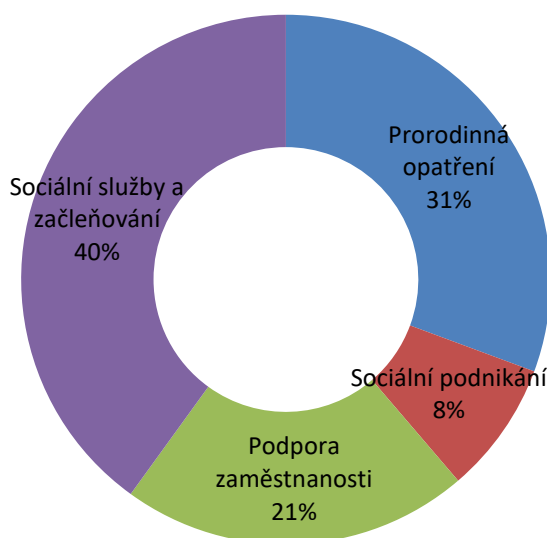
Doposud bylo podáno 1 514 Žádostí o finanční podporu a k 1. 10. 2019 bylo v CSSF14+ evidováno 948 uzavřených Právních aktů v celkovém objemu 1 483,7,58 mil. Kč. Míra úspěšnosti žádosti o finanční podporu je více než 60%, což je více než průměr všech Prioritních os v rámci OPZ. Celkem bylo vyhlášeno 894 výzev MAS. Projekty předkládané do výzev MAS jsou rozpočtově malé. Minimální způsobilost výdajů se pohybuje od 400 tisíc Kč, průměr se pohybuje na hranici 1,7 mil. Kč.

Tabulka 10: Zaměření projektů s vydaným Právním aktem v rámci CLLD

Podporovaná aktivita	Počet projektů	CZV projektu	Příspěvek EU
Prorodinná opatření	450	454 543 262,68	386 361 772,5
Sociální podnikání	48	120 089 271,25	99 254 764,49
Podpora zaměstnanosti	183	315 128 727,36	267 859 418
Sociální služby a začleňování	267	593 939 330,03	492 209 648,7
Celkem	948	1 483 700 591,32	1 245 685 604

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů z CSSF14+ (údaje platné k 1. 10. 2019).

Graf 19: Zaměření projektů s vydaným Právním aktem v rámci CLLD

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů z CSSF14+ (údaje platné k 1. 10. 2019).

Pro bližší přiblížení projektových aktivit, byly náhodně vybrány 4 MAS z rozdílných krajů České republiky, z nichž budou níže popsány některé z jejich podpořených projektů.

Vybranými MAS jsou:

- MAS Brdy - Vltava o.p.s., Středočeský kraj
- MAS Český sever, z.s., Ústecký kraj
- MAS Česká Kanada o.p.s., Jihočeský kraj
- MAS Sdružení SPLAV, z.s., Královéhradecký kraj

Projekty v rámci oblasti sociálních služeb a začleňování

Jak je patrné z grafu č. 19, největší objem finančních prostředků ve vydaných Právních aktech je v rámci aktivity na podporu sociálních služeb a sociálního začleňování. Jedná se téměř o 594 mil. Kč. V této aktivitě jsou podporovány sociální služby poskytované terénní a ambulantní formou např. se jedná o odborné sociální poradenství, terénní programy, sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, raná péče, kontaktní centra, sociální rehabilitace, osobní asistence a atd. Dále jsou podporovány aktivity v oblasti sociálního začleňování, např. se jedná o programy prevence a řešení problémů v sociálně vyloučených lokalitách, programy pro osoby, které opouštějí zařízení pro výkon

trestu odnětí svobody, oblast sociálně-právní ochrany dětí, podpora služeb paliativní péče a mnoho dalších aktivit. Celkem v rámci této aktivity bylo vydáno 267 Právních aktů.

Příkladem těchto podporovaných aktivit může být např. projekt s názvem „Terénní práce Šluknovsko“, který byl doporučen k finanční podpoře přes MAS Český sever. Cílem tohoto projektu je přispět k sociálnímu začleňování a řešení nepříznivé sociální situace 120 osob sociálně vyloučené a osoby sociálním vyloučením ohrožené pomocí realizace základních činností sociální služby Terénní programy. Sociální služba je poskytována dle popisu základních činností, které vychází ze zákona 108/2006 Sb. O sociálních službách. Jedná se o základní činnost zprostředkování kontaktu klienta se společenským prostředím a pomoc klientům při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí. V rámci základních činností se pracovníci při řešení situace klienta soustředí na následující oblasti: bydlení, zdraví, dluhů, uplatnění na trhu práce, péče o děti, vyřizování dokladů, vyřízení invalidního důchodu, návaznost na další služby, trvalý pobyt, péče o vlastní osobu. Šluknovsko je tvořeno 18 obcemi (cca 55 tis. obyvatel) a tento region stále patří mezi chudší části České republiky. Nezaměstnanost v tomto regionu je 5,79% dle statistik Úřadu práce a tedy výrazně přesahuje průměr v ČR. V některých sociálně vyloučených lokalitách nezaměstnanost dosahuje 80-85% z důvodu nízké kvalifikace a minimální praxe. Průvodním jevem se stává špatné zapojování obyvatel ze sociálně vyloučených lokalit do běžného života (vzdělávání, zaměstnání, bydlení), růst patologických jevů (jako např. vysoká kriminalita - zneužívání seniorů a osob s handicapem, závislost na alkoholu a drogách, trestná činnost dětí a mladistvých aj.). Dochází k postupnému nárůstu klientů s duševním onemocněním. Zvyšuje se počet osob bez přístřeší, seniorů s nízkým příjmem, osob s handicapem bez přístřeší, kteří mají v anamnéze závislost na návykových látkách. K dosažení hlavního a dílčích cílů bude využita sociální práce v rámci poskytování základních činností sociální služby, kdy nejprve dojde k mapování situace osoby z CS, zjištění hendikepů, které vedou k ohrožení sociálním vyloučením, nastavení podpory pro řešení situace v individuálním plánu. Díky podpoře má dojde ke zvýšení motivace a schopností osob z CS řešit svou obtížnou životní situaci dle platné legislativy, za využití dostupných zdrojů. Tím má dojít ke snížení prohlubování či vzniku sociálního vyloučení.

Realizace projektu probíhá až do 31. 12. 2021 a od počátku realizace projektu nastoupilo do projektu 49 osob, z čehož 16 osob přesáhlo bagatelní podporu více jak 40 hodin a 29

osob získalo podporu nižší než 40 hodin. Na základě dostupných informací se zdá být projekt velice úspěšný a aktivity v daném regionu, se naplňují dle předpokládaného harmonogramu.⁹⁸

Další projekt, který je zároveň příkladem dobré praxe ze strany MPSV nese název „Spolu-pracujeme, spolu se SPLAVem“. Tento projekt je přímo klíčovým projektem, MAS Sdružení SPLAV. Cílem tohoto projektu je využití zázemí komunitní zahrady v Doudlebách nad Orlicí a zkušeností z předchozích činností ve prospěch osob sociálně ohrožených, zejména osob se zdravotním hendikepem a osob pečující o osoby blízké, pro jejich integraci do společnosti a uplatnění v pracovním životě. Osobám zapojeným do projektu je nabídnut měsíční motivační program, individuální pracovní-diagnostický program, práce na zkoušku po dobu 3 měsíců u vhodných zaměstnavatelů v regionu s možností trvalého zaměstnání. Dále je součástí projektu antidiskriminační kampaň, v rámci které vznikne i reportážní film o komunitní zahradě. Podstatnou aktivitou je síťování organizací působících v oblasti sociálního začleňování nejen mezi sebou, ale také se zástupci obcí, městských úřadů, Královéhradeckého kraje, ÚP ČR, ČSSZ a MPSV. Role MAS je v rámci projektu viděna zejména jako prostředníka k propojování různých aktérů v regionu a vzájemnému předávání informací. V rámci projektu se tak setkávají lidé se znevýhodněním, úspěšní podnikatelé a různí poskytovatelé sociálních služeb, kteří spolu doposud nijak nespolupracovali, zástupci Úřadu práce, starostové, kteří mnohdy nemají dostatečný přehled o možnostech využívání sociálních služeb, a široká veřejnost. Tato různorodost také přináší nečekané benefity pro aktivizaci skupiny jako celku. Projekt umožňuje individuální a komplexní řešení životní situace jednotlivých účastníků projektu. Z prvních dvou běhů (tj. 25 osob) je v různých zaměstnáních (úklid, obchod, administrativa, potravinářství, práce v lese, strojírenství) zaměstnáno 10 osob po skončení podpory ze strany projektu.⁹⁹

MAS Česká Kanada ve výzvě zaměřené na sociální služby a sociální začleňování podpořila projekt s názvem „Malá farma: Pracovní a motivační program v Terapeutické komunitě v Podcestném Mlýně“, projekt se zaměřuje na klienty s minulostí drogové

⁹⁸ CEDR – komunitní spolek. Veřejný detail projektu [online]. [cit. 25. 10. 2019]. Dostupné z: <https://os-cedr.cz/terenni-prace-na-sluknovsku-socialni-sluzby/>

⁹⁹ EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND. Veřejně přístupný abstrakt projektu [online]. [cit. 15. 10. 2019]. Dostupné z: https://www.esfcr.cz/projekty-opz/-/asset_publisher/ODuZumtPTtTa/content/spolu-pracujeme-spolu-se-splavem?inheritRedirect=false

závislosti a reaguje na situaci, kdy klienti absolvující dlouhodobou léčbu závislosti v uzavřeném prostředí a poznávají realitu pracovního trhu až ve chvíli po výstupu z Terapeutické komunity. Tento moment je z hlediska jejich další socializace rizikový. Projekt má ambici připravit klienty na tento moment, posílit jejich schopnost orientace ve společnosti. Osobám z řad cílové skupiny jsou nabídnuty aktivity zaměřené na rozvoj psychosociálních a praktických dovedností, vedoucí k vytvoření pozitivních návyků k pravidelné práci, odolnosti vůči stresovým situacím a posílení osobních kompetencí v běžném životě. Praktické dovednosti v sobě zahrnují chov drobného zvířectva, pěstitelství a péče o zeleninovou zahradu a zpracování produktů. Dále jsou klientům nabízeny různé workshopy a přednášky týkající se např. dlouhého poradenství. Cílem projektu je podpora min. 20ti osob/rok. Do projektu již bylo zapojeno 25 osob a 18 z nich již získalo podporu vyšší než 40hodin.¹⁰⁰

Projekty v rámci oblasti prorodinných opatření

Další nejvíce podporovanou oblastí jsou služby zaměřující se na zařízení péče o děti, které zajišťují péči o děti v době mimo školního vyučování, doprovody na kroužky a zájmové aktivity, příměstské tábory, společná doprava dětí do/ze školy, dětské skupiny a vzdělávání pečujících osob. Na tyto aktivity je největší podíl vydaných právních aktů v celkovém počtu 450 o objemu 455 mil. Kč.

Největší podíl projektů v rámci této oblasti tvoří příměstské tábory, jejichž cílem je soulad rodinného a pracovního života, který usnadní rodičům péči o předškolní a školní děti do 15 let v průběhu prázdnin. Rodičům je v rámci této aktivity umožněno udržet si zaměstnání, vykonávat zaměstnání v maximální míře, aktivně si hledat práci, či vzdělávat se a zvyšovat svoji kvalifikaci.

Příkladem dobré praxe nese projekt s názvem „Prázdniny s Fantazií“, který byl podpořen MAS Česká Kanada. Cílem projektu je pomoc rodičům v péči o děti v období letních a jarních prázdnin formou nepobytových táborů, čímž pomáhá sladit jejich rodinný a pracovní život. Projekt se zaměřuje i na potřeby rodičů dětí s některým typem postižení, zejm. děti s autismem, které jsou na „běžném“ táboře neumístitelné. Díky

¹⁰⁰ EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND. Veřejně přístupný abstrakt projektu [online]. [cit. 15. 10. 2019]. Dostupné z: https://www.esfcr.cz/documents/21802/11962081/06_Spolupracujeme+spolu+se+SPLAVem_abstrakt.pdf/d7b6cb0f-716f-4234-9f7b-034cff4dbca?t=1568988862025

spolupráci se sociálně zaměřenými organizacemi je možné přijímat na tábory i tyto děti. Díky podpoře z OPZ jsou tyto aktivity dostupné zejména pro ty nejpotřebnější, kterými jsou například matky samoživitelky, sociálně slabší rodiny, kde rodiče vykonávají např. jenom sezónní práce nebo rodiče dětí s postižením. Cílem projektu je podpora 45 rodin a doposud v rámci realizace projektu bylo podpořeno celkem 55 rodin. Vzhledem k úspěšnosti plnění je nutné podotknout, že projekt se nachází teprve v polovině svojí realizace. Příjemce tohoto projektu, kterým je Svět Fantazie z.ú., aktuálně realizuje celkem 4 projekty z OPZ v rámci výzev MAS Česká Kanada. Každý z projektu je zaměřen na jinou oblast podpory, ale přesto jsou vzájemně propojené do jednoho dobře promyšleného a synergického celku. Sám příjemce uvedl, že hlavní rozdíl mezi projektem podávaným přes MAS a projektem podávám do celostátní výzvy, spatřuje hlavně v tom, že pracovníci MAS mají lepší znalosti regionu, větší možnosti poradenství a velkou pomoc při přípravě projektu. Spolupráce s MAS je tak založena na vzájemné motivaci realizovat v regionu kvalitní projekty.¹⁰¹

Další příkladný projekt nese název „Šance i pro starší děti z 1. stupně ZŠ Potštejn“, který byl podpořen přes MAS Sdružení SPLAV. Realizací projektu je zajištění školní družiny pro žáky 4 a 5. tříd, která je vzhledem k růstu počtu žáků školy určena pouze pro žáky nižších ročníků. Cílem projektu je zajistit péči v době mimo školní vyučování i pro starší žáky, jejichž rodiče jsou v odpoledních hodinách v zaměstnání a nemohou se sami postarat o náplň jejich času a o dohled nad nimi. Realizací projektu je dětem nabídnuto smysluplné trávení odpoledního času, jehož součástí jsou možnosti různých zájmových činností. V projektu se počítá s průměrnou obsazeností 12 žáků/školní rok. Za tři roky trvání projektu, minimálně 36 dětí. Již v prvním roce realizace, bylo podpořeno 13 dětí. Je teda patrné, že o projekt je ze strany rodičů velký zájem.¹⁰²

V této oblasti se vyskytují další projekty, jako je např. podpora volnočasových aktivity pro děti v průběhu školního roku, dále projekty zaměřené na dětské skupiny, jejich vybudování a provoz a další aktivity, které podávají pomoc ruku rodičům při sladování

¹⁰¹ EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND. Veřejně přístupná případová studie [online]. [cit. 15. 10. 2019]. Dostupné z: https://www.esfcr.cz/documents/21802/10470579/2.3_OPZ_Prazdniny+s+Fantazii_studie.pdf/af5ade1b-5cd9-45f8-add1-d2b5a0c0cd7b?t=1553781476275

¹⁰² EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND. Veřejně přístupný detail projektu [online]. [cit. 16. 10. 2019]. Dostupné z: https://www.esfcr.cz/projekty-opz/-/asset_publisher/ODuZumtPTtTa/content/id/9753223

pracovního a rodinného života. Umožňují rodičům vracet se zpět do zaměstnání a to díky podpoře z OPZ za lepších finančních podmínek v rámci rodinného rozpočtu. Celkově je o tyto aktivity velký zájem a jsou hojně vyhledávány a využívány, převážně z důvodu, že ve venkovských oblastech se nachází velká část rodičů, kteří musejí za prací dojíždět do větších přilehlých měst a tak zajištění péče o jejich děti je pro ně tou největší pomocí.

Projekty v rámci oblasti podpory zaměstnanosti

21% projektů v objemu 315 mil. Kč podporuje přípravu osob z cílových skupin ke vstupu či návratu na trh práce, zvyšování zaměstnanosti cílových skupin, podporu udržitelnosti cílových skupin na trhu práce nebo podpora postupného zaměstnávání. V rámci této aktivity je 183 vydaných Právních aktů.

Realizovaným projektem v této oblasti je vybraný projekt MAS Brdy-Vltava s názvem „Farní charita Starý Knín pomáhá s uplatněním na trhu práce v Dobříši a okolí“. Cílem projektu je v průběhu 2 let jeho realizace (resp. 26 měsíců) podstatně zvýšit uplatnitelnost 40ti osob z cílové skupiny, na volném trhu práce. Cílovou skupinou jsou převážně osoby s kumulací hendikepů. Velmi často jedná o osoby s nízkou či nevhodnou kvalifikací, osoby dlouhodobě nezaměstnané s nízkou motivací k přijetí jakékoli práce, bez pracovních návyků. Cca 8 osob navíc bude přímo v rámci projektu zaměstnáno (s využitím mzdových příspěvků), kteří v šicí dílně u žadatele projektu získají pracovní zkušenost. Součástí projektu jsou aktivity zaměřené na individuální posouzení a poradenství týkající se schůzky s psychologem, psychoterapeutem a lektorem finanční gramotnosti. Osobám je dále nabídnuta aktivita zaměřena na motivaci a posílení základních kompetencí pro uplatnění na trhu práce a odborné vzdělávání zaměřené na techniky šití, práce se speciálními látkami, techniky sítotisku atd. Vybraným účastníkům bude nabídnuto zaměstnání na zkoušku a ostatním bude poskytnuto poradenství a podpora s hledáním zaměstnání.¹⁰³ Dle zástupců MAS má projekt v daném regionu velký potenciál. Žadatel s cílovou skupinou pracuje již řadu let a má velkou úspěšnost při umísťování lidí zpět na pracovní trh. Součástí šicí dílny je i krámek, ve kterém je možné si zakoupit vytvořené předměty v rámci projektu. Finanční prostředky z prodeje, jsou zpětně použity pro nákup vhodných látek pro

¹⁰³ EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND. Veřejně přístupný detail projektu [online]. [cit. 16. 10. 2019]. Dostupné z: https://www.esfcr.cz/projekty-opz/-/asset_publisher/ODuZumPTtTa/content/farni-charita-stary-knin-pomaha-s-uplatnenim-na-trhu-prace-v-dobrisi-a-okoli?inheritRedirect=false

další tvorbu. Projekt začal být realizován k 1. 3. 2019 a již bylo osloveno 20 osob, které by mohli být součástí projektu. Deset osob na základě individuálních pohovorů vstoupilo do projektu a účastní se již dalších aktivit projektu.

Další projektem s názvem „Zřízení pracovních míst“, který byl podpořen MAS Česká Kanada, jehož cílem je vytvoření celkem 3 pracovních místa. 2 pracovní místa pro lidi postižené handicapem a 1 pracovní místo pro zájemce o zaměstnání, který se opakovaně vrací na Úřad práce. Pracovní místa jsou vytvořena v Houbovém Parku v malé obci Roseč, který provozuje Svět Fantazie a jehož součástí je Houbový Park o rozloze 6000 m², 9 naučných stezek, jejichž základ je vyroben z přírodních materiálů, herní prvky pro děti a botanická zahrada. Součástí projektu jsou různé motivační aktivity, semináře finanční gramotnosti a duševní a tělesné hygieny. Tento projekt byl zároveň vybrán jako příklad dobré praxe s popisem příběhu zaměstnaných osob. V příběhu je uvedeno, že všichni tři zaměstnanci se potýkají se zdravotními i smyslovými problémy a zároveň všichni jsou klienti chráněného bydlení Okénko v Jindřichově Hradci. Všichni tři pracují na zkrácený úvazek jen několik hodin denně, víc jim jejich zdravotní stav nedovolí. Jejich každodenní činností je starat se o zahradu, pečování o místní zvířata a uklízet po návštěvnicích. Součástí při jejich výkonu práce je pracovní asistentka, která koordinuje a kontroluje jejich práci. Tito osoby získávají pracovní návyky a zkušenosti, které v budoucnu po ukončení projektu můžou uplatnit i jinde. Práce zároveň přispívá jejich zdravotnímu stavu a odměna za práci je pro ně velkou motivací.¹⁰⁴

Projekty v rámci oblasti sociálního podnikání

Nejméně podaných projektu 183 bylo v rámci aktivity, která zaměřena na sociální podnikání. Objem ve výši 120 mil. Kč byl vydán na vznik nových, nebo rozvoj existujících podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání.

Za projekt s velkým potenciálem na území MAS Brdy-Vltava, je projekt nesoucí název „BISTRO A KAVÁRNA S PŘÍBĚHEM“. Součástí projektu je vytvoření nové podnikatelské aktivity integračního sociálního podniku Portus Praha, s.r.o., který od r.

¹⁰⁴ EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND. Veřejně přístupný detail projektu [online]. [cit. 16. 10. 2019]. Dostupné z: https://www.esfcr.cz/detail-clanku/-/asset_publisher/BBFAoaudKGfE/content/houbovy-park

2014 vyrábí pod značkou DOBROTY S PŘÍBĚHEM v městysu Davle nakládané speciality - sýry a utopence. Projekt souvisí se stavebním rozšířením potravinářské dílny o oddělené prostory, v nichž vznikne celoročně provozované BISTRO A KAVÁRNA S PŘÍBĚHEM. Zde bych ráda zmínila, že rozšíření provozovny je také podpořeno přes MAS Brdy-Vltava v rámci integrovaného regionálního operačního programu. Projekt reagujeme na dlouhodobě vysokou nezaměstnanost osob s postižením v regionu Praha - západ. Cílem je vytvoření 5ti pracovních pozic na HPP, z toho 3 pro OZP a ZTP. Projekt se zatím nachází v přípravné fázi realizace, ale již nyní má vytipované osoby, které budou jeho součástí. Je nutné podotknout, že na území MAS Brdy-Vltava se nenachází žádný jiný sociální podnik a potřebnost jeho vytvoření, vzhledem k nedostatečnosti zaměstnání pro osoby zdravotně znevýhodněné, bylo více než potřebné. Zde je názorně patrná situace, že MAS své území dobře zná a podporuje projekty potřebné pro území.¹⁰⁵

Obdobný projekt zaměřený na oblast sociálního podnikání, tentokrát na území MAS Sdružení SPLAV je projekt s názvem „Sociální podnik Beseda Bio“. Cílem projektu je vytvoření pracovních míst pro osoby s fyzickým či psychickým onemocněním, jejichž práce bude probíhat na místním gymnáziu v bufetu a práce bude spočívat v přípravě a prodeji zdravých svačín pro děti a tak šíření povědomí o zdravé stravě a zdravém životním stylu. Kromě vytváření pracovních míst je neméně důležitá integrace nových pracovníků do podniku, jejich zaškolení a zapojení do kolektivu a vedení podniku. Cílem je vytvoření takových pracovních míst, která budou přizpůsobena individuálním potřebám jednotlivých zaměstnanců. Zároveň jim bude poskytována psychosociální podpora, motivovat k osobnímu rozvoji, zapojení je do vedení podniku a pomoci jim v získávání nových dovedností a zkušeností.¹⁰⁶

Naplňování výstupu a výsledků realizace

MAS v rámci svých vyhlášených výzev má povinnost stanovit seznam monitorovacích indikátorů, které jsou pro příjemce závazné k naplňování v návaznosti na

¹⁰⁵ DOTACE.EU. Veřejně přístupný detail projektu [online]. [cit. 17. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/Statistiky-a-analyzy/Mapa-projektu/Projekty/03-Operacni-program-Zamestnanost/03-2-Socialni-zaclenovani-a-boj-s-chudobou/BISTRO-A-KAVARNA-S-PRIBEHEM?feed=06-Integrovaný-regionální-operační-program>

¹⁰⁶ EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND. Veřejně přístupný detail projektu [online]. [cit. 17. 10. 2019]. Dostupné z: https://www.esfcr.cz/projekty-opz/-/asset_publisher/ODuZumtPTfTa/content/socialni-podnik-beseda-bio?inheritRedirect=false

danou aktivitu projektu. U takových indikátorů má žadatel povinnost stanovit cílovou hodnotu, které bude úspěšnou realizací projektu dosažena včetně podrobného odůvodnění způsobu dosažení závazkové hodnoty.

Tabulka 11: Plnění povinných výstupových a výsledkových indikátorů v rámci CLLD

Kód indikátoru	Název indikátoru	Milník 2023	Hodnota závazku	Dosažená hodnota	Procento plnění 2023	Závazky/ Milník 2023
Výstupové						
10212	Počet podpořených již existujících sociálních podniků	20	14	9	45%	70%
10213	Počet sociálních podniků vzniklých díky podpoře	30	23	8	27%	77%
50001	Kapacita podporovaných zařízení péče o děti nebo vzdělávacích zařízení	141	8 883	5 823	4130%	6300%
55102	Počet podpořených komunitních center	60	38	8	13%	63%
60000	Celkový počet účastníků	22 279	29 334	10 156	46%	132%
67001	Kapacita podpořených služeb	882	2 534	1 023	116%	287%
Výsledkové						
67010	Využívání podpořených služeb	4 410	12 714	3 682	83%	288%

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů z CSSF14+ (údaje platné k 1. 10. 2019).

Z tabulky č. 11 je patrné, že od počátku realizace investiční priority 2.3 bylo již podpořeno 9 existujících a 8 nově vzniklých sociálních podniků ve venkovských oblastech a bylo podpořeno celkem 38 komunitních center, což odpovídá plnění pouze 13% z milníkové hodnoty pro rok 2023, ve které má být program ukončen. Toto je dáno skutečností, že tento indikátor se započítává až po ukončení realizace projektu.

Dále je již zcela naplněn monitorovací indikátor 50001(Kapacita podporovaných zařízení péče o děti nebo vzdělávací zařízení), který znázorňuje počet uživatelů, kteří

mohou využít nově vybudovaná nebo inovovaná dětská nebo vzdělávací zařízení. Uživatelé jsou děti, žáci nebo studenti (to znamená vzdělávané osoby). Indikátor měří nominální kapacitu, tedy počet možných uživatelů, který je obvykle vyšší nebo rovný počtu skutečných uživatelů.

Celkový počet účastníků byl naplněn z 46%, tedy bylo podpořeno celkem 10 156 osob, který v rámci projektu obdrželi podporu vyšší než bagatelní (více jak 4 hodin za celou délku realizace projektu). Podpora je jakákoliv aktivita financovaná z rozpočtu projektu, ze které mají cílové skupiny prospěch, podpora může mít formu např. vzdělávacího nebo rekvalifikačního kurzu, stáže, odborné konzultace, poradenství, výcviku, školení, odborné praxe apod. Evidování tohoto MI probíhá přes elektronický nástroj IS ESF 2014+ a je navázán na národní registr obyvatel.

MI 67001 (Kapacita podpořených služeb) je také již zcela naplněn. Jedná se o kapacitu počtu osob, které může podpořená služba či program v danou chvíli obsloužit bez ohledu na to, zda se jedná o anonymní klienty, či počet účastníků a osob s bagatelní podporou.

Jediný výsledkový MI 67010 (Využívání podpořených služeb) je již naplněn na 83%. Jedná se o počet osob, které využijí službu či program během trvání projektu a jsou uvedeni jako anonymní klienti nebo se na ně vztahuje bagatelní podpora. Anonymní evidence klientů je možná pouze u některých druhů sociálních služeb nebo tam, kde to lze odvodit z charakteru cílové skupiny např. oběti domácího násilí. Ostatní osoby musí být v projektu identifikovatelné.

Uvedené hodnoty všech závazků nám ukazují, že monitorovací indikátory by měly být řádně s odstupem času naplněny, riziko týkající se nenaplnění indikátorů je minimální.

Zhodnocení úspěšnosti přístupu LEADER

Na základě dostupných informací se realizace přístupu LEADER v rámci OPZ zdá být velice úspěšná i s přihlédnutím ke skutečnosti, že projekty CLLD (Investiční priorita 2.3) zahájily realizaci až v roce 2017, tedy o 2 roky později oproti jiným Investičním prioritám. Proces hodnocení strategií MAS ze strany ministerstev byl dle mého názoru delší, než bylo nezbytně nutné. Tato skutečnost byla způsobena složitým procesem a nedostatečnou připraveností nástroje CLLD v ČR, ale také nízkou úrovní zkušeností MAS se zpracováním strategických dokumentů.

Díky realizaci přístupu LEADER se finanční prostředky dostanou k žadatelům ve venkovských oblastech a na malých obcích, kterým je poskytována maximální součinnost při přípravě projektových záměrů a zároveň je ze strany MAS prováděna animace území a získávány informace o jeho potřebách. Naprostou samozřejmostí je žadatelům nabídnout bezplatnou pomoc při tvorbě jejich žádostí, a jehož odměnou je vytvoření smysluplného projektu, které je v rámci území potřebné.

MPSV si v rámci investiční priority 2.3 mapuje příklady nejúspěšnějších projektů, které uvádějí jako příklady dobré praxe. Dále přístupu LEADER bylo věnováno jedno číslo zpravodaje Operačního programu Zaměstnanost s názvem „OPZOR“, ve kterém jsou uvedeny informace o smyslu tohoto přístupu, hodnocení programu ze strany MAS a příběhy již zrealizovaných projektů.¹⁰⁷

Jak už bylo uvedeno, projekty podpořené přes MAS dobře reagují na místní potřeby a jsou šité na míru potencionálním žadatelům. Zástupci MAS společně se žadateli znají (a mají znát) potřeby území a proto dokáží projekty nastavit přímo pro konkrétní a specifické potřeby daného území. Lidé v místě, kde žijí, sami můžou rozhodovat o tom, co v rámci jejich území je potřebné a jaké problémy je nutné prioritně řešit a společně s MAS hledají cesty k jejich realizaci. MAS své území dobře zná, má přehled o tom, jaká cílová skupina je evidovaná na úřadu práce a jaké jsou její potřeby např. lokálních zaměstnavatelů.

Z analýzy týkající se čerpání prostředků prostřednictvím žadatelů v územích MAS je zřejmé, že přidělená finanční alokace bude řádně rozdělena. Přístup LEADER také umožňuje (často velmi detailní) kontrolu nad realizovanými projekty, protože lidé se v území často vzájemně znají a „mají“ přehled o tom, kdo jaký projekt realizuje a tím dokáží „dobře kontrolovat, co bylo realizací projektu vytvořeno. Příjemci projektů jsou ze strany MAS motivovány k úspěšné realizaci a zároveň je jim poskytnuta součinnost při administraci zpráv o realizaci projektu. Ze strany MAS je kladen velký důraz na potřebnost daného projektu v území, který je průběžně sledován.

Výstupové a výsledkové monitorovací indikátory budou, dle průběžných dosažených výsledků, řádně naplněny (viz analýza na str. 86-87 této práce).

Za negativní stránku metody LEADER považují nadměrnou míru administrace. Proces vypisování a hodnocení výzev je zdlouhavý a mnohdy se samotná realizace

¹⁰⁷ EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND. Zpravodaj Operačního programu Zaměstnanost, léto 2018. Ministerstvo práce a sociálních věcí. 10 s. (PDF). [cit. 18. 10. 2019] Dostupné z: https://www.esfcr.cz/documents/21802/5754011/opzor_1%C3%A9to_2018.pdf/a83a8b74-278c-4bd6-9429-60e0285647ce?t=1531473328709

projektu opozdí o několik měsíců. Vysoká administrativní náročnost je tak často příčinou, že MAS nemá absorpční kapacitu „dělat“ v takové míře tzv. animaci území, tedy připravovat spolu se žadateli projekty, které území nejvíce potřebuje. Animace území je však jedním ze základních přínosů přístupu LEADER.

Jak už bylo zmíněno v předchozí kapitole, úskalím celého programu je nedostatečný důraz na měření kvality (tedy dopadu realizovaných projektů, příp. celého programu). Ve většině případů lze předpokládat, že projekty předložené přes MAS jsou kvalitnější, jelikož u jejich samotného zrodu stojí místní aktéři a jejich strategie jsou průběžně evaluovány. Nicméně kontrola kvality a dosažených výsledků je stále nedostatečná.

6. 4 Návrhy na zlepšení

Vzhledem ke skutečnosti, že je již nástroj CLLD v českém prostředí zaveden a MAS mají zkušenosti s realizací principů přístupu LEADER, byla by vhodnější jednodušší forma připravovaných strategií pro další programové období. V procesu schvalování je potřeba dynamičtější proces, aby realizace mohla začít již od samotného začátku nového programového období, nikoliv až v jeho půlce, jako tomu bylo nyní. Dále je v této souvislosti potřeba pro další programové období nastavit jednotnou metodiku pro rozdělování finančních prostředků, aby pravidla byla jasně formulována a nedocházelo k situacím, že si každý „vyloží po svém“. Velkým přínosem by bylo, pokud by metodika a informace byly soustředěny v jednom dokumentu a nebyly roztrženy v mnoha informačních zdrojích. Tím je spojeno i nastavení lepší spolupráce a komunikace mezi MAS a řídicím orgánem MPSV, které by v příštím programovém období mohlo přinést značené usnadnění jak pro MAS, tak pro MPSV.

Za návrh na zlepšení považují zavedení pravidelného a kvalitního vzdělávání pracovníků MAS, které není závislé na max. roční částce, která je určena na vzdělávání pracovníka v MAS. Je potřeba zavést kvalitní systém vzdělávání, který by byl zaměřen nejen na prohlubování znalostí, ale i získávání nových.

Pro další programové období je potřeba ještě více posílit komunikaci mezi MAS s potenciaálními žadateli, což povede ke zvýšení kvality připravovaných projektů ve vymezeném území a dojde k posílení celé animace území. Zároveň je potřeba celkově zlepšit informovat o činnosti MAS na celém území České republiky.

V příštím programovém období je potřeba se ještě více zaměřit na potřebnost v regionálním kontextu. Na základě území plánovat rozvoj celého mikroregionu a ne solitérních projektů, což by vedlo k lepšímu zacílení finanční podpory.

Z pohledu procesu přípravy výzvy by pomohlo samotné jeho zjednodušení. Zástupci MAS již s potencionálními žadateli probírají jejich projektové záměry a tak by usnadnění celé přípravy bylo žádoucí jak pro MAS, tak pro administrátory Řídícího orgánu.

Dále by Žadatelům, kteří obdrželi dotaci přes MAS, mohlo být nastaveno delší období pro předkládání zpráv o realizaci projektu z nynějších 6-ti měsíců na rok. Průběžný postup realizace je již kontrolován ze strany MAS, které by mohla být poskytnuta větší důvěra a tak snížení administrace na všech stranách.

Jak již bylo uvedeno v předchozí kapitole, největším problémem v aktuálním programovém období je malý důraz na měření reálných výsledků programu a je nutné v rámci navazující programového období nastavit proces měření kvality. Je nutné měřit, sledovat a vyhodnocovat přidanou hodnotu projektů (měření dopadu projektů) např. na základě „storytellingu projektů“. Dále sdílení příkladů dobré praxe implementace nástroje LEADER/CLLD i s jinými státy EU by mohlo přinést značné zlepšení.

Z celkové analýzy je patrné, že metoda LEADER v rámci OPZ je velice úspěšná a dle mého názoru by měla být podpořena v rámci připravovaného programového období 2021+, jelikož díky realizaci přístupu LEADER se finanční prostředky dostanou k žadatelům ve venkovských oblastech a na malých obcích, tedy na místa, kam by se podpora pravděpodobně jiným způsobem nedostala. Tuto metodu považuji za velmi přínosnou v rámci Operačního programu Zaměstnanost.

7 Závěr

Diplomová práce se zabývá využitím evropských fondů v České republice, konkrétně Operačním programem Zaměstnanost v současném programovém období 2014-2020, jako hlavního nástroje na podporu zaměstnanosti v ČR. Součástí práce byl hodnocen i nově použitý nástroj LEADER (CLLD) v OPZ zaměřující se na podporu venkovských oblastí, které lze považovat z pohledu trhu práce a zaměstnanosti za více ohrožené.

Oblast zaměstnanosti nebyla zvolena náhodně, protože snižování nezaměstnanosti je jedním z klíčových cílů Evropské unie. Cílem této politiky je vytvořit z Evropské unie nejkonzurenceschopnější a nejdynamičtější ekonomiku schopnou udržitelného hospodářského růstu, včetně většího množství a lepších pracovních míst a sociální soudržnosti. Sama Evropská komise věnuje zvýšenou pozornost problematice zaměstnanosti, jelikož pracovní trh Evropské unie se dříve či později dotkne každého občana EU a trh samotný musí čelit mnoha výzvám, jako jsou nezaměstnanost, rovné příležitosti žen a mužů, sociální začleňování a boj s chudobou i další vzdělávání.

V teoretické části diplomové práce, ve které byla věnována pozornost politice soudržnosti v kontextu evropské integrace od počátku úvah o regionální politice a nastínění postupného vývoje v oblasti zaměstnanosti, bylo zjištěno, že vždy byla hlavním cílem snaha o snižování hospodářských a sociálních rozdílů mezi jednotlivými regiony. Oblast zaměstnanosti se postupně měnila a tím také docházelo ke změně Cílů strukturální a regionální politiky vždy dle aktuálních potřeb a problémů charakteristických pro dané období (od zaměření se z počátku pouze na trh práce až k dnešnímu propojení oblasti zaměstnanosti se sociální a zdravotní politikou). Dle mého názoru se v oblasti zaměstnanosti bude potřeba v budoucnu více zaměřit se na demografický vývoj, který bude mít za následek pokles populace v produktivním věku a na vyšší nezaměstnanost mladé generace. První náznaky efektivního řešení problematiky stárnutí populace a zvýšení zaměstnanosti mladých lidí vykazuje již současné programové období.

Z rozboru působení Evropského sociálního fondu bylo zjištěno, že Cíle se postupně vyvíjely dle aktuálních potřeb v jednotlivých programových obdobích. V oblasti financování

byl ESF vždy druhým největší strukturálním fondem a stále dosahuje téměř 30% celkového rozpočtu EU na strukturální fondy. Česká republika začala s čerpáním finančních prostředků z ESF od vstupu do Evropská unie, tedy od 1. května roku 2004. Od této doby narůstal objem finančních prostředků a rozšiřovaly se možnosti čerpání z jednotlivých operačních programů. V prvním zkráceném období byla podpora z ESF pro ČR ve výši 457 mil. EUR a v následujícím „z časového hlediska plnohodnotném“ programovém období 2007 - 2013 dosahovala podpora téměř 3,8 mld. EUR. V současném programovém období činí celková alokace z ESF 3,43 mld. EUR. Jedná se o nepatrné snížení oproti předchozímu období. Důvodem je zlepšení v oblasti zaměstnanost v porovnání s ostatními zeměmi EU a přístup hospodářsky méně vyspělých států do EU. Dále bylo zjištěno, že i přes snížení alokace v současném programovém období se ČR nachází na 10. místě s největší finanční podporou z ESF. V přepočtu na jednoho obyvatele se posunula dokonce na 8. místo s největší přidělenou podporou v rámci celé EU-28.

Empirická část práce byla zaměřena na Operační program Zaměstnanost v aktuálním programovém období 2014-2020. V této části práce bylo analýzou čerpání finančních prostředků a naplňování cílů tohoto programu zjištěno, že OPZ dosahuje očekávaného pokroku jak v průběžném čerpání přidělené alokace, tak v dosažených výstupech. Z analýzy také vyplynulo, že za zásadní problém a slabinu stávajícího programového období lze považovat malý důraz na měření reálných výsledků, resp. dopadů programu. To znamená, do jaké míry realizovaný program přispěl ke zlepšení identifikovaného problému (potažmo řešení cíle stanoveného v operačním programu). V aktuálním programovém období totiž probíhá měření pouze na úrovni výstupů, tedy na základě informací, kolik osob se zapojilo do projektu, ale není sledován celkový dopad. Například není nijak měřené, kolik osob, které prošly rekvalifikací, bylo po zdárném absolvování projektu zaměstnaných. Z hlediska zodpovězení otázky po měření reálných dopadů projektů je tedy nezbytné se v příštím programovém období 2021-2027 zaměřit na hodnocení kvality dopadu. Vhodným nástrojem pro měření dopadu projektů v územích může být tzv. Territorial Impact Assessment.

Poslední část práce se věnovala přístupu LEADER, který je explicitně zaměřen na rozvoj venkovského území (v podstatě) celé ČR a je součástí prioritní osy 2 Operačního programu Zaměstnanost. Z analýzy čerpání prostředků v jednotlivých územích MAS

(všechny MAS v ČR, které zahrnuly do svých strategií realizaci programového rámce OPZ) je zřejmé, že přidělená finanční alokace bude řádně rozdělena. K datu 1. 10. 2019 je ve vydaných právních aktech téměř 68% finanční alokace. Vzhledem ke skutečnosti, že současné programové období 2014-2020 končí k 31. 12. 2020 a realizace projektů musí být ukončena dokonce až do 30. 6. 2023 lze očekávat dle průběžných výsledků úspěšnost v čerpání prostřednictvím nástroje LEADER/CLLD v OPZ. I výstupové a výsledkové monitorovací indikátory naznačují, že budou dle průběžných dosažených výsledků řádně naplněny

Tento nový přístup v rámci OPZ se dle mého názoru zdá být velice úspěšný a projekty podpořené přes MAS dobře reagují na místní potřeby a jsou šité na míru potencionálním žadatelům. Zástupci MAS znají potřeby území, a proto dokáží projekty nastavit přímo pro konkrétní a specifické potřeby daného území. Přístup LEADER také umožňuje (často velmi detailní) kontrolu nad realizovanými projekty, protože lidé se v území v mnoha případech vzájemně znají a „mají“ přehled o tom, kdo jaký projekt realizuje a tím dokáží „dobře“ kontrolovat, co bylo realizací projektu vytvořeno a zároveň jsou příjemci projektů ze strany MAS motivováni k úspěšné realizaci.

Za negativní stránku metody LEADER lze považovat nadměrnou míru administrace a samozřejmě opět nedostatečný důraz na měření kvality/dopadů projektů. Ve většině případů lze předpokládat, že projekty předložené přes MAS jsou kvalitnější a lépe zacílené, jelikož u jejich samotného zrodu stojí místní aktéři, kteří vědí o potřebách celého mikroregionu a ne jen o potřebách daného žadatele a mohou tak lépe koordinovat rozvoj tohoto území. Nicméně kontrola kvality a dosažených výsledků je stále nedostatečná.

Na základě zjištěných kladných dopadů přístupu LEADER, jelikož hlavně díky němu se podpora dostane i do těch nejmenších obcí v rámci České republiky, bych v tomto přístupu jednoznačně doporučovala pokračovat i v dalším programovém období 2021-2027. Navrhuji však doporučení pro efektivnější uplatňování tohoto přístupu a čerpání a naplňování stanovených cílů v následujícím programovém období 2021-2027, kterými jsou:

- Jednodušší forma připravovaných strategií pro další programové období a dynamičtější proces jejich schvalování.
- Jednotná metodika pro rozdělování finančních prostředků (pravidla jsou jasně formulována, nedochází k situacím, že si je každý „vyloží po svém“, informace

jsou soustředěny v jednom dokumentu a nejsou roztrženy v mnoha informačních zdrojích).

- Nastavení lepší spolupráce a komunikace mezi MAS a Řídícím orgánem MPSV.
- Kvalitní vzdělávání pracovníků MAS, které není závislé na max. roční částce, která je určena na vzdělávání jednoho pracovníka v MAS.
- Posílení komunikace mezi MAS s potenciálními žadateli, což zvýší kvalitu projektů (posílit tzv. animaci území).
- Zlepšit informovanost o činnosti MAS na celém území ČR.
- Ještě více se zaměřit na potřebnost v regionálním kontextu (na základě analýzy území plánovat rozvoj celého mikroregionu a ne soliterních projektů).
- Zjednodušení procesu připravovaných výzev.
- Prodloužení monitorovacího období u příjemců podpořených přes MAS (ze současných 6 měsíců prodloužit ideálně na období 1 roku).
- Nastavit proces měření kvality jak na projektech přístupu LEADER, tak celého programu.
- měřit, sledovat a vyhodnocovat přidanou hodnotu projektů (měření dopadu projektů) např. na základě „storytellingu projektů“.
- Sdílení příkladů dobré praxe implementace nástroje LEADER/CLLD i s jinými státy EU.

V současném programovém období byla již implementována řada opatření a poskytnuty služby nejen v oblasti týkající se pracovních podmínek zaměstnanců, ale i v oblasti rovných příležitostí, které významně přispívají k lepší kvalitě pracovního trhu. Závěrem je důležité říci, že i přes některá negativní zjištění týkající se měření kvality (dopadu) projektů, je podpora z ESIF velice důležitá a o projekty je z řad žadatelů velký zájem, což je doloženo provedenou analýzou v této práci.

8 Použitá literatura

Odborná literatura

BOHÁČKOVÁ, I., HRABÁNKOVÁ, M.: *Strukturální politika Evropské unie*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. 188 s. ISBN 978-80-7400-111-6.

FONTAINE, P.: *Evropa ve 12 lekcích*. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské komise, 2014. ISBN 978-92-79-342769.

KOMÁREK, S. *Evropa na rozcestí*. 1. vyd. Praha: Academia, 2015. ISBN 978-80-200-2510-4.

KÖNING, P., LACINA, L. a kol.: *Rozpočet a politiky Evropské unie*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2004. ISBN 80-7179-846-0

STEJSKAL, J., KOVÁRNÍK, J.: *Regionální politika a její nástroje*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-588-2.

TOMŠÍK, K.: *Evropská integrace a environmentální ekonomika*. 9. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, 2016. ISBN 978-80-213-2661-3.

TOMŠÍK, K.: *Vývoj a perspektivy evropského venkova*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. ISBN 978-80-7357-495-6.

Internetové zdroje

BRINE, J. *The European Social Fund: the Commission, the Member State and levels of governance* [online]. University of the West of England, Bristol, United Kingdom. 2004, Volume 3, Number 4 [cit. 5. 8. 2018]. Dostupné z: <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.2304/eerj.2004.3.4.4>

CZECHTRADE. *Operační program Zaměstnanost* [online]. Businessinfo.cz, 21. 8. 2014 [cit. 11. 11. 2018]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/operacni-program-zamestnanost-63494.html>

Dohoda o partnerství pro programové období 2014-2020, revize 5 [online]. Dostupné z: https://www.mmr.cz/getmedia/40d6c28a-df6f-411d-99c4-efbc0b9a07a8/Dohoda_o_partnerstvi.pdf

DotaceEU.cz. *Programové období 2007 až 2013* [online]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/Evropske-fondy-v-CR/Programove-obdobi-2007-2013>

ESF BUDGET BY COUNTRY: 2014-2020. *European social fund* [online]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=443&langId=en>

EU budget 2008 financial report. *EU Overview* [online]. Dostupné z: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/>

EUROPA.EU. *Evropský hospodářský a sociální výbor* [online]. [cit. 5. 8. 2018]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies/european-economic-social-committee_cs

EUROPEAN COMMISSION, Directorate-General for Regional Policy. *EU Cohesion Policy 1988-2008: Investing in Europe's future* [online]. Inforegio Panorama, European Union, June 2008. 44 s. (PDF). [cit. 3. 10. 2018]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/panorama/pdf/mag26/mag26_en.pdf

EUROPEAN COMMISSION. *Education and Training in the European Social Fund 2007-2013* [online]. European Union. 8s. (PDF). [Cit. 22. 10. 2019]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/employment_social/esf/docs/tp_education_en.pdf

EUROPEAN COMMISSION. *How the ESF works* [online]. [cit. 22. 10. 2019]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=525&langId=en>

EUROPEAN COMMISSION. *Key achievements of Regional Policy 2007-2013* [online]. [cit. 30. 10. 2019]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/what/key-achievements/2007-2013#14

EUROPEAN COMMISSION. *Key achievements of Regional Policy 2014-2020* [online]. [cit. 15. 6. 2018]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/what/key-achievements/

EUROPEAN COMMISSION. *The European Social Fund an overview of the programming period 1994-1999* [online]. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 1998. (PDF). Dostupné z: <http://aei.pitt.edu/33298/1/A6.pdf>

EUROPEAN COMMISSION. *The Social Impacts Bonds Programme Using ESF to finance Social Innovation and Social Entrepreneurship* [online]. European Investment Bank, 2018. 68 s. (PDF). [cit. 5. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.fi-compass.eu/sites/default/files/publications/fi-compass%20study%20on%20the%20Social%20Impacts%20Bond%20programme%20under%20the%20Portugal....pdf>

EUROPEAN COMMITTEE OF THE REGIONS. *State of play and future challenges of the European Social Fund in promoting social cohesion in Europe's cities and regions* [online]. European Union, 2018. (PDF). [cit. 3. 10. 2019]. ISBN: 978-92-895-0955-8. Dostupné z: <https://www.t33.it/resources/pubblicazioni/198/state-of-play-ESF.pdf>

EUROPEAN UNION. *Commission Memorandum to the Council on the Coordination of Economic Policies and Monetary Cooperation within the Community* [online]. Bulletin of the European Communities. March 1969, n° Supplement 3/69. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities. 11 s. (PDF) [cit. 27. 10. 2018]. Dostupné z: https://www.cvce.eu/obj/commission_memorandum_to_the_council_on_the_coordination_of_economic_policies_and_monetary_cooperation_within_the_community_12_february_1969-en-0c6bb32d-10d3-4d61-bf4a-3f4883c6921b.html

EUROSKOP.CZ. Věcně o Evropě. *Regionální politika* [online]. [cit. 15. 6. 2018]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9195/sekce/regionalni-politika/>

EVROPSKÁ KOMISE. *Co je ESF* [online]. [cit. 3. 10. 2019]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=35&langId=cs>

EVROPSKÁ KOMISE. *EU Overview* [online]. Dostupné z: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/overview>

EVROPSKÁ KOMISE. *Sdělení komise: Evropa 2020. Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění, 3. 3. 2010* [online]. Ministerstvo pro místní rozvoj. 34 s. (PDF). [cit. 4. 8. 2018]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/getmedia/7c31b211-1a5a-46a8-b6bd-151b72dc94ec/EU2020-CJ.pdf>

EVROPSKÁ KOMISE. *Úvod do politiky soudržnosti EU pro období 2014-2020* [online]. Evropská unie, 2014. 8 s. (PDF). [cit. 6. 12. 2018]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/basic/basic_2014_cs.pdf

EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND. *60 let ESF* [online] . [cit. 22. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.esfcr.cz/60-let-esf>

EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND. *Evropský sociální fond v ČR* [online]. [cit. 3. 10. 2019]. Dostupné z: https://www.esfcr.cz/detail-clanku/-/asset_publisher/BBFAoaudKGfE/content/evropsky-socialni-fond-v-cr

EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND. *OP Rozvoj lidských zdrojů (OP RLZ)* [online]. [cit. 22. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.esfcr.cz/op-rozvoj-lidskych-zdroju>

EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND. *Operační programy 2004 – 2006* [online]. [cit. 22. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.esfcr.cz/2004-2006>

EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND. *Operační programy 2004 až 2006* [online]. Dostupné z: <https://www.esfcr.cz/2004-2006>

EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND. *Operační programy 2007 – 2013* [online]. [Cit. 22. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.esfcr.cz/programy/op-lzz-2007-2013>

EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND. Veřejný detail projektu [online]. [cit. 11. 10. 2019]
Dostupné z:
<https://esf2014.esfcr.cz/PublicPortal/Views/Projekty/Public/ProjektDetailPublicPage.aspx?action=get&datovySkladId=8fa31596-b86c-453d-b138-d69a13ddf282>

EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND. Veřejný detail projektu [online]. [cit. 11. 10. 2019]
Dostupné z:
<https://esf2014.esfcr.cz/PublicPortal/Views/Projekty/Public/ProjektDetailPublicPage.aspx?action=get&datovySkladId=9f44922b-9d7c-4c11-9df9-d61761665903>

EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND. Veřejný detail projektu [online]. [cit. 11. 10. 2019]
Dostupné z:
<https://esf2014.esfcr.cz/PublicPortal/Views/Projekty/Public/ProjektDetailPublicPage.aspx?action=get&datovySkladId=80f4ca99-b2bd-445e-83b6-b358657c01da>

EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND. Veřejný detail projektu [online]. [cit. 6. 10. 2019]
Dostupné z:
<https://esf2014.esfcr.cz/PublicPortal/Views/Projekty/Public/ProjektDetailPublicPage.aspx?action=get&datovySkladId=FAE15CE6-2EFA-4ECD-B9D2-E19BC804F15B>

EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND. Veřejný detail projektu [online]. [cit. 6. 10. 2019]
Dostupné z:
<https://esf2014.esfcr.cz/PublicPortal/Views/Projekty/Public/ProjektDetailPublicPage.aspx?action=get&datovySkladId=f76b7bfe-2013-477b-8532-cf0a90107fb5>

EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND. Veřejný detail projektu [online]. [cit. 7. 10. 2019]
Dostupné z:
<https://esf2014.esfcr.cz/PublicPortal/Views/Projekty/Public/ProjektDetailPublicPage.aspx?action=get&datovySkladId=4109c8c0-adfb-4f14-9674-3f6a9b5b8265>

INFORMAČNÍ SYSTÉM PRO IMPLEMENTACI PRÁVA EU. *Cesta do Evropské unie*, Úřad vlády ČR, [online]. 2011, Databáze č. 16 [cit. 5. 8. 2018]. Dostupné z: <https://isap.vlada.cz/dul/cesty.nsf/7f723857997b924bc1257926004bd509/599abc4327f40bc4802566da002ddda7?OpenDocument>

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ ČR, Operační program Zaměstnanost 2014-2020 [online]. 25 s. (PDF). [cit. 1. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.esfcr.cz/programy/op-zamestnanost>

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Dohoda o partnerství pro programové období 2014-2020, Česká republika* [online]. 15. 3. 2018. (PDF). [cit. 1. 9. 2019]. Dostupné z: [https://www.strukturalni-fondy.cz/getattachment/40b557d9-13a0-4002-89b3-9627e7d6e759/Dohoda-o-partnerstvi-\(4-revize-brezen-2018\).pdf.aspx?lang=cs-CZ&ext=.pdf](https://www.strukturalni-fondy.cz/getattachment/40b557d9-13a0-4002-89b3-9627e7d6e759/Dohoda-o-partnerstvi-(4-revize-brezen-2018).pdf.aspx?lang=cs-CZ&ext=.pdf)

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Evropské strukturální a investiční fondy 2014 - 2020 v kostce*, 2015 [online]. 52 s. (PDF) [cit. 1. 10. 2019]. ISBN 978-80-7538-009-8. Dostupné z: https://www.mmr.cz/getmedia/dda4e489-df77-4be3-b09d-bb9fec5b6323/ESI_fondy_v_kostce_ISBN-web.pdf

NÁRODNÍ SÍŤ MÍSTNÍCH AKČNÍCH SKUPIN ČR. [online]. Dostupné z: <http://nsmascr.cz/>

SCHULZ, S. Evropský sociální fond [online]. Evropský parlament, 5/2019. (PDF). [cit. 14. 7. 2019]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/53/evropsky-socialni-fond>

Ostatní zdroje:

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ ČR, *Sestavy z Centrálního systému Strukturálních fondů programového období 2014-2020 (údaje platné k 1. 10. 2019)*.